

ARGIA

**A. SAENZ DE
SANTAMARIA**

«Hobe bakarrik
gaizki lagunduta
egotea baino»

**EUSKO
IKASKUNTZA**

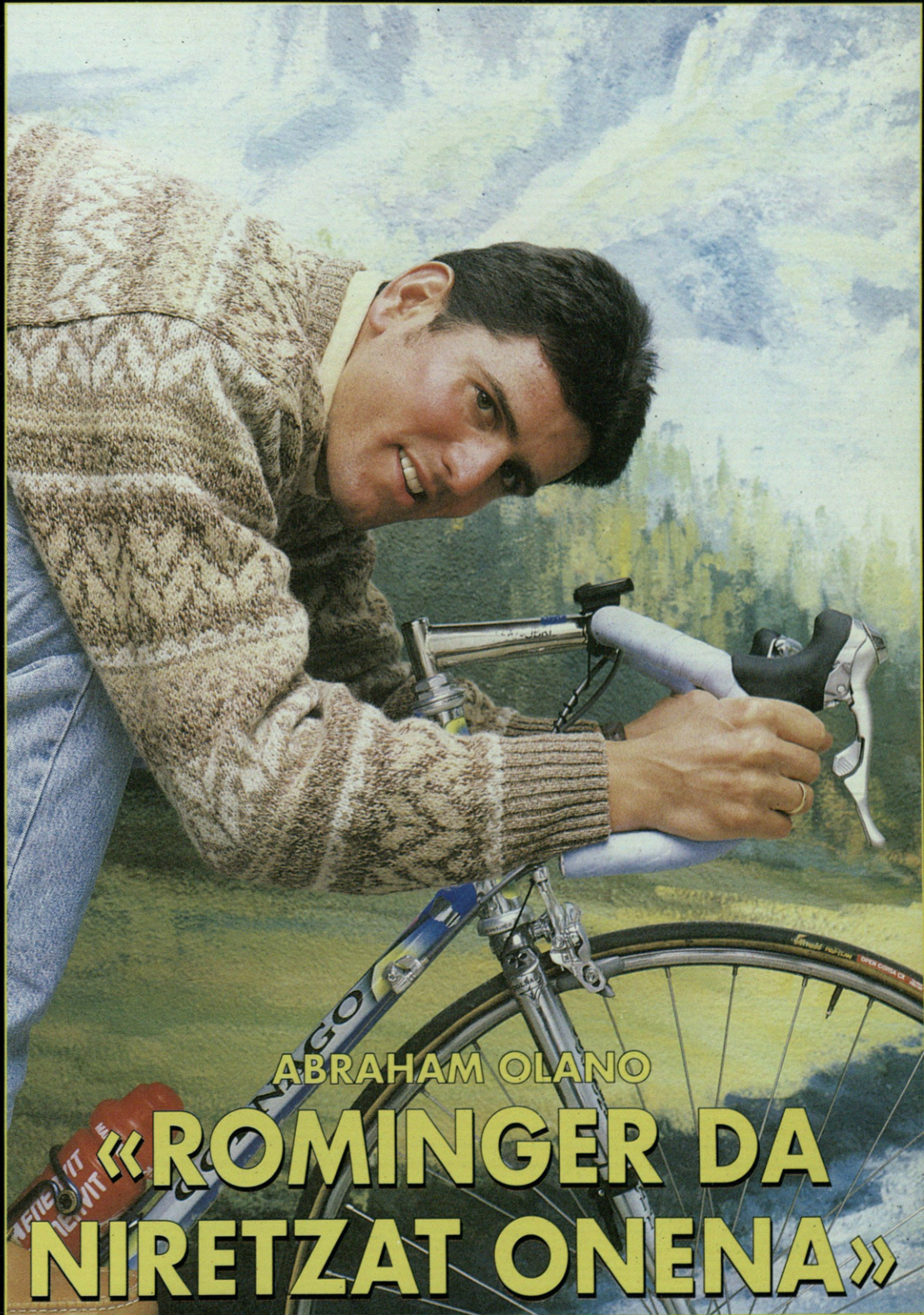
Diru eskasiak eraginda
Madrila joan behar
laguntza eske

ARABA

Tabula V Madrildarra
euskara aztertzen,
Siadeco eta Eustat
bazterrera utzita

KULTURA

«El Mundo»ren
hiztegi berriaren
abezedarium erratu
eta arrotza»

ABRAHAM OLANO

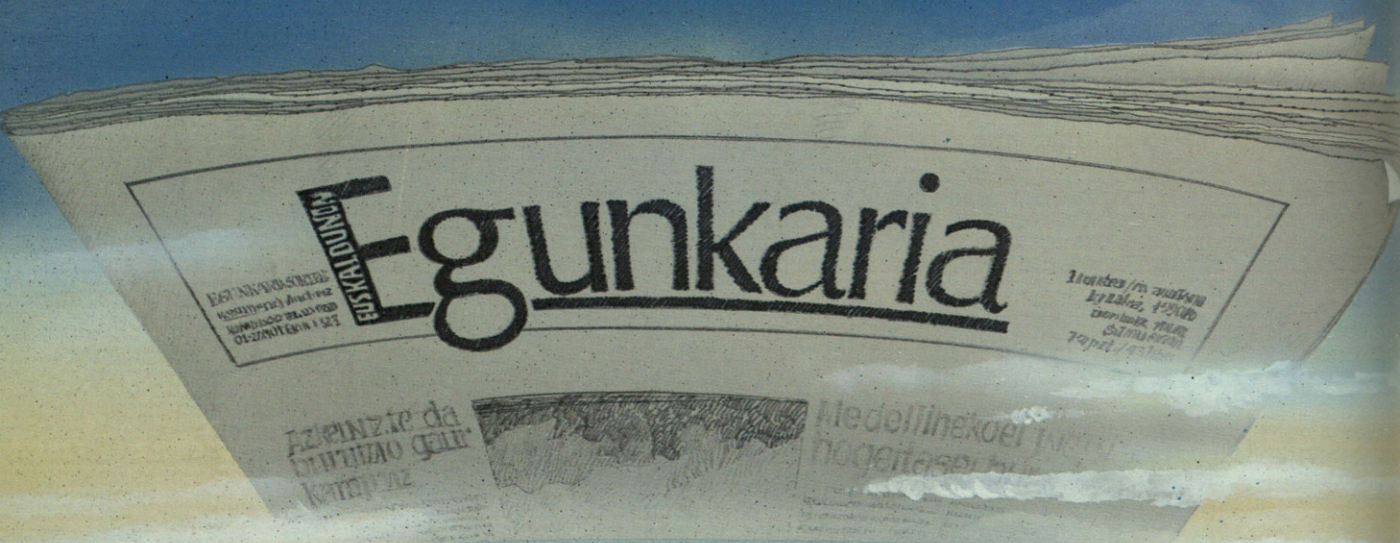
«ROMINGER DA NIRETZAT ONENA»

Euskal Herriko Egunkaria

Zure Egunkaria

6. Politika kronika. PELLO ZUBIRIA.

8. Anton Saenz de Santa Maria, UAKo idazkariordea. «Hobe bakarrik gaizki lagunduta baino». MIKEL JAUREGI eta PELLO ZUBIRIA.

12. Asteazken zehar. XABIER LETONA.

14. Joe Austin, Sinn Feingo zuzendaritzako kidea eta Belfasteko zinegotziarekin solasean. XABIER LETONA.

16. Irakeko kurduek abenduan hasitako euren arteko gerrari jarraitzen diote. XABIER LETONA.

18. Jose Luis Aurrekoetxea, IHOBE ingurugiro elkartearen zuzendaria. XABIER LETONA.

21. Euskara jalgi hadi korrika^{a1}. AINHARA ZUAZABEITIA eta ARANTXA ERASUN.

31. Abraham Olano. «Euskal Herriko selekzioari balego, Espainiakoari irabaziko lioke». JOXEMI SAIZAR.

36. Hezkuntza erreformaren ikastolak aitzindari. MIKEL ALDASORO.

39. Arabako euskararen ponentziaren inguruko eztabaida harrotu du Taula V-en inkestak. ARANTXA ERASUN.

42. Kultura kronika. J.J. PETRIKORENA.

45. Jon Sudupek «Ilustrazioaren kriseilupean» errepaso egin dio arrazionalismoari. «Euskaldunak ez gara ilustratuak izan, ez gara hain modernoak». MIKEL ELORTZA.

48. Diru eskasiak eraginda Madrilra jo behar izan du Eusko Ikaskuntza. PATXI SARRIEGI.

51. «El Mundo» hiztegiaren abezedarioaren erratua. J.J. PETRIKORENA.

54. Kultura agenda.

56. Argitalpenak.

58. Aukeran. AINHOA GERRA.

64. Denborapasa.

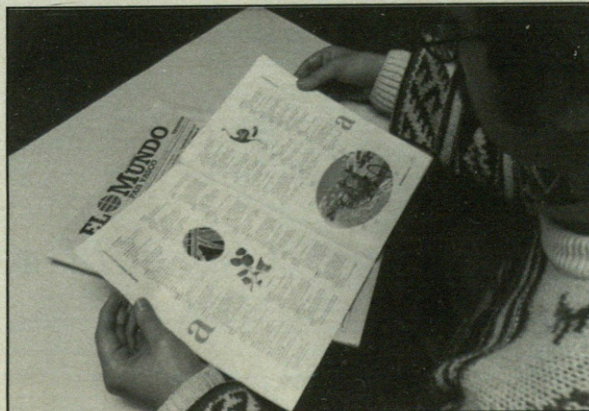
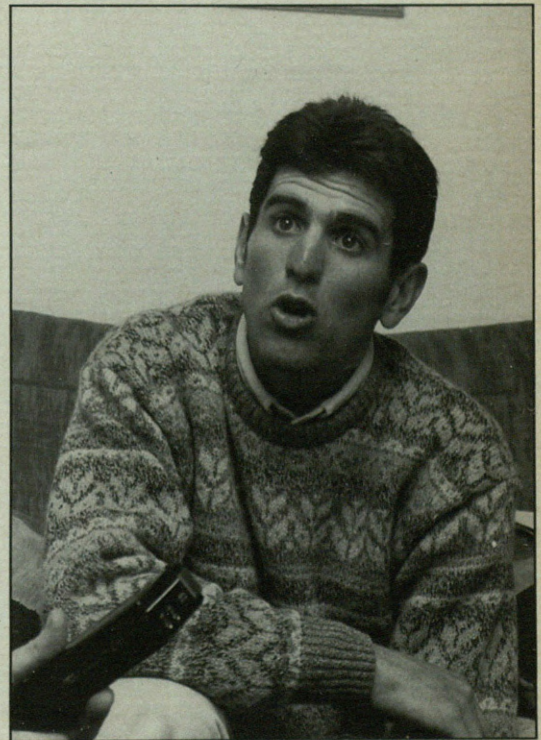
66. Hizkuntza politika argitu beharra. JOXE MARI ZEBERIO.

KORRIKA: Korrikaren 9. edizioak hilaren 17tik 26ra bilduko ditu euskaraz jalgitzeko prest dauden guztiak. Aurtengo ibilbidea, ekitaldiak eta partaidetza berri ematen du dosierak. Urtza Errastik lehenengo Korrika haren oihartzuna helarazten digu orriotan eta Korrikaren edizio ezberdinetako pasartetxoek ere oztopoak gainditzeko ahalmena gogorarazten dute. /21

ABRAHAM OLANO:

Anoetako txirrindulariarekin egon gara denboraldi hasiera den honetan. Asturiasen irabazi, Tourrean eta Munduko Txapelketan paper ona egin, Espainiako bi txapelketak eskuratu izaz... Horretaz guztiaz mintzatu zaigu Abraham Olano, Karmel Zubillaga eta «Motz» bulldog txakurarekin Altzon bizi denak. Euskal Herriko selekzio bat egotea gustatuko litzaioke, baina zaila ikusten du. Hala ere, egotekotan Espainiako selekzioari irabaziko liokeela deritzo, potentzia bat baita. /31

«EL MUNDO» HIZTEGIA: Otsailean hasi zen «El Mundo del Pais Vasco» erdara-euskara hiztegia atalka eskaintzen. Hainbat aditu eta euskaltzale oso kexu mintzatu zaizkigu, egin duten promozioaz, hiztegiaren aritu den taldeaz eta bertan aurkitutako akats ugari. /51

I. LABURMETRAI LEHIAKETA

MAIATZAK 27, LEITZA 95

Lehiaketaren oinarriak:

1. Lanak 1995ko Maiatzaren 19an baino lehen Leitzako Udaltxuean edota Zine eta Bideo Eskolan aurkeztu beharko dira pertsonalki edo posta bidez.
2. Laburmetraiak 8tik 12 minuturako iraupena izango dute.
3. VHS.
4. Gaia librea da.
5. Euskaraz.
6. Lanaren egileak, Maiatzaren 27an Leitzako Zinean egon beharko dute saria jasotzeko posibilitatea izan dezaten.
7. Epaimahia Zine eta Bideo munduko adituak osatuko dute.
8. Sariak:
  - 1go. Saria - 50.000 pzta.
  - 2n. Saria - 25.000 pzta.
  - 3n. Saria - 10.000 pzta.

Antolatzaileak: MIKELATS

Babesleak: NAFARROAKO AURREZKI KUTXA
BANCO VASCONIA
ARGIA ALDIZKARIA
ANDOAINGO ZINE ETA BIDEO ESKOLA
LEITZAKO UDALA

Ai ene... Korrika

KORRIKA, hitz bat besterik ez, baina bere baitan hamaika esanahi desberdin... ilusioak, gogoak, ametsak; denak eskuz esku gelditu barik; haizea, euria, eguzkia... hotza edo beroa; mugarik gabe, aurrera beti.

Kilometro bakoitzean errealitate bat, harrituta begiratzen duen umea, tiriki-tarraka dabilen aitona, ilusioz beteriko neskatoa, egonezina duen mutila, hegaz doan elbarritua, ametsetan ihes egindako preso, pozez gainetza dagoen andrea... hainbat eta hainbat; den denak atxikimendu berdina... sasi guztien gainetik gure hizkuntzak irabaz dezala dagokion maila, euskaraz bizi ahal izateko, beldurrik edo lotsarik gabe edonon, edonoz.

Hala ere, Korrikan unerik gorenena, begiak distiratzten hasten direnean, lekukoa hartzearena dugu. Momentu hori ezin da azaldu... musika, korrikalariak gora eta behara saltoka; eta biartean zu zain... moztorra, ere, saltoka zure sabelean, instant hori... besarkada, agurra... eta azkenean egur puxka zure eskuetan dago, ez zara gai inguruko txaloak eta oihiak aditze; baina konturatu gabe, zure hankak, zure bihotza, zure gorputz osoa martxan jarri da; ez dago atzera joaterik pausoz pauso 1.000 iritsi arte, bukaerarik gabeko emozioa.

Korrika ez da edozein jai, ez da edozein lasterketa, Euskal Herrian antolatzen den festarik preziatuena,

eta aldi berean harrigarriena.

Martxoaren 17tik 26ra, Donibane Garazitik Gasteizera, AEK-k prestatutako Korrika 9 honetan, zure herritik pasatzen denean, bertan murgildu... bizirik sentituko zara.

ORLANDO ELORRIETA

Donostia (Gipuzkoa)

Komunikabide santuak

BAT bestearen atzetik datozkigu komunikabideak azkenaldian ustelkeria eta bestelako gaiak konpontzera. Hainbat urte eman dituzte isilik, ordu-rako beste hainbat jende gai horietaz ez naiz denon ezagunak diren izenak errepikatzen hasiko- aspaldi mintzatu eta gauzak salatua zenean.

Ez zait gai horiek salatzea, nahiz eta berandu izan, gaizki iruditzen. Ez zait batere zintzoa iruditzen, ordea, komunikabideek eskaintzen dituzten pulpitoak beraien dotrina zabaltzeko erabiltzea. Komunikabideetako -bereziki irratietako- aditu eta tertulianoek buruz ari naiz. Gai gehienengatik inguruan ez daukate ideia zorrikerik, eta lasai asko hitz egiten dute, bertan ez daudenetaz izugarriak esan behar badira ere esanez. Inolako lotsarik gabe.

Iritzia eman baino iritzia sortu egiten dute, gogor edo biguinagoa dau-

den komunikabidearen arabera, baina beti ere euren aldekoa eta fundameto gutxikoa. Gizartearen defenditzaile sutsuak bihurtu dira gizarteak ezer esan ez duen arren. Beraiek kritikatzeko dituzten politikari ustelenak bezalaxe, inork agindu eta eman ez dien lan bat hartu dute eta izpiritu santuren batek ukituak izan balira bezala ari dira denonak diren baloreen defentsan. Eta izorratu besterik ez dituzte egiten.

Loroen antzera, zarata asko atera eta ezer ez dute esaten. Beren iritzien kaltetate eskasaz gain, gizartearen ahotan jartzen dutena ez dela hala ez al dira konturaturuko?

ARANTXA GARAIGORDOBIL

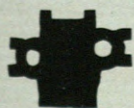
BILBO

JABEA: ZERLUKO ARGIA, S.A.L.
LEHENDAKARIA: Joxe Mari Irazusta.
ZUZENDARIA: Pello Zubiria.
Kontseilu Editorialeko Arduraduna: Baleren Bakaikoa.

HELBIDEAK
GIPUZKOA: Zirkuitu ibilbidea, 15. pabiloia, 20160 Lasarte-Oria.
Tlf: 37 15 45. Faxa: 36 10 48.
BIZKAIA: Zaballburu 2, 1. ezkerreko. 48003 Bilbo.
Tlf: 410 34 34. Faxa: 410 37 15.
NAFARROA: Iratxe Monastegia 70, 3. ezkerreko. 31011 Iruñea.
Tlf: 17 80 78. Faxa: 17 80 77.
IPARRALDEA: Harrobiko Etxea, 64122 Urruña.
Fax-Tlf: 47 17 10

LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.
ISSN: 0213-909X.
BATZORDE PAREKIDEA:
72562 E.

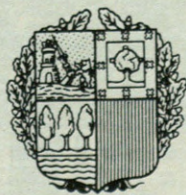
INPRIMATEGIA ETA FOTOMEKANIKA:
Antza, S.A.L.

kutxa fundazioa

fundación kutxa

- gipuzkoa donostia kutxaren
- gizarte-ekintza
- obra social
- de la caja gipuzkoa san Sebastián

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

Gipuzkoako Foru Diputazioa
Kultura eta Turismo Departamendua

Aldizkari honek Nafarroako Gobernuaren
laguntza jaso du

Carltoneko izpirituaren arnasa

ITZALI dira Carlton hoteleko argiak, eta oraindik ez zaizkigu han lau egunez ateak itxita politikariek eztabaidatu, proposatu, errefusatu edo intsinuatu dituztenen xehetasunak iristen hasi. Etxera bidean, Bake Konferentziak aste bete lehenago espero ez zen bezalako distira lortu duela pentsatu behar zuten Elkarriko buruzagiak. PSE eta PP ez beste alderdi guztiek hartu dute parte, elkarriketak normaltasunean burutu dira, azken urteotan Ezker Abertzalearen eta Ajuria Eneko ituneko alderdien artean egon den hesia egun batzuetan bederen gainditu da eta aurrerantzean ezer ez dela berdin izango dirudi. Dirudi.

Gerra garaian Jose Antonio Agirreren Jaurilaritzaren egoitza izandako Carlton Hotelean zirenen artean, EAJ eta HBk berenganatu dute protagonismoa, logikoa zenez. Eta prozesu honen bigarren

fasea aipatzean bi indar horien arteko elkarriketa aro berri bat martxan jartzea esan nahi zen. Ez da erraza izan. EAJren aldetik, Ollora-Egibar-Agirreren lehen idatziaren inguruan jeltokideen buruek ipinitako matizazio guztiek —Elkarrirena HBko batzuk eskortatik ateratzea lortzen duen heinean onartuko balute bezala, edo agian Gipuzkoari begira hauteskundeetan atarian— horiek markatzen dute batetik zelaia. HBk eskuartearen duen Oldartzen eztabaidan EAJz eta sasi-elkarriketa batzuez esaten dena ere idatzita dago. Marti mode-

ratzaileak deskribatu bezala, negoziaketa batean alde ikusgarria bezala beste alde ezkutua go bat egon behar du. Carltoneko argiak itzalita, han sortu giroa aprobetxatuz, protagonistek isilka aurreratu dezaketenen zain egon behar.

HOTELEAN falta zirenak ere protagonista dira. Nicolas Redondo semeak diagnosia ere egin dio Elkarriren konferentziara joan direnen gaitzari: "Estokolmoko sindromepean bizi dira EAJ eta EA". Mayor Orejak definizio zehatzagoa biribildu du: "konklabe nazio-

Ezker Abertzalearen eta Ajuria Eneko ituneko alderdien artean egon den hesia egun batzuetan bederen gainditu da eta aurrerantzean ezer ez dela berdin izango dirudi

Aspaldiko manifestaldirik handiena ikusi dute Donostiako kaleek joan den larunbatean Herri Batasunak deituta milaka lagunek Euskal Herriarentzako autodeterminazio eskubidea aldarrikatzeko biltzean. Antolatzaileek 40.000ko zifra eman dute. Zenbaki zehatzen gainetik, bertan zirenen kazetariek zioten manifestaldirien batekin alderatzekotan Julio Iglesiasen bahiketaren egindakoaren parekatu zitekeela. (Arg.: El Mundo).

nalista" eta "eskenategi-tranpa". PPkoek datozen hauteskundeetan ETaren kontrako intransjientzia kapitalizatu nahi dute, Ordoñezen heriotzak sortu uhinean. PSE-EEkoak aldiz Elkarriri gustora baiezkoa emango ziotenen eta Bizkai-Arabako egoskorren arteko tirabiran bizi dira. Bake konferentzia irekitzeko bezperan Ramon Jauregi Jonan Fernandezekin bildu zela esatearekin aski da.

Hego Euskal Herrian espainolis- moaren garantia diren bi alderdi nagusiak ez joateak "bakebide irlandarra" delakoaren eskeman Carlonekoa aber- tzaleen arteko akordio beharrezkoaren bilaketara mugatu du. PSE-EE eta PPk beren gain daramate irtenbide negozi- atu batean leku nagusia izan behar duen beste protagonistaren irudia: Estatu- arena. Estatu ez da mintzatu. Jaurleri- zako hirugarrena ere ez.

ESPAINIARA eta Frantziara begira bizi gara egunotan euskaldunok. Ge- hiengoa, Juan Carlos I.aren alaba Ele- nari larunbatean Sevillan antolatu zaion eztei izugarriari. Gutxi eago, baina as- ko hala ere, Luis Roldanen inguruan prestatu diguten filme amaiezinenaren atal berriei gero eta indiferentzia han- diagoz erreparaka. Eta Iparraldean be- rriz Chirac printzeak azkenean Parisko koroea bereganatuko ote duen ala ez egunez egun neurtzen.

Hainbeste distiraren erdian, ia ohar- kabean pasatu da Baionan Lamassoure eta Westendorp ministrariak heldu den maiatzean muga kentzeko izenpetu du- ten hitzarmena. Espainiak eta Frantziak egin berri duten tratuak, hala ere, eus- kaldunon ahulétzia utzi du agerian. Es- tatuek muga beste mailara pasatzea erabaki dutenean oharu gara Gasteizen abertzaleek burututako lurralde arau- ketak ez zuela horretarako kasik ezer prestatua. Xabier Unzuirunzaga arki- tektuak jeltxideen bilkura batean aitortu berria du: «Gure mapa guztiak fronte- rari iritsitakoan zuriz daude». Eta au- todeterminazioaz eztabaidatzen dugu kafea hartuz.

PELLO ZUBIRIA

G O R D E T Z E K O A K

EAJ-REN BATZARRERAKO PONENTZIAK PRESTATZEN

Sei batzorde ari dira EAJk abenduan burutu behar duen batzar nagusi- rako ponentziak prestatzen. Azken lau urteotako balantzea egingo duenak Jose Antonio Rubalkaba du buru, politika eta EAJren etorkizuna aztertzen duenak Xabier Arzalluz, Ricardo Ansotegik estatutoen alda- keta lantzen duena, Junan Jose Ibarretxek ponentzia sozio- ekonomi- koa, euskararena Luis Mari Bandresen eta Joseba Agirrek kulturakoa. Apirilean burutu behar dituzte lanak, baseetara pasatzeko.

JONAN FERNANDEZEN TARTEA

BAKE KONFERENTZIA ETA GERO ZER?

«Jarrai dezatela»

EUSKAL Herrirako Bake Konfe- rentziaren lehen topaketaren ba- lorazioa egiterakoan, emankorrena nabarmentzeagatik, parte hartu duten alderdiek bide honetatik ja- rraitzeko adierazi duten borondate politikoa azpimarratuko nuke. Borondate honek, izaera dinami- koa ematen baitio zabaltzen den prozesu berriari.

Alderdientzat pena merezi izan du esperientziak, eta jarraitzeko azaldu duten gogo ezezik, parte hartu ez dutenei hurrengo saioetara atxeki daitezen gonbitea luzatu diete.

Topaketa hauetan argi gelditu da gatazkak izaera politikoa duela eta egoera berri batetara eramango gaituen prozesua urratzeko, muga- rik gabeko elkarrizketa saiakerak proposatu dira, hasiera zein amaie- ra ekitaldietan. Hazia ereinda dago beraz, garrantzitsuena orain lurra behar bezala jorratzea, ongarria be- re garaian botatzea eta jakinduriaz ureztatzea da. Udaberriaren atarian

gauden honetan ez da gutxi lortu- takoa.

Jarri dezatela, beraz, hasitako bidetik, Elkarri-ren eskutik zein beste edozeinetik; Bake Konferen- tziaren izaeraz edota beste edozein kontzeptupean; publikoki, zein sekretupean, baina jarrai dezatela.

Nabarmendu nahi nukeen beste ideia bat hau da: ez litzateke ona eta objetiboak izango alderdiek si- natu duten azken agiria, bost egu- netan zehar Carlton Hotelean ger- tatu denaren errefleju denik sinis- tea. Azken agiria horixe da, baina argi izan behar da, 40 ordu inguru izan direla alderdiek elkarren ar- tean hitz egiten eman dituztenak, gogoetak sakonak izan direla eta etorkizunerako topaketa berrien oinarri.

Elkarri-k lehen eskenatokia ahalbidetu du, baina ez da berea bakarrik erantzukizuna; zuzendu ditzagun, beraz, geure indarrak etorkizunaren norabidean, elkar- ulertzea eta elkar-topaketa saikaera berri eta emankorragoen norabi- dean.

*Jonan Fernandez, Elkarri-ko koordinatzaile orokorra da.

Anton Saenz de Santa Maria, Unidad Alavesako idazkariordea

«Esaerak dioen modura, hobe bakarrik gaizki lagunduta baino»

Herri Batasuna sortzetik UAko idazkariorde izatera. Ez da aldaketa makala. Orain 41 urte Gasteizen jaioa, Historian eta Magisteritzan lizentziatua da Anton Saenz de Santa Maria. Arabako Biltzar Nagusietako kide dugu. Madrilgo Kongresurako hautagai izan zen 1993an, baina ez zuen posturik lortu. Hain zuzen, bere ametsetako bat Arabako lehen diputatu foralista izatea da.

Jonan Fernandezek uste du konfrontazio fasea amaitu eta euskal gizar-tearentzat elkarrizketa fase berria hasi dela.

Hala bedi. Jonan oso gogotsua da. Nik ez daukat oso argi. Lehenengo aldia da Ajuria Eneko Mahaiko eremutik at eta HBren presentziarekin halako prozesu bati ekin zaiona, zeinean al-

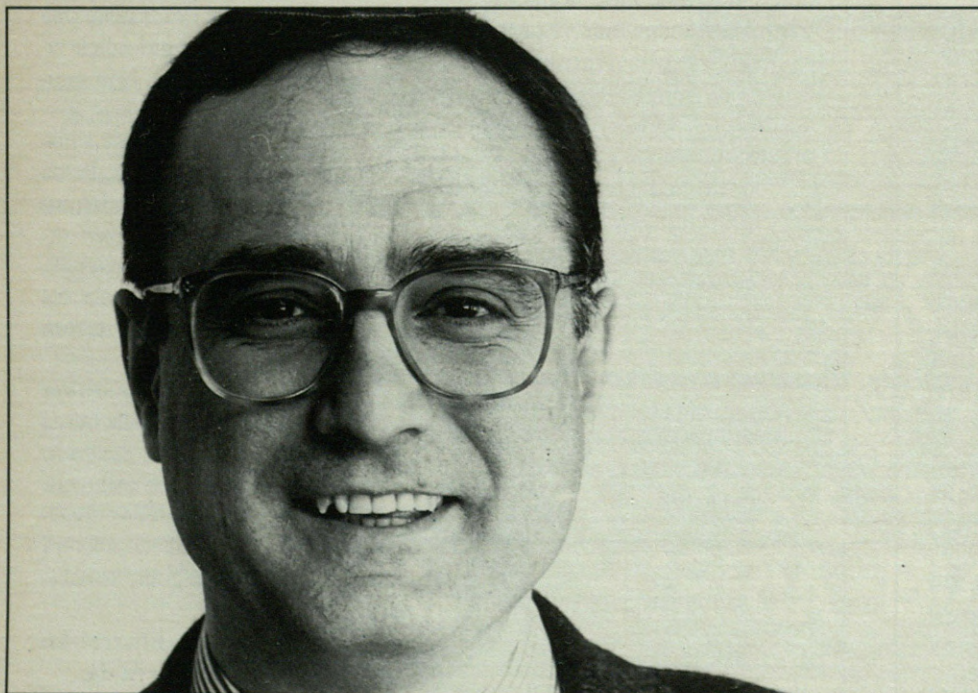
derdi politikoak bildu garen. Baina hortik amaieraren hastapena izan daitekeela esatera...

ETak su-etena iragarri edo Poliziak erakundea amaitu zain egon behar da? Ala alderdiek mugitzen hasi behar dute?

Alderdi politikoek euren artean biltzen hasi behar dute. Baina ETarekin hitz egiten hasi edo ETarengana mugitzen hasteko, su-etena iragarri behar du. Ajuria Eneko Mahaian badago akordio bat, eta honen arabera alde zuzeneko su-etetik gabe ezin da ETarekin hitz egiten hasi.

Ajuria Eneko Mahaia izan zena izatera helduko al da berriro?

Nire alderdiak bezala, ezetz deritzot. Herritarrak mobilizatzea eta bere oinarrian argi ez zeuden zenbait printzipio ezartzea lortu du Ajuria Eneko Mahaia: adibidez, lehen eta bigarren mailako hildakorik ez dagoela, denak berdina direla, eta nola edo hala sarraski hori geratu egin behar dela. Baina izan ditu hain positiboak ez diren gauzak ere: lehendakariari egoki iruditzen zitzaionean

«Euskalduntzearen aldeko ekimen zibilak ederto daude, pribatuak izatekotan». (Arg.: J. Olalde).

«Nazionalismoak herrien eskubideak pertsonenen gainetik jartzen ditu». (Arg.: Joseba Olalde).

deitzen zen, horretarako ahalmena zuten alderdi politikoek manipulatu egiten zuten...

Soilik alderdi politikoak biltzea jadanik gaindituriko fasea da. Bakearen aldeko erakundeek lortu duten presentzia soziala dela eta, Ajuria Eneko Mahaian presentzia aktiboagoa izan behar dute. Soil-soilik alderdi politikoek osaturiko mahaia

berdin litzateke Parlamentuan egotea. Mahaiak izan izan behar du, baina erakunde horien eduki sozialak mahaia aberastuko luke. Fase berria ireki behar da. **Zergatik uste duzu nazionalismoa askatasunaren etsaia dela?**

Nazionalismoa gizabanakoen arteko ezberdintasunak bilatzen hasten da: ni horrekiko ezberdina naiz,

nazio ezberdinekoa bainaiz... Ezberdintasunak bilatzetik ezberdintasun horiek besteak baino hobeak egiten gaituztela pentsatzen, oso tarte fina dago. Nazionalismoen arriskua, hain zuzen, tarte hori zeharkatzen datza.

Nazionalismoa askatasunaren etsai egiten duen bigarren faktorea da nazioen eta herri abstraktoen esku-

HAMARREKOA

ALBERTO ANSOLA

«Oso azkarra eta dialogantea da»

IÑAKI RUIZ DE PINEDO

«Sakon, sakon, sakonean, pertsona ona da»

FERNANDO BUESA

«Untzi baten kapitainaren tankerakoa, hotzegia eta harroskoegia; ziurrenik errealismoa ere izango du»

MARI KARMEN GARMENDIA

«Kontseilari batekin izan behar den 100 eguneko indultzentziaren arabera, ez dut iritzirik emango»

PABLO MOSQUERA

«Laguna, lider politikoa; berarekin oso gustura egiten dut lan»

ENDRIKE KNÖRR

«Euskara ikasteko egin duen esfortzu pertsonala errentabilizatu behar duela imajinatzen dut»

JUAN MARIA OLLORA

«EAIko buru argia eta agerikoa»

JAIME MAYOR OREJA

«Lastima da Madrilén bizitzeagatik euskal problematikatik urrun samar egotea»

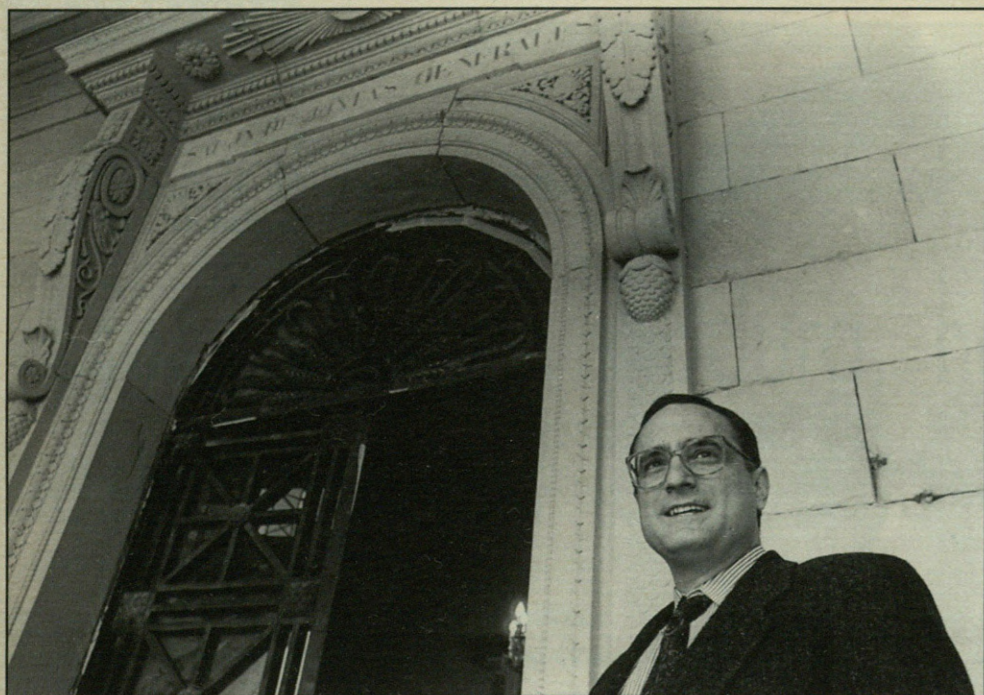
JOSE ANGEL CUERDA

«Nagusia dut; oso gustura lan egiten dut berarekin»

JOSEBA AZKARRAGA

«Bere garaian oso ausarta izan zen, baina egun erretiratuta dago»

«Uarentzat funtsezkoa da militantziak dioena, bera da subirano». (Argazkia: Joseba Olalde).

bideak populazio eta erakunde konkretuen eskubideen gainetik jartzen dituela. Konfrontazioa izango balitz herria den entelekiaren eskubideen eta herritar konkretuen eskubideen artean, azken hauek kaltetuta aterako lirarteke. Honen adibide argiena Gregorio Ordóñezek hilketa da. Euskal Herriaren eskubideak aitzakia, euskal herritar bat, Euskal Herriaren ordezkari bat hil dute. Hor ikusten da Euskal Herria den entelekiaren eskubideak ez datozela bat Euskal Herriko egungo herritar eta botoemaileekin. Faxismoaren ernaltze baten aurrean gaude.

UAren antinazionalismoa «españolismo antivasco»aren bertsio berria al da?

Ez da antinazionalismoa, nazionalista ez izatea baino. Alegia, aldarrikatzen dugu gizabanakoen eskubideak gizabanakoengan eta egun-

go kolektiboetan daudela, eta ez historian, ez entelekia eskubideetan... Españolismoa ere ez da, berau beste nazionalismo forma bat baita. Espainiako nazioa pertsonen gainetik dagoela kontsideratzea beste aberazio kultural eta historikoa da.

Hizkuntzaz diskriminatuta sentitzen al zara Araban?

Diskriminazio egoerak administrazio publikoetan eta hezkuntzan gertatzen dira. Batetik, gaztelera soilik hitz egiten dutenekiko diskriminazioa dago. Puntuaketa urriagoa dute administrazio publikoan sartzeko ondoren euskarak ezertarako balioko ez dieten postuetarako. Eus-

kaldunekikoa da bigarren diskriminazio bidea. Euskaldunak administrazioko leihatiletara hurbiltzen direnean, zail dute langile euskaldunik topatzea.

Hezkuntza prozesuaren barruan euskara lehentasun bakar bezala jartzeak ondorio kaltegarriak eragin ditu: gaztelera soilik menderatzen duten, baina esperientzia handiagoko eta beharrezko titulazioa duten irakasleak baztertzeko ekarri du. Aldiz, kasu askotan titulaziorik gabeko irakasleek, baina euskaraz alfabetaturik zeudenek, aurrera egin dute.

Euskaldun askori UAk euskara gorrotatzen duela iruditzen zaio.

«Soilik alderdi politikoak biltzea jada gairik gabeko fasea da Ajuria Eneko Mahaian. Bakearen aldeko erakundeek lortu duten indar soziala dela eta, presentzia aktiboagoa izan behar dute»

Bizkorrak badira ez dute horrela ikusiko. Lasaitasunez hitz egin ahal izan dugun euskaldunekin, hauek gure arazoak baditugula ulertu dute. Arazoaren konponbidea mahai batean hitz egitetik etorriko da, eta ez kaletan edota komunikabideetan elkarri oihu egitetik.

UAk, beraz, ez du euskara gorrotatzen...

Irrigarria litzateke hizkuntza bat gorrotatzea. Politika linguistiko ofizialen eztabaidara mugatu behar dugu, instituzioek diru eta baliabide publikoarekin egiten dutenera. Gizarte zibilak egiten duen gauzetan, bere baliabide propioekin, alderdiek ez dute sartu behar. Euskalduntzearen aldeko ekimen zibilak ederto daude, pribatuak diren artean.

Ez al da izugarria euskarari buruz hitz egitean, Araban hizkuntza ezezagun gisa tratatzea?

Gehienentzat ezezaguna dela esatea errealitatea izatea da. Araban populazioaren %6k soilik ezagutzen du euskara. Eta egia da ez dela Arabako berezko hizkuntza. Soilik Aramaikoko bailaran eta iparraldeko lautadan da berezkoa. Gai nonentzeko lurralde zatian euskara ezezaguna da. Hori errealitatea da, ez du beste-lako eduki politikorik.

Zertarako balioko luke autodeterminazio eskubideak?

Etorkizunean zer egin nahi duten erabaki dezaten herritarrek. Autodeterminazio eskubidea Eusko Legebiltzarrean onartua dago. Edonola ere, orain planteatu behar dena da nola erabiliko den autodeterminazio eskubidea. Behin euskal herritarrek zer egin nahi duten erabakitzen dutenean, au-

kera guztiak posible dira: independentziatik egungo egoeran jarraitzeraino.

Autodeterminazio eskubidea eskatzen bada, Araba EAetik ateratzea eskatuko duela esan du alderdi sozialistako Rojo jaunak.

Autodeterminazio eskubidea, eskubide gisa, kaltegabekoa da printzipioz. Arazoa sortuko da autodeterminazio eskubidea zertarako erabiliko den eta zein dagoen legimitatuta autodeterminaziorako eskubidea bermatzeko planteatzekoan. Subiranotasunaren arazoa dago, Espainiako Konstituzioak ez baititu lurraldeetan subiranotasun partzialak ezartzen.

Arazo juridikoa gaindituz Konstituzioak lurralde konkretuak autodeterminatu daitezkeela onartuko balu, autodeterminazioa norantz abiatzen den aztertu behar genuke. Autodeterminazioa egun euskal lurraldea denaren independentziara bideratuko balitz, arabarrok, gehiengoz ziurrenik, autodeterminatzeko gure eskubidea aldarrikatuko genuke, EAetik aldentzeko.

Pentsa daiteke, EAetik kanpoko Arabaren bidegararritasuna aldarrikatzen duzuenak oso eroso egongo zinateketela Castillan.

Castillak finantz eta zerga egitura zaharkitua dauka, eta Araba beti egon da mutur-muturrean eremuotan. Ez ginateke, beraz, eroso

“Autodeterminazioa egun euskal lurraldea denaren independentziara bideratuko balitz, arabarrok autodeterminatzeko gure eskubidea aldarrikatuko genuke, EAetik aldentzeko”

T A N T O A

Errotako foralista

EZ zen gizarte honetan beste bat gehiago izateko jaio. Han edo hemen, jardun duen foro edo erakunde guztietan bere aztarna utzi du, onerako edo txarrerako. Miresmena edo gorrotoa, biak eragiten ditu, baina ez du inguruko inor aihergabe utziko.

Eztabaidarako beti prest, interes gunea bereganatzen dakien horietakoa da. Are gehiago solaskidea aberzalea bada, orduan bere iraganaren ispilu bihurtzen delako. Eta ahaztu nahi du, antza. Hirurogeita hamarreko hamarkadako azken urteetan Herri Batasuna sortzen lagundu zuen, baina berak dio kristau mugimenduen inguruan jardun zuela. Asko jota, Donostian, magisteritza eskolan ari zela, -orain hogeitau urte- mugi-

mentu ekologista sortzen lagundu zuela onartuko du. Besterik ez.

Abertzaleekiko lotura Arabako errotetan murgilduta hautsi zuen eta hara non, errotarriek eragin eta eragin ondoren, foralismoa aurkitu zuen. Erdi Aroko foralismoa gaurkotu, hori da bere erroa. Errotetatik Arabako Biltzar Nagusietara, historiari politikagintzara.

Politikak poza eta zorioena ekarri dizkio Saenz de Santa Mariari, besteek izan ez duten zortea berak eskuratu baitu; alderdian sartu eta exekutibako kide izendatu; berehala lehen kongresua egin eta alderdiko ideologo bihurtu. Gainera Gasteizko Udalean izan zuen istilua -zinegotzi jeltzale batek zigortu- egin zuen

FELIX IRIARTE
«Egunkaria»ko
kazetaria

eta kargutik kendu- politikoki bere onerako erabiltzen jakin izan du. Horrek guztiak aparteko karisma eman dio alderdikideen artean.

Badu, hala ere, oraindik lortu ez duen helburu bat: Madrilgo Kongresuan «Arabako lehen diputatu foralista» izatea. Edonola ere gauza bat dago argi, irabazleek zerrendan eta aginte guneetatik gertu agertuko zaigula, hori baita, antza, bere patua.

egongo. Bakarrik? Mende asko egon gara bakarrik eta ez litzateke arazo handiegirik egongo. Euskadik hamabost urte baino ez dituela ez da ahantzi behar.

Bakarrik sentitzen zarete orduan...

Bakarrik ez, gaizki lagunduta. Eta esaerak dioten modura, hobe da bakarrik gaizki lagunduta baino.

Alberto Ansolak EAJ-UA koalizioa Araban posible ikusten zuela adierazi zuen ARGIAN.

Teorikoki posible da. Bi alderdi demokratiko gara eta herritarren ongizatea da bion ardura nagusia. Printzipioetan ez ginateke ados jarriko, baina gobernu koalizioetan apenas hitz egiten da printzipio teorikoei buruz. Ezagun da Arabako Batzar Nagusietan zenbatetan egon garen ados arautegi gaietan, zerga kontuetan... Gobernurako negoziazioan alde batera utzi beharrekoak zenbatekoak diren ikusi beharko da.

UA irekia eta barneko eztabaida bermatzen duen alderdia izanik, edozein planteamendu alderdi osoak eztabaidatu beharko luke. Guretzat funtsezkoa da militantziak esaten duena: ez dela paktatuko esaten

badu, ez da paktatuko. Militantzia da subirano.

Maiatzetik aurrera agintean izateko, zein da zure koalizio ideala?

Ez nuke gustuko erradikalki eskuinekoa eta zentralismo puntua duen koalizioa; ezta soilik ez-nazionalista dena ere, arabarrek nazionalismoa ere bozkutzen baitute. Progresismo eta utopia ukitua, IUk eta PSE-EEK eskain dezaketena, lasaitasun eta zentrisimo puntua, UAK eta zentroko alderdi batek eskain dezaketena, eta sentibiltate nazionalistak eta ez-nazionalistak ondo banatuta litzuzkeen koalizioa nahiko nuke.

MIKEL JAUREGI
PELO ZUBIRIA

H I R U M U N D U

■ GARAPEN GAILURREN
ONDORIO HUTSALAK

KOPENHAGE-KO gailurrak espero zena eman zuen: ezer ez. Historian inoiz bildu den estatu buru gehien batu bazen bertan, ohizkoa bihurtu den bezala, berba ederrak nagusitu ziren baina inongo emaitza zehatz barik. Gauza-tzen ez diren asmo oparoak medio, herri aberatsenek berriro muzin egin diote neurri praktiko eta beharrezkoak hartzera. Munduko aberastasunaren % 85 populazioaren % 20aren eskuetan dago, herri txiroen kanpo zorra gero eta handiagoa da, populazioa handiagoa eta errenta banaketa gero eta desberdinagoa. Zenbaitzuk, horrelakoetan gutxienez herri txiroak komunikabideetan agertzen direla argudiatuko dute. Egia da, baina lagungarri izateko baino, kontzientzia garbitzaile moduan.

■ ADIERAZLE ONAK
IPAR IRLANDAN

IRA-K suetena ezagutzero eman zuenetik, negoziozioaren lasterketa agerian dago. Errepublikarrak, zuhurtasunez, baina prozesuaren lorpenak aldarrikatuz; Gobernu britainiarrak, bitartean, gogor plantak egiten baina, aldi berean, presio gogorrak jasaten, bai unionistengandik, baita Alderdi Kontserbatzaileko sektore atzerakoienetatik. Goi mailako une batera iristen ari gara, Sinn Fein eta gobernu britainiarraren arteko bilerara, eta prozesuaren sendotasunaren agerian dago: eztabaidarako oinarritzeko agiria, armada Belfastetik ateratzeko hitzarmena, Clinton-Adams bilerara, errepublikar eta Dublineko gobernuaren arteko harreman emankorra, Isabel II. erreginaren bisitaldia... Oraingoaz, beraz, adierale onak.

■ ARAFAT ATZERAKA

ARAFAT-EK eta Peresek uztailaren 1a baino lehenago palestinarren hauteskundeak eta Israeleko armadaren erretirada adosteko dataren muga adostu dute. Aurrerapena moduan aurkeztu bada ere, atzerapena dirudi, hauteskunde data aspaldaldi jarrita behar lu-keelako eta oraindik akordioa lortzeko dataren muga besterik adostu ez dela-ko. Lorpen eskasa, beraz, Arafatena kontuan hartzen badugu israeldarrei jadanik sinatutako akordioak betetzea zenbat kostatzen zaien. Ikusi besterik ez kolonoen hedapena; akordioetatik murrizketa etorri beharko balitzateke ere, kolonoen populazioa areagotzen ari da eta, beraz, palestinarren kalte-rako, behar duten lurraldea ere bai, ez asentamendu berriak eraikiz, baina bai daudenak zabalduz.

Udaberria gainera dator eta, suposatzen da, berarekin eguraldi ona. Hots, Bosnian gerra egiteko eguraldia. Oraingoan, dena den, Kroaziako gune batzuek gatazkak bizi ditzakete, kasko urdin batzuk bertatik alde eginez gero. Franjo Tudjamenek kasko urdinak erretiratzearen mehatxua egin zuen, baina azkenen bazuek besterik ez ditu erretiratuko. Sarajevon gatazkak, aldiro bezala, areagotu egin dira, eta oro har Bosnian guztia geldotuta dago. Guztiak udaberriari so.

«GORBI»

DAGOENENKO iragan dira hamar urte Mikhail Gorbaxov, 1985eko urrian, Sobiet Batasun ohiko Alderdi Komunistaren idazkaritza nagusia heldu zela, orduko SES-Bean zegoen kargu politikorik handiena. *Perestroika* eta *glasnot* moduko berba errusiarrak ezagunak egin ziren guretzat eta sozialismo erre- alaren erorketa sinbolikoa 1988an, Berlingo Harresiaren erorketarekin, hasi bazen ere, Gorbaxov eta bere perestroika hartu ohi dira erorketa honen eragile gisa.

«Gorbi» eta Raisa, bere emaztea, laster egin ziren ospetsu Mendebaldean. Agintari errusiarraren ohizko bekain iletu eta adreilu aurpegien iruditik at, mendebaldeko senar-emazte irrifartsu eta zoriontsua izan zitekeen. Idealista, erreformazalea eta pentsamenduaren munduan murgildutako gizon moduan plazaratu zitzaigun eta komunikabideek irudi hori areagotu zuten. Baina, SESBaren desagapena aurrikusia ei bazuen ere, Vilnius, Riga eta Tblisin gogor erreprimitu zituen bertako abertzaleak. Oraindik ere nostalgiaz inguratutako pertsonaia da, bai mendebaldean duenagatik, baaita boterearekiko berak duenagatik ere.

MUNDUA EZ DA BIRIBILA

Amnesia nazionala

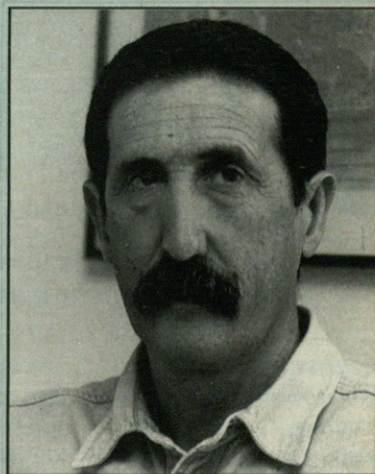
GARBIKETA etnikoa gauza izugarria, higuigarria da. Baina, garbiketak era eskotakoak dira, eta usuegi etnikoak bezain lazgarriagoak eta odoltsuagoak. Abertzaletasunaren altzoan auzia ez baita beti izaten odol- larena edo arrazarena. Gatazka ideologiko-sozialak erabakitzen du askotan zein izan daitekeen nazionalizat onartua eta zein ez.

Mundu bilibil honetako zenbait tokitan, botereak ematen duen in- pidade horretan oinarrituz, bere burua aberriaren jagoletzat dutenen ar- tean, gorriak, anarkoak, marikoiak eta antzeko gentilaje ilun nahasiak, ez dira izango inoiz aintzakotzat hartuak. Zein den jatorra eta zein sasi -kume erabakitze- ko, Txile eta Argentinako gurutzaduek gerra santua de- klaratu zioten subertsioari, eta aitzaki horretaz baliatuz izugarritzko gar- biketa ideologikoa egin zuten. Aberria txukun eta garbi ikusi zutenen, berriro onartu zuten demokrazia. Hoge mila, berrogei mila desagertu- takoak, zer huskeria, aberria sendatu ondoren. Denok dakigu gangrena dagoenean ebakuntzak beharrezkoak izaten direla. Kontua da gertatu- takoak ez duela utzi behar aztarnarik, nazioa traumatizatu ez dadin. Aztarnak ezabatzea da garrantzitsua.

HORI dena bazekien jendeak mili- tarrei amnistia eman zienean. Horre- gatik dira hain garrantzitsuak Plaza de Mayo-ko andere miresgarriak. Ezin baitira isildu edo ezabarazi. Beraiek jarri zuten hankaz gora diktadura mili- tarra, eta gaur egun beraiek dira Ar- gentina osoan errepresaliatuarekiko kontzientzia itzaltzen uzten ez duten ia ia faktore bakarra. Beraiek dira, am- nesia nazionala zirikatzen duen aran- tza garbia.

Zorionez, asesino guztiek ezin izan dute bere kontzientzia subkonszientearen izozkailuan izozturik mantendu. Adolfo Scilingo Korbeta kapitainaren kontzientziak eztanda egin du eta 'Ixil- tasun ituna' hautsi du. Erdi drogatuta baino bizi-bizirik hegazkinetik itsasora botatzen zituzten gizarajo haiek, beren hilobitik egiten dioten garrasi isilek erraiak jan dizkiote Scilingori. Bere salaketak urduri jarri du Argentinako Armada; baita bere sermoiekin soldaduen kontzientzia baretzen zuten kaperau militarrek; eta nola ez, amnistia sinatu zutenek eta linboan bizi direnak. Jakina, Menen presidentek erotzat hartu du, ia ia delikuentetzat, ahaztua dagoena gogora eraztea bekatu ikaragarria baita.

IZAN ere, horrelako izurriteak jotzen duen herria, urte askotarako moralki lurjota gera daiteke. Hurren aurrean bi modu desberdinetan joka dezake: kalteak ordaindu eta katarsis nazionalari esker barne-bakea lortu, hala, bakea eta errekontziliazioaren izenean dena barkatutzat ematea Leviathaini erantzukizunak eskatzea baino. Dirudenez, Argen- tinako herriak, mate edaria beste amnesia maite du, hain goxoa baita.

JOXE IRIARTE "BIKILA"
Zutikeko kidea

Joe Austin, Sinn Fein-go zuzendaritzako kidea eta Belfasteko zinegotzia

«Aste Santurako Armada Belfastetik kanpo izango da»

Belfast bertakoa da eta 44 urte dauzka. Sinn Feingo batzorde eragilekoa eta zinegotzia izateaz gain, alderdiko zinegotzien koordinatzailea ere bada. 1991tik aurrera Londresko Gobernua eta Sinn Feinen arteko elkarriketetan parte hartu du, preso

Lau urtetan Sinn Feinek gobernuarekin mantendu dituen elkarriketetan aritu zara; nola ikusi duzu Britainia Handiko Gobernuaren jarrera urte horietan zehar?

Gobernuak guregana jo zuen elkarriketak hasteko eta Ipar Irlanda utzi gura zutela jakinarazi zigun. Baina ez ginenez fio —oraindik ere fidatzen ez garen moduan— elkarriketa publikoak eskatu genituen. Gobernuak Norvegiara joatea proposatu zigun eta horrela negoziazio prozesuan atzeriko jendeak ere parte hartuko zuela. Guk, ordea, borondatea egonda Ipar Irlandan ere konpon genezakeela. Gobernuarekiko kontaktuak hogeitau urtetan zehar eduki izan ditugu. Eskatutako elkarriketa publi-

koa datorren hilean hasiko da Ipar Irlandan bertan. Imajina zenbat bizitza salbatuko ziren elkarriketa prozesu hau lehenago hasi izan balitz.

Emango al dio Sinn Feinek oniritzia Dublinek eta Londresek aurkeztutako eztabaidarako onarritako agiriari?

Agirian gobernu britainiarrek egindako aldaketa garrantzitsuak daude. Adibidez, azken urtetan Ipar Irlanda bere ardurapean zegoela defenditu du; orain ardura Dublin eta Londresko gobernuen artean banatzen da, autodeterminazio eskubidea onartzen da eta Europako arduraz ere egiten da berba. Hiru puntuok azken urteotan bultzatu ditugun puntuen oso antzekoak dira. Beste puntu batzuk,

«Lehenago hasita, heriotza asko ekidingo genukeen». (Arg.: Letona).

hala ere, ez dira nahikoak. **Zer du, bada, txarra?** Agiriak oso garbi esaten du britainiarrak Ipar Irlandatik

aterako direla, baina prozesu luzean; azkarrago izatea nahiko genuke eta, agiriaren eztabaidaren barruan, hor-

«Presoak ez dira negoziazio puntu gisa erabili behar; konpondu beharrekoa arazo politikoa da». (Arg.: Letona).

tan datza gure lana.

Agiriak, epe luzera, benetan zabaltzen al ditu Irlanda batuaren ateak?

Egiten duzun interpretazioaren arabera lehenago edo geroago izango da, baina funtsean, britainiarrak Irlandatik aterako direla dio.

Agiriak jartzen al du epe edo datarik?

Ez, borondatea baino ez dago, eta ondoren negoziatu egin beharko da. Unionistak, Londresko gobernuaren eurenaldik aldentu denez, prozesua luzatzen saiatuko dira. Guk esaten diegu baietz, ingelesak irten egingo direla eta, euren onerako, beste guztiekin negoziatzea komeni zaiela.

Noizko uste duzu hasiko direla Ipar Irlandako alderdi guztien arteko el-

karrizketak?

Lehenbizi Londresko Gobernuaren eta alderdien arteko elkarrizketak izango dira, eta hori hilabete barru-edo gertatuko da. Gobernuak, bilerekin ekin baino lehen, IRAk armak uztea gura du baina hori ez da gertatuko. Gobernu britainiarra prozesua luzatzen ari da baina gizariek ez dio utziko askoz gehiago luzatzen.

Noiz aterako da Britainia Handiko Armada Ipar Irlandatik?

Aste Santurako Armada Belfastetik kanpo egongo da.

Eta Irlanda osotik?

Sinboloa Belfast da, beraz, gainerako sei konterrietatik Belfastetik atera eta gutxira.

Presoak noizko kalean?

Puntu hau oso garrantzitsua da baina bake prozesu ba-

tean presoak ez dira negoziazio puntu gisa erabili behar. Konpondu behar dena arazo politikoa da, eta ondoren aterako dira preso guztiak. Presoena hunkipez betetako gaia da -gobernu britainiarra haiek erabiltzen saiatu da-, baina presoek euren esaten dute lehenbizi arazo politikoa konpondu ikusi gura dutela, eta gero aterako direla. **Esaten da 1987an, Adams eta Hume berba egiten basi zirenean, mugimendu errepublikarrak borroka armatua uztea erabakia zuela; egia al da?**

Urte haietako analisisan argi ikusten genuen IRAk borrokan jarraitzeko gaitasuna izango zuela, baina horrekin ez genuela irabaziko. 1986an britainiarren inteligentziako dokumentu sekretu batek —Glover txostenak— aitortu zuen jada ezin izango zutela IRA amaitu. Orduan, gobernuak

paramilitar unionistak IRA presionatzeko erabili gura zituen, SDLP ere beren ingurura eramán eta gu baskartuta utzi. Orduan guk, horri guztiari erantzuteko, fronte abertzalearen estrategiaren ideiak ekin genion, gero Adams-Hume moduan ezagutu den akordiora heldu arte.

Sinn Feingo kongresuan sektore batek bake prozesua kritikatu zuen. Ekar al dezake ondorio txarrik horrek?

Kritika egitea bakoitzaren erantzukizuna da. Kritika egin behar da baina une oso arriskutsua bizi dugu eta kontu handiz ibili beharra daukagu. Kritika egiten dutenek arrazoiak dute, baina horrek ez du esan gura atera egingo direnik. Prozesu osoan zehar mugimendu errepublikarrak batasuna mantenduko duen esperantza osoa daukat.

XABIER LETONA

“1991n guk eskatutako elkarrizketa prozesu publikoa datorren hilean hasiko da Ipar Irlandan

Irakeko kurduak abenduan hasitako euren arteko gerrarekin jarraitzen dute

Kurdistango bi otso zahar elkarri haginka

Estatu desberdinetako kurduak borrokan jarraitzen dute, baina oraingoan borroka nagusienak euren artean ematen dira. Irakeko kurduak beren autogobernu ahula ezandarazi eta elkarri tiroka ekin diote. Soka luzeak lotzen zuten Barsani eta Talabaniren arteko gobernuko elkarlana, eta azkenean bakoitzak bere aldera egin du.

GOLKO-KO gerraren ondoren Irakeko Kurdistanen borroka gogorak izan ziren *peshmerga* —gerrilari kurduak— eta Irakeko Armadaren artean. Gerrak bi ondorio ekarri zituen: batetik, ehundaka mila errefuxiatuk batez ere Turkiako Kurdistanenera ihes egin zuten babes bila; bestetik, NBek Ira-

keko hegazkin eta helikopteroei 36. paraleloa zeharkatzea debekatu zien.

Irakeko kurduak Bagdadetik ezagutu gabeko autogobernuari ekin zioten, suntsitutako herri baten autogobernuari. Izan ere, Saddam Huseinen indarrek 4.000 herritik gora suntsitu zituzten kurduen aurkako

gurutzada hartan. Oraindik inork ez zekien nola eramango zen aurrera autogobernua, baina gauzatzeko egitekorik bazuen.

Suntsipenari aurre egiteko, Irakeko Kurdistango talde kurdu gehienak biltzen dituen Kurdistango Fronteak hauteskundeak deitu zituen 1992ko maiatzaren

Urrezko arrautzadun oiloa

NAZIO BATUEN Erakundeak Irak zigortzen jarraitzen du nahiz eta honek jadanik Kuwait onartu duen. Irakiarrek gorriak eta bi pasa dituzte eta mugetan egindako 'zuloz' baliatu behar izan dute, baimendutako zein baimendubako produktuak lortzeko. Horietako 'zulo' nagusia Ibrahim al Jalil Turkiarekin muga egiten duen eta Kurdistaneko autogobernuaren menpe dagoen hiria da. Turkiarren aldean dago harri bitxia: Habur. Bertatik, milaka kamioi iragaten dira alde batetik bestera: Turkiatik Irak eta Kurdistanera doazen kamioiak abiatzen dira produktuz beteta; itzulera errekinak dakarte, Turkian erositako prezioan baino hamar bider garestiago saltzeko.

Irakek, bakarrik NBek baimendutako petrolio kopuru txikia saldu dezake, beti

ere alikagaiak eta lehen mailako produktuak erosteko eta gainera NBeren kontrolpean. Irakek, beraz, bere zuloak topatu behar ditu. Zenbait daturen arabera, Irakeko erregimenak, 'zulo' hauen bidez 100.000 kupel petrolio atera izan ditu egunero. Noski, hau ez da NBeren begietatik izkutuan egiten, batez ere Turkiako Hapur hiritik egiten da eta 36. paraleloa zaintzen ari diren EEBBak, Frantzia eta Erresuma Batuko soldaduen baimenarekin. Turkiari, Irakeko autogobernu kurdua jasateagatik egiten zaion oparia da. Turkiarrek, beraz, negozioa egiten dute errekin horren merke erostean, baina kurduak zerga jasotzen dute—egunero 13 bat milioi pezeta, 542.000 libera inguru—, funtsean autogobernuak duen diru iturri oparoena.

Massud Barsani aspaldiko buruzagi kurduak eta bere gizonak kontrolatzen dute Ibrahim al Jalileko muga-paso oparoa.

15erako. Alderdi txikiak albo batera utziz, botoen gehiengo lortu zuten Kurdistango Alderdi Demokratiakoak (PDK) eta Kurdistango Batasun Patriotikoak (UPK) legebiltzarra beraien artean banatzea erabaki zuten: bakoitzak 50 eserleku eta bost asuriandar kristautentzat.

Osatu zuten gobernuak, eta ministerioak banatu zituzten, baina PDK-k ministerio bat hartzen bazuen, UPK-k edozertarako bere oniritzia eskatuko zuen idazkaria jarriko zion aldamenean. Eta alderantziz. Eraitza: eraba-

teko banaketa eta erabateko elkar kontrola. Ondorioa: autogobernurako bi gobernu. Bakoitzak berak kontrolatutako lurraldeen baliabideak ustiatu ditu.

Trumoi soinuak ekaitza iragartzen zuen eta iragan abenduan Jalal Talabanik gidatutako UPK-k eta Massud Barsanik gidatutako PDK-k elkarren arteko gerrari ekin zioten. Abenduko borrokek bakarrik 500etik gora hildako eragin zituzten. Harrezkero, iraupen eskaseko su-etenen artean, gerrak aurrera darrai eta talde

bakoitza bere posizioetan dago, lubakitik nola atera asmatu ezinik.

Alderdi bien arteko borroka eta aliantza uñeak ez dira berriak. Behin baino gehiagotan elkarri borrokan jardun ondoren, Golkoko gerraren ondoren Bagdade-kiko estrategiak ere desberdinak ziren. Alderdi biek Saddam Husseinen oposizioa osatzen duen Irakeko Kontseilu Nazionalaren ardatza osatzen dute eta, autogobernua gauzatu arte, bertan ere jarrera desberdinak agertu zituzten. Barsaniren PDKren ustez, EEBBek eta Saudi Arabiak ez zuten —eta ez dute— Iraken apurketarik gura eta, beraz, Bagdadekin zelanbaiteko akordioa lortu beharra zegoen. Talabaniren aburuz, fronte batuaren

helburua Bagdadeko boterea eztandaraztea zen.

Uneotako borrokari dagokionez, sustraiak ez dauke batere garbi baina badi-rudi arrazoi nagusiak boterea eta baliabideen kontrola direla, nagusiki Turkiarekin muga egiten duen Ibrahim al Jalileko muga-postuarena. Pasabide honetatik gaur egun Irakerantz doa laguntza humanitariora eta bertan gauzatzen da NBK Iraki baimentzen dion merkataritza jardura handiena.

Irakeko Kurdistango Legebiltzarreko agintari batzu su-eten iraunkorra eta elkar-lana bultzatzen ari badira ere, gerra baretu arren Irakeko 36. paralelotik gora kurduak borrokan dihardute.

XABIER LETONA

Egungo gatazkaren zio zehatzak ez daude garbi, baina badi-rudi arrazoi nagusienak boterea eta baliabideen kontrola direla

Jose Luis Aurrekoetxea, IHOBE ingurugiro elkarteko zuzendaria

«Industrian ere ingurugiroarekiko sentiberatasuna handitu da»

IHOBE Jaurlaritzako Lurralde Antolamendu, Etxebizitza eta Ingurugiro Sailaren menpe dagoen ingurugiroaren kudeaketarako elkarte publikoa da. Hilaren 23rako Lehiakortasuna eta Ingurugiroaren konferentzia antolatu du

Zer balorazio egiten duzu IHOBEko aurreko zuzendariak egindako lanaz?

Positiboa. Herritar moduan esango nuke IHOBEk gizar-tean irudi ona duela.

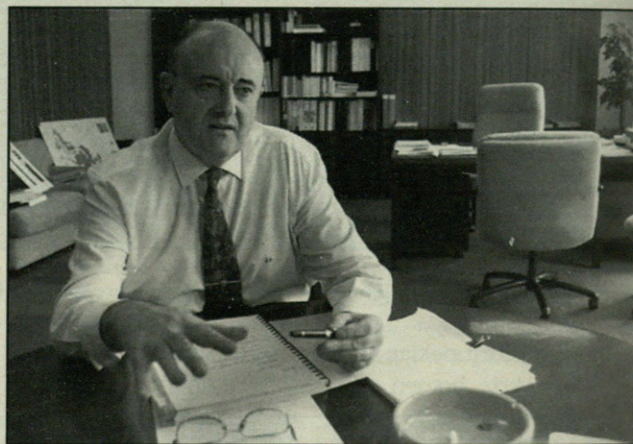
Datorren legealdi bonetan zeintzuk dira IHOBEren lan ildo nagusiak?

Orain olioak, disolbenteak eta taladrinen kudeaketan murgilduta gaude eta horretarako Zamudion 600 milioi pezetako (25 milioi bat libera) inbertsioko instalazioa eginda da; abuztuan bukatuta egongo delakoan gaude. Halaber, XUME, Xumetze Bulego teknikoaren bidez, zenbait eremutako industrien ekoiztutako hondakinak xumetzeko. Arlo honetan Urdaibaiko eremuko industrien esperientzia zehatz batekin ari gara. Tratamendu galbani-

koen xumetzerako ere lanean ari gara, pinturaren eremuan eta, horrez gain akaso gure artean ezagunetako den lana, hots, kutsatutako lurren tratamendua, batez ere herentzia historiko moduan jaso dugun lindanoz kutsatutakoak.

Orain arte, nabiz eta batzuetan indarrean ere jarri dituen, IHOBE batez ere ikerketak egitera mugatu da.

Hori ez da IHOBEren lana, praktikara eramane dituen proiektuak normalean beste enpresa batzuekin batera eramane ditu. IHOBEk ez du hondakinen kudeaketeko ahalmena, hori normalean beste elkarte pribatu batzuen eskuetan dago. IHOBEk elkarte horiekin parte hartzen du, gobernuaren parte hartze ekonomikoa edo soziala behar dela uler-

Aurrekoetxearen ustez, hondakin-erreketa beharrezkoa da.

tzen duenean, horrela proiektua dinamizatu eta fiskalizatu egin dezake.

Konpetentzia 'berdea' benetazkoa da industria munduan edo marketing butsa?

Gai hori industria sailetik eramane ari dira, baina nire ustez industria ahalegin handiak egiten ari da herri hau ez zikintzeko. Hain zuzen 23an hasten diren jardunaldietan, 50 enpresek ingurugiroarekiko beren begirunea azalduko dute eta ekitaldi zehatz batean enpresa hauek hondakinen xumetzea lortzeko konpro-

mezua adieraziko dute.

Zer asmo zebatz darama IHOBEk konferentzia bonetara?

Lehiakortasuna eta ingurugiroa bat etortzea ezinezkoa dela zabaldua dago eta, jardunaldi hauetan irudi hori apuritu eta garapen sostengatua posible dela, ekonomi garapena eta inguruaren begirunea posible dela. Orain arte, Europar bederen, partehartzea prozesuaren amaiera aldera eman izan da eta orain horri aurre hartu gure zaio, xumetzean. **Hondakinen Xumetze bulegoak, hondakinak**

«Lehiakortasuna eta ingurugiroaren konferentziarekin, ekonomi garapena eta ingurugiroaren begirunea posible direla erakutsi gura dugu»

% 25ean jeitsi gura ditu bemendik eta 2000 urtera artea. Helburu hori lortzeko moduan zaude-te?

Bai. Helbura Hondakin Berzien Kudeaketa Plana betetzea da, industri hondakinak % 25ean gutxitzea. Hamar proiektu berri dauzkagu eta horietan 30 ekoizpen enpresa daude, guztira 450 bat milio pezeta inbertituko dira hiru urteetan. Hauetatik % 30 EBk eta Jaurkitzak jarriko lukete eta gainerakoa enpresek.

Zure ustez, gaur egun non jarri behar da indarra, xumetzean ala erreketan?

Nire iritzia emango dizut. Hirietako hondakin solidoez ari bazara, Europako ingurugiroaren 5. agiria onartzen dugu, eta honen arabera lehenbizi xumetzea da, ondoren berrerabilpena eta azkenik, berziklaia. Baina, halaber, berrerabilgarria edota berziklatzeko modukoa ez dena teknologia garbiez suntsitu behar dela dio agiriak; eta, energi balorazioarekin edo gabe egindako erreketak eta zabortezi kontrolatuak garbitzat jotzen ditu.

Gaiaren inguruan dagoen eztabaidan, erreketan gasak eta zenbait partikula solido ekoizten direla esaten da, eta nik esan behar dut zabortegian ere sortzen direla,

eta erreketan baino gehiago hondakin erretegi ona jarrita badago. Alemaniako Dornmunko altzairutegi trinkoak, esaterako, 125 RSU erretegiak sortzen dutena baino kutsadura handiagoa sortzen dute.

Horrez gain, dioxinak ez dira sortzen, egon daude, beraz egin behar dena da

DIRUAREN HOTSA

Finantz munduaren egoera

DIRUAREN kotizazioak herri batek egiten dituen ekonomi eragiketa guztien erreferentzia gisa balio du. Dagokion dibisaren paritate aldaketak esportazioetan, inportazioetan eta inbertsioan eragin dezake.

Pezetak oraintsu jasan duen % 7ko debaluazioak merketzea esan gura du, eta esportazioak eta atzerri inbertsioa samurtu behar ditu baina, bestalde, inportazioak garestitzen ditu.

Alabaina, burtsa eta finantz merkatuek negatiboki erantzun dute.

Adituen esanetan, bertan bizi ez direnek ez dute ezer jakin nahi ez pezetarekin ezta Espainiako kanpo zorrarekin. Izandako salmenta gogorrek merkatuen hondamena ekarri dute.

Mugatutako debaluazio honi esker pezetak ozta-ozta mantendu du bere burua Europako Diru Sisteman (EDS). Neurri honek, dena den, zalantza ugari zabaltzen ditu pezetak urtean zehar turbulentzia berriak ekiditeko izango duen ahalmenaz.

Pezeta Europako Diru Sisteman mantentzeko helburua, datorren sei hilabetearen gure herria Europako Batasunaren lehendakartzan egon ahal izatea da.

Libra esterlinoak EDS utzi egin zuen eta ingeles ekonomiak goimailako ekonomi hazkunde eta azkartze ekonomikoa ezagutu ditu.

EDSren ardatz egonkorra, bere adierazle makroekonomikoak konbergentziara doazen herriez osatua dago eta haien diruek une oro eusten diote beren paritateei. Alemania, Holanda eta Austriaz ari gara. Bigarren maila batean, Frantzia, Belgika eta Irlanda ageri dira; hauek ere beren dibisen kotizazioa kontrolatzeko ahalmena erakusten dute.

Erresuma Batua edo Italia bezala, EDSn integratu gabeak hauek, Espainia ez dago Europako Batasunaren ardatz gogorrean.

MARCIAL HERRERO
Bankoako ekonomilaria

horiek ahalik eta ondoren kontrolatu. Azken berrien arabera, gainera, badirudi erretegi horiek ez dutela minbizi gaitzik sortzen.

Espainian, dena den, badirudi hondakin erretegiak albo batera uzteko joera bide dagoela.

Hondakin erretegiak jartzearen aurka dauden zeinbait

tzuk, Greenpeace Espainia zehatz mehatz esateko, batzuetan aurka daude baina beste batzuetan isildu egiten dira. Nik dudaz informazioaren arabera Greenpeacek Katalunian Hondakin Toxiko eta Arriskutsuen planta bat jartzea onartu du.

XABIER LETONA

ARGIA

ASTERO ETXEAN

ARGIAKO HARPIDEDUN IZAN ZAITEZ

- ✕ ARGIA etxean hartzeak abantaila guztiak ditu.
- ✕ Zenbaki guztiak jasoko dituzu, kalean baino % 20 merkeago.
- ✕ Euskal Kulturaren Urtekaria etxera iritsiko zaizu.
- ✕ ARGIAzaleen elkarteko partaide izango zara.
- ✕ ARGIAren eskaintza berezietan parte hartu ahal izango duzu.

ORAIN ARGIAKO HARPIDEDUN EGINEZ GERO
HAUETAKO KONPAKTO, BIDEO EDO LIBURU BAT
ESKURATUKO DUZU

DOHAINIK

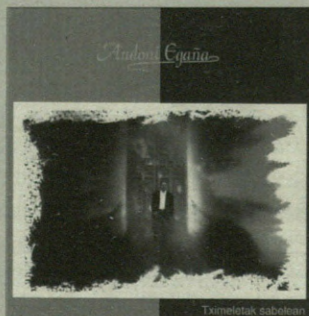

BARNE KANTA

KD

BIDEOA

IMANOL / KARLOS GIMENEZ

TXIMELETAK SABELEAN
ANDONI EGAÑA

MANHATTAN
EDORTA JIMENEZ

HARPIDETZA TXARTELA

☎ (943) 37 15 45

FAXA: (943) 36 10 48

IZENA _____ 1. DEITURA _____
2. DEITURA _____ HELBIDEA _____
TFNOA _____ HERRIA _____
POSTA KODEA _____ HERRIALDEA _____

BANKU EDO AURREZKI KUTXA _____

SUKURTSAL HELBIDEA _____ SUKURTSAL ZKIA, _____

KONTU KORRONTEA/LIBRETA

Entitatea

Sukurtsala

K.D

Kontu zenbakia

ARGIA: Zirkuitu ibilbidea 15

LASARTE-ORIA 20160

HARPIDETZA SARIAK (BEZ barne)

Hego Euskal Herria
11.600 pzta
Ipar Euskal Herria
685 libera
Espainia 11.600 pzta
Beste Atzerriak
15.100 pzta
Airez 23.850 pzta

JALGI HADI KORRIKA!

Gainean dugu Korrika 9. Donibane Garazitik abiatuko da martxoaren 17an eta martxoaren 26an iritsiko Gasteiza. Hamar egun

iraungo duen lasterketak Euskal Herria zeharkatuko du, hego eta ipar, gau eta egun, batere gelditu gabe gure hizkuntzaren aldarri-

kapena eginez. Euskararen erabilera murrizta den herri euskalduna aukeratu du aurten Alfabetatze Euskalduntze Koordinakundeak

ekitaldi handi honi hasiera emateko. Bukaera, euskararen presentzia handiagotuz doan hiri erdaldunean izango da.

KORRIKAREN IBILBIDEA

GASTEIZEKO EKITALDIAK

Azken kilometroa Ama Zuriaren Enparantzan bukatuko da. Eta 1etan ekitaldi nagusia: mezuaren irakurketa.

✓ Prado Kalea

Umeentzat eremua egun osoan

✓ Foru Enparantza

5etan kontzertua:

Sorotan Bele
Bizkar Hezurra
Exkixu

✓ Landatxo

4etan bertso saioa:

J. Respaldiza
I. Ibarra
L. Bilbao
Z. Enbeita
E. Arozena

✓ Matxete Enparantza

3etan kantaldia: Erramun
Martikorena

4etan Herri Kirolak

5etan:

Iñigo Perurena eta Gaizka
Maixa, Itziar eta Garbiñe
Huts Hots txalapartariak

✓ Enparantza Berria

2etan Udal Folklore akademia
4etan Txatanuga Futz Band
7etan Trabuko

292 herri zeharkatuko dira, kilometroko 6 minutu erabiliz

2.150 KILOMETROTAN AEK-REN TESTIGUA

Aurtengo Korrikarekin euskara kalera atera nahi du AEK-k. Ezagutzaz gain, erabilera zabaltzea dute helburu, hizkuntzari merezi duena emanaz. Ekitaldi ugari, kilometro piloaz eta asmo sendoez dator udaberri honetako jairik handiena.

ORAIN 450 urte Beñat Etxeparek «euskara, jalgi hadi plazara, mundura!» esan zuen, eta Alfabetatze Euskalduntze Koordinakundeak lelo honen ildoari jarraitu nahi izan dio, «jalgi hadi euskaraz!» aukeratuz Korrika 9ren lelotzat, hau da, kalera gaitezen guztiok euskaraz.

Donibane Garazin haste-koa den ekitaldi handi honen atzean, joan den udaz geroztik etengabe lanean aritu den talde finkoa egon da, Euskal Herriko AEK-ko kide eta beste lagun ugari osatua.

Asmo berriak

LAN honek fruitua eman du. Berrikuntza garrantzitsuen artean, Korrika Kulturala egingo da aurten. Ko-

rrika hasi aurretik eta Korrikak irauten duen bitartean ere, herri ezberdinetan egingo diren kantaldi, antzerki, kontzertu eta beste ekitaldiek osatzen dute Korrika Kulturala.

Ekitaldi hauetan parte hartuko duen Mikel Laboa omenduko du aurten AEK-k. Laboak euskalduntze prozesuan izandako eragina txalotu nahi du Koordinakundeak honela. Azken hogeita hamar urteetan plazan ibilitako gizon hau da, askorentzat, euskararekin izandako lehenbiziko kontaktua eta atzo eta gaurko gazte euskaldunak uztartzen jakin du bere kantuekin. Urte hauetan guztietan euskarari egindako ekarpena eskertu nahi dio AEK-k omenaldi honekin. Liburu

AEK-ko kideak, azken prestakuntza lanetan. (Arg: A. Elozegi).

bat ere argitaratu dute Elkarrekin, liburudenda guztietan jadanik salgai dena.

2.150 kilometro izango ditu Korrika 9k, 292 herri zeharkatuz. Herri hauen artean

LEKUKOAREN SINBOLOGIA

Berezia zen zerbait egin nahi zuten AEK-koek Korrikarekin batera eramateko. Korrikaren ideia izan aurretik, arlo ekonomikoak hobetzeko ideia ezberdinak jorratzen ari ziren koordinakundekoak. Ideia hauen artean eskultore batzuei beren artelanak eskatu eta gero saltzea zen. Baina hau burutu aurretik Korrika egitea otu zitzairen AEKko talde eragilekoei. Ordurako eskultore batzuekin hitzeginda zeuden, eta Korrikarentzat zerbait egiteko aukera hau erabili zuten. Remigio Mendiburu eskultore hondarriari agindu zioten lana, eta honek gerora Korrikaren sinboloetako batean bilakatuko zen elementua sortu zuen: lekukoa.

Sinbolismoz beterikoa dugu Mendibururen artelana. Hutsa da barrutik. Hustasun honetara zuloetatik argitasuna sartzen da eta argi hau hizkuntzan, euskarari, bihurtzen da. Euskara ere argitu egingo da era honetan, eta argia izango da era honetan. Bestalde, lekukoaren alde bakoitzean emakumea eta gizonezkoaren irudiak ditugu. Hizkuntza pertsona

eta gauza guztietan dagoela adierazi nahi zuen Mendiburuk lekukoarekin.

Urteek aurrera egin ahala ezaguna egin da ondo landutako makila hau. Milaka kilometro egin ditu aurkakotasun guztiei aurre egiten eta aldarrikapen handi baten esanahi osoa berekiko hartu du. Isiltasun eta misterioz eramaten du azken egunean milaka pertsonen aurrean irakurriko den mezua eta lilura sortu du bere inguruan.

Dena den, lekukoa egin zenean ez zuten barruan ezer eramateko asmorik. Azken uneko burutazioa izan zen. 1.966.an Rikardo Arregik Jose Mari Satrustegiri bidalitako eskutitza sartu zuten lekukoan, Bilbora iritsi ez bazen ere. Eskutitzak, euskalduntze bidean Gau Eskolek zuten garrantzia azpimarratzen zuen. Geroztik beti sartu dira euskararen aldeko mezuak. Aurtengoa zein den sekretua da oraino eta Gasteizen izan beharko dugu zer dioen jakiteko. Oraindik egun batzu geratzen dira horretarako. Eskuz esku ibiliko da testigua bitartean Euskal Herriko txoko guztiak bederatzigarrenez bisitatuz.

badira orain arte Korrikak ukitu gabekoak: Garape (Bizkaiko Enkarterrietan), Errexil, Bidania, Kanpezu, Labastida, Armendaritze eta Eleta, besteak beste.

Herriz herri

HERRI batzuetatik ez pasatzeak haserreak sortzen ditu sarritan herri hauetako euskalzaleen artean. Dena den, herri guztietatik igarotzeko zailtasunak azpimarratzen dizkigu aurtengo ibilbidea egin duen Juankarrek: «As-teburuetan hiriburuak bisitatu behar ditu Korrikak, eta horren arabera eta irteera eta helmugako herriak kontuan izanik antolatu behar izaten da guztia». Honela, ostiralean Garazitik irten eta Maule, Baiona, Iru-

ñea eta Donostia zeharkatuko ditu lehenbiziko aste-buruan. Bigarren astebururako geratuko dira Bilbo eta Gasteiz. Eta bi asteburu hauen artean igaroko da Euskal Herriko gainontzeko herrietatik. Honek guztiak mugak sortzen ditu ibilbidea egiteko orduan. Eskualdeetako ibilbideak oso antzekoak izaten dira urteró, baina beti egoten da aldatu beharreko zerbait. Aurten hamaika alternatiba erabili ditu Juankarrek behin-betikoa aukeratu aurretik. «Batzuk ez dira gustura gelditzen, baina ezinezkoa da herri guztietatik igarotzea. Abalik eta gebienetan sartzen saiatzen gara beti».

Euskal Herriko eremu geografikoa ere gaindituko du

Korrika 9k. Parisko Euskal Etxeak kilometro bat erosi du Gasteizen.

Mugetatik kanpo

URRUNAGORA ere iritsi da lasterketaren oihartzuna, Atlantikoaren bestalderaino kasu honetan. Argentinako «Gogozko Bidean» aldizkariaren hurrengo aleak erreportaia egingo du ekitaldi handi honi buruz. Honelako gertaerak atseginez ikusten dituzte AEKn, batez ere haien ekimenez eginak direlako.

Euskal Herrira itzuliz, hemen ere Korrikaren alde beren aportazioa egitera animatzen dira erakunde eta elkarteak. Iparraldean eta Hegoaldean modu ezberdinean egiten da kilometroen banaketa. Iparraldean erakunde eta elkarteetan banatu egiten dira dagozkienak, eta euskararen alde gogor aritutako pertsonaiak izaten dira testigu eramai-leak. Hegoaldean, aldiz, erosi egiten dira kilome-

Herri batzuetatik ez pasatzeak haserreak sortzen ditu sarritan herri hauetako euskalzaleen artean

troak, eta lekukoa erakundearen ordezkariak eramaten dute. Oraindik elkarte eta pertsona asko falta da kilometroak erosi dituztenen zerrenda osatzeko, baina, hor daude, beste askoren artean Realekoak, Athletikekoak, beste kirolari ezagun batzuk, «Goenkale»-koak, Bilboko Konpartsa, UEMA, Elkar, LAB, Bilboko Aste Nagusiko pregoneroa eta txupineroa, Bilboko Udala, Magisteritza Eskola, Bizkaiko Bertsolari Elkarteak eta Abokatuen Elkarteak, Arabako euskal taldeak. Iparraldean berrehun eta hamazazpi elkarteren artean banatu dira kilometroak. Batzuk aipatzearen, hor daude Sarako Gazte-txea, Gau Eskolak, Deiadar eta Herriko Etxeak.

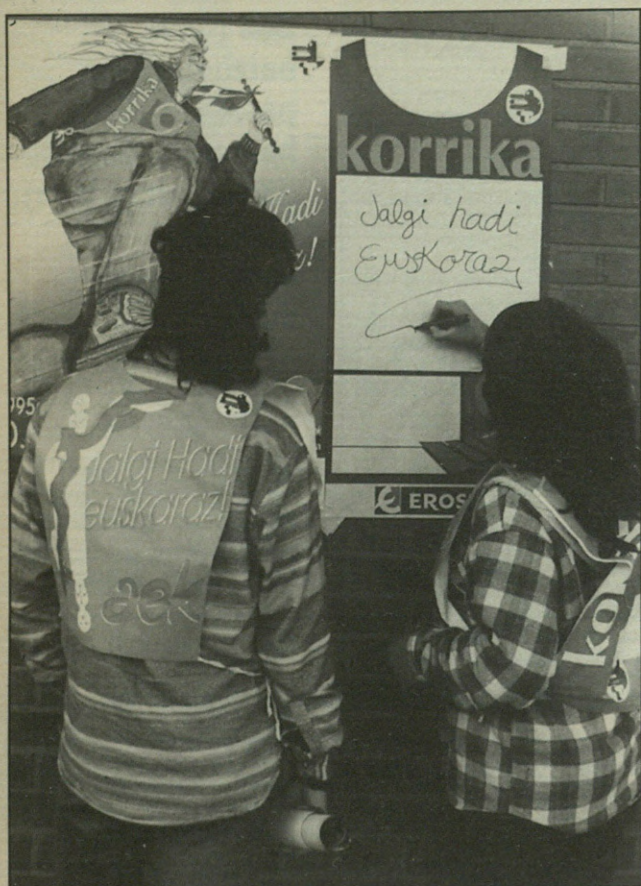
Gasteizko azken kilometroak hiriburuko euskara taldeek, euskal sindikatuek, kirolari famatuek eta Blusen Konpartsak egingo dituzte. Azkena AEKren esku gelditu da eta Mikel Laboa omen-duak eramango du lekukoa.

Korrika martxan

KILOMETROAK zehazturik daude, eta azkeneko xehetasunak baino ez dira geratzen ostirala bitartean Korrikari hasiera eman aurretik. Lasterketaren itteerarekin batera, lan mota bat bukatuko da, plangintzarena, eta beste bati ekingo zaio: Ko-

Euskal Herriko mugak gainditu ditu Korrika 9k: Parisko Euskal Etxeak kilometro bat erosi du Gasteizen, eta Argentinako «Gogozko Bidean» aldizkariak erreportaia egingo du

Era asko daude Korrikarako dirua biltzeko. (Arg.: A. Elosegí).

rrikak iraungo duen hamar egunetan egingo denari hain zuzen ere, guztia pentsatu bezala atera dadin.

Korrikarekin batera hiru furgoneta, eta hauen erreferentzia gisa eskualde bakoitzean auto bat ibiliko dira, eskualde arduradunarekin.

Etengabeko Korrika

AURRENEKO furgonetak erritmoa markatu eta estetika zaintzen du, lasterketan lehenbizikoa testigua doala zainduz eta pankartak eta jendea atzetik doazela ziurtatuz. Korrikaren atzetik mugatze lanak egiten, bigarren furgoneta joango da. Hirugarrena, prentsarena da. Aurreneko eta azkeneko furgoneta ez dira inoiz ere

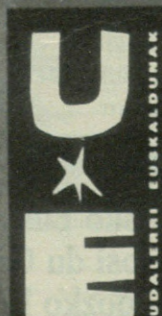
gelditzen, eta hamalau orduko txandak egiten dituzte sei laguneko bi taldek. Bi lagun uneoro gidari doazen bitartean, beste laurek erritmoaren kontrola, megafonia zaindu, eta arazo teknikoak konpontzen dituzte. DYAk ere bide guztian jarraitzen du Korrika.

Korrikaren ordutegia aldeztu aurretik finkatzen da, kilometro bakoitzeko sei minutu kalkulatu. Jende anitzeko guneetan motelagoa izaten da korrikalarien pausoa, eta atzerapenak gertatzen dira. Honi aurre egiteko jende gutxiak parte hartzen duen ibilbideak baliatzen dituzte furgonetako kideek, martxa arinagotzeko. Azken batean, herrietara aurrez esandako orduan iristea da helburua.

UDALERRI EUSKALDUNEN MANKOMUNITATEA

UDALETXEA
20268 ALTZO
(943) 652413

Urtza Errasti, Korrika 1eko arduraduna

«Korrika ez da AEKrena soilik, gaur egun herriarena da»

A EKren egoera ekonomikoa hobetzeko bildu zen talde eragilea, eta euskararen alde egiten den ekitaldi handiena sortzen amaitu zuten. Urtza Errasti izan zen 1980. urtean Korrika 1en arduraduna.

Diru helburua bigarren mailan eta euskararen hedapena nagusi geratu ziren. (A: M. Ramirez).

Nondik sortu zitzaizuen Korrika egiteko ideia?

AEKn talde eragile bat bildu zen ginen egoera ekonomikoa hobetzeko asmoz. Hau lortzeko ideia ezberdin asko landu genituen eta Euskal Herri osoa zeharkatuko zuen lasterketa egitea otu zitzaigun egun batean. Hortik sortu zen Korrika.

Zeintzuk zineten hasierako talde eragile berrak?

AEK-ko batzorde nazionalakoak eta Bai Euskarari-ko

batzuk ginen: Julen Kaltzada, Goio Uribecheberria, Alberto Elorriaga, Beñi Agirre, Lurdes Mendinueta, Patxi Artze, Koldo Ameztoi, Alberto Gabika, Josepe Zuazo, Bittor Artola, Enrike Ibabe, Natxo de Felipe, Albáro Gurrea, besteak beste.... Polita iruditu zitzaigun ideia. Bai Euskarari-ren izena erabili nahi genuen, baina euskaltzain batzuek ez ziguten utzi eta izen berria asmatu behar

izan genuen. Korrika izena Josepe Zuazorena da.

Nondik atera zenuten Korrikaren eredua?

Bizkaiko Atletismo Federazioak egun bateko erreleboaren maratoia egiten zuen, eta hortik atera zen ideia. Lasterketa hura Euskal Herri osora hedatu zitekeela pentsatu genuen eta egun bakarrekota izan beharrean luzeagoa izan zitekeela. Hasieran zaila zirudien, bai-

na pixkanaka gauzak lotuz joan eta errazago ikusi genuen guztia.

Nolakoak izan ziren hasierako urratsak?

Ibilbide bat asmatu, irteera eta bukaera finkatu eta guztia neurtu genuen. Kilometro bakoitza egiteko zazpi minutu kalkulatu eta hortik atera genuen ibilbideak nondik norakoa izan behar zuen. Txukun atera ziren kontuak eta baita Korrika

bera ere.

Zein izan zen Korrika 1en helburua

Hasierako helburua ekonomikoa zen, AEK-k aurrera joko bazuen beharrezkoa baitzen ekonomia hobetzea. Orain laguntza txikia badu, pentsa orduan genuena. Dena den, beste helburu bat ere bagenuen: herrialde guztien arteko barne koordinazio sendoa nahi genuen, eta bestalde, erakundea Euskal Herri osoan hedatzea.

Beraz, hasierako helburua bigarren mailan geratu zen, eta lehenbiziko gisa AEK eta euskararen hedapena geratu ziren.

Zein mailatan lortu dira?

AEKren erakundetzea eta hedatzea neurri handian lortu da, baina ez Korrikarekin bakarrik, baita AEK-k urtetan egindako euskararen aldeko kanpaina on denekin ere. AEK errealitate garrantzitsua da Euskal Herrian. Helduen euskalduntzean sistema klasikoa baino hobea dela ere erakutsi du.

Ekonomiari dagokionez, AEK beti izango da diru beharrean, jasotzen duen laguntza ez baita nahikoa. Bestalde, AEK beti saiatu da herrialde guztietan diru kopuru bera izateko banaketa egiten.

Egun duen oihartzuna lortuko zenutela pentsatu al zenuten?

Ezta pentsatu ere. Orduan ere zalantzak genituen proiektuak aurrera egingo ote zuen. Korrika guztia gela batean pasatu behar izan nuen azken orduko gauzak konpontzen. Behin Zuberoatik deitu zuten elurra zela-eta hamabi kilometro hutsik zeudela esanez. Lagun taldea bildu, mikrobusa hartu eta Zuberoara joan behar izan genuen. Nahiko zaila izan zen lehenbiziko Korrika hura koordinatzea.

Dena den, Korrikak aurrera egingo zuela lehen egunean ikusi nuen. Oñatin ikurrinatxo batekin eman genion hasiera gaueko hamarretan. Euskal Herriko kanpandorre guztietako

«Ez genuen pentsatzen egun duen oihartzuna lortuko zuenik.»

kanpaiak dantzan jartzeko asmoa zegoen, baita ipini ere. Kanpaiak jo, Korrikari ekin eta elurra hastea bat izan zen. Elgetan harrijasotzaile batek hartu zuen testigua. Elurretan abarkekin, alkandora hutsean eta lepoan harria zuela egin zuen korrika. Orduan ohartu nintzen Korrika ezingo zuela ezerk edo inork gelditu. Korrika 1ek arrakasta handia izan zuen, eta arrakasta handituz joan da.

Zer aldatu da urte baue- tan Korrikan?

Batipat herritartu egin dela. Korrika orain ez da AEKrena soilik. Muga politikoak gainditu ditu eta hau oso garrantzitsua da. Bestelakoan antzera jarraitzen du guztiak, jai alaia da, beti izan den bezala, eta euskararen aldeko

propaganda paregabea.

Zer lortu nabi du AEK-k Korrikarekin?

Oraingo helburua ez da ekonomikoa, baizik eta euskarara suspertu eta bultzatzea. Herri mailan AEK beharrezkoa dela onartu da eta ez duela erakunde gubernamentalak izan behar baizik eta herrikoia.

Urtetan zehar izandako arazoak gaindituta al dira?

Baimenekin arazo handiak izan genituen hasierako Korriketan, eta Goardia Zibilarekin ere bai, Nafarroan batez ere. Mugan ere gelditu nahi izan gaituzte, baina inoiz ez dute lortu. Antolaketa arazoak ere jazo dira baina ez dira nagusiak izan. Beti konpondu dira. Anekdotak hutsak izan dira.

«Elgetan harrijasotzaile batek hartu zuen testigua: abarkekin, alkandora hutsean eta harria lepoan zuela egin zuen korrika elurretan. Orduan ohartu nintzen inork ere ez zuela Korrika geldituko»

**SOINU ETA ARGIZTAPEN EKIPOEN
ALOKAIRU ETA ISTALAKUNTZA
VIDEO-PROIEKTOREAK-
(IKUSENTZUTEKOAK)-PANTAILAK**

SOINU - ARGIZTAPENA

irudi Ots

**GRABAZIO PLATOA BIDEO-ZINEMA
ETA TELEBISTARAKO GRABAKETA
PLATO 24 PISTA DIGITALEZKO
GRABAKETA ESTUDIOA**

IRUDI-OTS S.L. Pol. Industrialdea, Gabiria 15. Edif. BIZKARGI, 8-9. Bentas Auz. 20300-IRUN -Tel (943)631632 Fax (943)631602

AURREKO ZORTZI URRATS ALAI ETA NEKETSUAK

Bederatzigarren edizioraino iritsi da Korrika. Dena den, ez du bide erraza izan zenbaitetan, eta traba eta ezusteko anitz gainditu behar izan ditu. Hona hemen hamabost urteotan jazotako anekdota batzuk. Aurtengoak hurrengorako utzi beharko, halabeharrez.

KORRIKA 1

● Korrika lehendabiziko 1980ko abenduan abiatu zen Oñatitik, Eli Galdosek lekukoa zuela. Lekukoak komeriak sortu zituen. Hasieran ez zegoen mezua jartzeko asmorik, baina azkenean ideia polita izango zelakoan, Rikardo Arregik Jose Mari Satrustegi euskaltzainari bidalitako eskutitza sartzea erabaki zuten.

Satrustegik sartu zuen mezua, baina lekukoa gaizki itxi edo batek daki, Bilbora ez zen mezurik iritsi. Komunikabideek eskutitzaren kopia jaso zuten eta euskaltzainari batzuek AEK-k mezua aldatu zuela esan zuten. Alderdi politiko batzuek egoera baliatu zuten AEK-aren aurka aritzeko.

KORRIKA 2

● Korrika 1en arrakastaren ondorioz, herri guztiek eskatu zuten Korrika 2 euren herrietatik pasatzea. Horre-

gatik, herri gehiago sartu ziren ibilbidean eta autonomia handia eman zitzaion bakoitzari. Autonomia honen eraginez, Korrikak atzerapen nabarmenak izan zituen, herri txiki askotan kilometro asko egiteagatik bira ugari ematen baitzituzten, ordu erdiraino ere luzatuz herri bakoitzean. Azkeneko egunean Donostiara iristerako lau ordutako atzerapena zeraman lasterketak. Honen guztiaren ondorioz, 3. Korrikatik aurrera herriei sarrera eta irteera ordua eman zitzaien.

● 1982ko maiatzaren 22an atera behar zuen Iruñetik. Buruhauste anitz sortu zuen, egun batzuk lehenago Nafarroako gobernadore zibila irteera debekatu baitzuen akats formalak zudelako argudiatuz. Ondorioz, azken egunera arte ibili ziren AEK-ko kideak erakunde publikoetan gestioak

Korrika 1en lekukoak mezua bidean galdu zuen. (Arg: AEK).

egin eta beharrezko baimeak eta laguntzak lortzen. Irteera eguna baino hogeita lau ordu lehenago eman zuen baimena Francisco Javier Ansuategui gobernadoreak, baina baldintza ba-

tzuen truke: irteera lekua Gaztelu plazatik Foru plazara aldatu eta eraikuntza ofizialen aurretik lasterketa igarotzea debekatu zuten.

Debekuak debeku, atzerapenik gabe abiatu zen Ko-

Anjel Olalde, Korrika 9ko arduraduna: «Euskaldunok euskara erabili eta erdaldunek ikasi egin behar dute»

Korrika 9ren azken prestakuntzak nola-koak izan dira?

Irailean hasi ginen lanean eta jadanik dena egina dago. Baina beti geratzen dira azken uneko gauzak, eta horiek lotzen ari gara. Dena prest dagoela esan daiteke.

Zeintzuk izan dira ezaugarri nagusiak?

Leloak adierazten ditu aur-tengo ezaugarriak. Laboa eta Etxepare, lehendabizi-

koa omendua eta bigarre-naren liburuaren 450 ur-temugak.

Honela, kulturari eman nahi izan diogu garrantzia edizio honetan. Korrika Kulturala prestatu dugu, Korrika hasi bitartean kul-tura indartzeko, bereziki. Nazio mailan antolatu da, Euskal Herriaren osotasu-na kontuan hartuz.

Lorpen handiena zein izan da?

Aldaketa berezirik ez da

izan. Korrikak heldutasuna lortu duela nabaria da eta jendearen jarrera oso posi-tiboa izan da uneoro.

Korrika 9rekin lortuta-ko diru-sarrerak nola banatuko dituzue?

AEKn inbertsio handiak egin dira euskaltegiak be-rritzen eta diru kopuru handi bat honetarako era-biliko da. Beste diru kopu-ru garrantzitsua Iparralde-ko eta Nafarroako euskal-tegietara bideratuko dugu, egoera nahiko gogorrean baitaude. Azkenik, didak-

tika arloan aurrerapausoak egitea beharrezkoa da eta espermentazioa eta me-todologia berriak lantzeko erabiliko dugu diru-sarre-ren hirugarren zatia.

Zer bultzatu nahi duzue Korrika 9rekin?

Euskaldunek euskara era-biltzea eta erdaldunek eus-kara ikastea. Gasteizko az-ken jaira joanda, euskal-dun eta erdaldunek eus-kararen mezua zabaldu ahal izango dugu. Korri-kan parte hartuz gurega-natu behar dugu mezua.

Anjel Olalde da aurten Korrikaren koordinatzailea.

rika 2a, eta hamar mila la-gunek jardun zuten 'izerdi-tan' lehendabiziko kilome-troan.

● Indar kontserbadoreek AEKren ekitaldiari egindako boikota Bilboko Gran Vian igerri zen bereziki. Jesusen Bihotzean lekukoa hartu zuen Nikola Madariagak, Arkitektura Eskolako le-hendakariak, bere haserre eta tristura aipatu zituen, Bilboko kale nagusi hone-tan euskararen alde bildu-tako jende eskasiagatik. Bil-boko auzuneetan Korrikak izandako harrera ezin hobea izan zen, bestalde.

Edizio hartan, sekula bai-

no jende gehiagok hartu zuen parte, baina helburu ekonomikoak bidean geratu ziren banku eta enpresa handien boikotaren eragi-nez.

KORRIKA 3

●1983ko abenduan Baio-natik ateratako Korrikaren hirugarren edizioak Iparral-de guztia zeharkatu ondo-ren, Izpegiko mugatik Na-farroarantz abiatu zen. Mu-gan, Korrikarekin zihoazen bi arrasatear erretenitu zi-tuen Poliziak, esku-burdin eta guzti. Bestelakoan, ara-zorik ez. Tuteran lekukoa gal ez zedin-edo, Poliziaren auto ez ofizialek 'babesa'

eskaini zioten bederatzi ki-lometrotan zehar.

KORRIKA 4

●Atharratze aukeratu zuen AEK-k laugarren Korrikaren irteera-puntu. 2.000 kilo-metro pasatxo eginda, Iru-ñera iritsi zen.

●Santiago Zubian, mugan, lasterketa gelditu nahi izan zuten Frantziako eta Espai-niako poliziek. Lekukoa eraman behar zuen Irungo euskara ikaslea polizi-gelara eraman zuten dokumenta-zioa eskatzeko. Dena den, Korrikaren zain zeudenen oihuen eraginez poliziek lasterketari jarraitzen utzi zioten.

●Iparraldeko ibilbidean parte hartzera zihoazenean Nafarroako AEK-ko ardura-duna, Baztango arduraduna eta Iruñeko irakasle bat

atxilotu zituen Poliziak Hendaia-ko mugan. Burlatan ere bi lagun atxilotu zituzten kartelak ipintzen ari zirela. Arabako Trebiñon, azkenik, UARen hamar furgonetek Korrikarekin zihoazen auto guztiak gelditu zituzten. Korrikak, hala ere, aurrera jarraitu zuen.

KORRIKA 5

●Lekukoari laguntzeko ikurrina erabili izan dute maiz korrikalariak, baina 5. Korrikan zinta zuri-beltzez hornitu zuten euskararen sinbolo bihurtu den egur zatitxo hori. 1936tik ordura arte, 1987ko apirilera arte, Euskal Herrian hildako gu-dari guztiak omendu nahi izan zituzten Hendaia-ko euripean abiatutako guz-tiek.

●Amaierak ere erreibindi-

■ Mugan lekukoa eraman behar zuen ikaslea polizi-gelara eraman zuten dokumentazioa eskatzeko. Dena den, Korrikaren zain zeudenen oihuen eraginez poliziek lasterketari jarraitzen utzi zioten

kazio kutsua izan zuen Bilbon bukatu zen bostgarren Korrika honetan, Euskal Gudarosteko gudari talde batek parte hartu baitzuen Korrikaren azken ibilbidean. Hona Santos errefuxiatuak ere testigua hartu zuen, estraditutua izan ondoren aske utzi eta gero.

● Jende gehien bildu zuen beste kilometro bat, era berean, Santi Brouard hil zuten lekutik igarotakoa izan zen. Honetan ere estraditutako errefuxiatu batek eraman zuen testigua, Fernando Egileorrek. Tere Aldamizi, Brouarden alargunari, besarkada emateko gelditu zen, hala ere.

1983ko Korrika 3n ezkutuko polizi-autoen 'babesa' jaso zuten.

KORRIKA 6

● Union del Pueblo Nava-
rrok erosi zuen kilometro
bat Iruñean hasitako Korri-
kan. Mikel Iraiza Udaleko
dantzari talde ohiko partai-

deak adierazi zuenez, «inork
ez du ulertzen, azken uneko
ustekabea izan da. Irudi
kanpaina bat izango da,
ezin da ulertu ikurrina era-
biltzeagatik desegin gaituen

udal berak Korrikari la-
guntza ekonomikoa emate-
a».

KORRIKA 7

● 600.000 lagunek parte
hartu zuten 2.100 kilome-
trotan zehar Gasteiztik
Baionara iritsitako Korrikan,
ordura arte inoiz bildu zen
jende andana handiena.

KORRIKA 8

● Iruñean hasi eta Bilbon
amaitu zen zortzigarrena.
Inoiz baino jende gehiago
bilduz «Denok euskaraz,
aurrera korrika» lelopean.
Ordura arteko luzean eta
arrakastatsuen.

ARANTXA ERASUN
AINHARA ZUAZABETIA

OIARTZUNGO

UDALA

TELEFONO INTERESGARRIENAK

EUSKARA BATZORDEA	49 01 42	UDAL IGERILEKUA	49 01 42
BULEGOAK	49 03 77	ITURBURU Hur Eskola	49 03 77
	49 13 77	MADALENSORO P.	49 13 77
UDALTZAINGOA	49 33 11	JUBILATUEN ELKARTEA	49 33 11
UDAL LIBURUTEGIA	49 38 64	ZAHARREN EGOITZA	49 38 64
NEKAZARI KAMARA	49 03 47	ANBULATEGIA (Arraskularre)	49 03 47
ELIZALDE Herri Ikastola	49 01 93	ANBULATEGIA (Lartzabal)	49 01 93
HAURTZARO IKASTOLA	49 16 59	INTXISU EUSKALTEGIA	49 16 59

Oiartzunen euskaraz, bai noski

*Jalgi Kadi
euskaraz!*

1995eko martxoaren 17tik 26ra

D.GARAZI-GASTEIZ

æk
korrika

guntzalea:

ARGIA

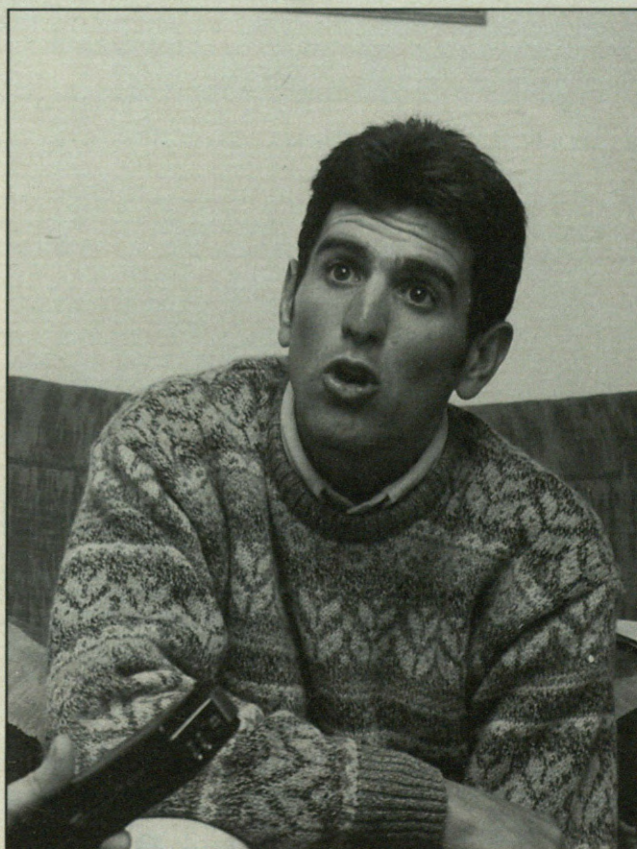

«Euskal Herriko selekziorik balego, Espainiakoari irabaziko lioke»

Denboraldi hasieran izan gara Abraham Olano anoeta-rrarekin. Asturiasen irabazi, Tourrean eta Munduko txapelketan lan ona egin, Espainiako bi txapelke- ta eskuratu iaz... Karmele Zubillaga eta «Motz» zakurrarekin bizi da Altzon.

Konta iezaguzu nola bazi zinen txirrindulari-tzan eta orain arte egin duzun ibilbidea.

Tolosako eskolarteko olinpiadetan izan zen lehen karrera, Tolosa eta Anoeta arteko errepidean, 9 urterekin, eta irabazi egin genuen. Aurreko urtean anaia atera eta hirugarren gelditu zen. Animatu egin nintzen. Gustatu

Amerikan izan da hilabete batez Michele Ferrari sendagilea eta eliteko beste zenbait txirrindularirekin. (Argazkia: A. Elozegi).

egin zitzaidan eta benjaminetan hasi eta maila guztiak pasatu genituen. Gure anaia Andoni (orain Euskadi taldeko masajista da) eta aita afizionatueta ibiliak dira.

Aita Oriako txirrindulari eskolako lehendakaria da orain. Berarengandik jaso nuen zaletasuna. Jubeniletara arte eskola horretan aritu nintzen. Afizionatueta

Kaiku-Gurelesa, Espainiako selekzioa eta AVSA taldeak ezagutu nituen.

Profesionaletan CHCS taldearekin hasi nintzen, baina desagertu egin zen eta afizionatueta itzuli nintzen Kaikurekin. Lasterketa batzuk egin eta denboraldi berean profesionalen bukatu nuen Lotusekin. Hurrengo urtean Clas-Cajasturrera pasa nintzen, iaz Mapei-Clas deitu zena eta aurten Mapei-GB, erabat italiarra. Aurten laugarren denboraldia hasiko dut profesional gisa, baina lehenengo hura erdizka ibili nintzen afizionatueta eta profesionalen.

Iaz denboraldi ederra egin zenuen, baina bukaeran, Catalunyako Voltan, positibo eman zenuen dopin analisian.

Denboraldia gaitzuta nuenean izan zen. Positibo ematea kolpe handia izan zen. Ez positibo ematea, zeozter hartuz gero, arriskatu eta onartu egiten baituzu, okerreana da ez dakidala zer hartu nuen positibo emateko. Gaixo nengoen eta Frenadol hartu nuen. Hori ez bada, ez dakit zer izan daitekeen. Hori da gure bu-

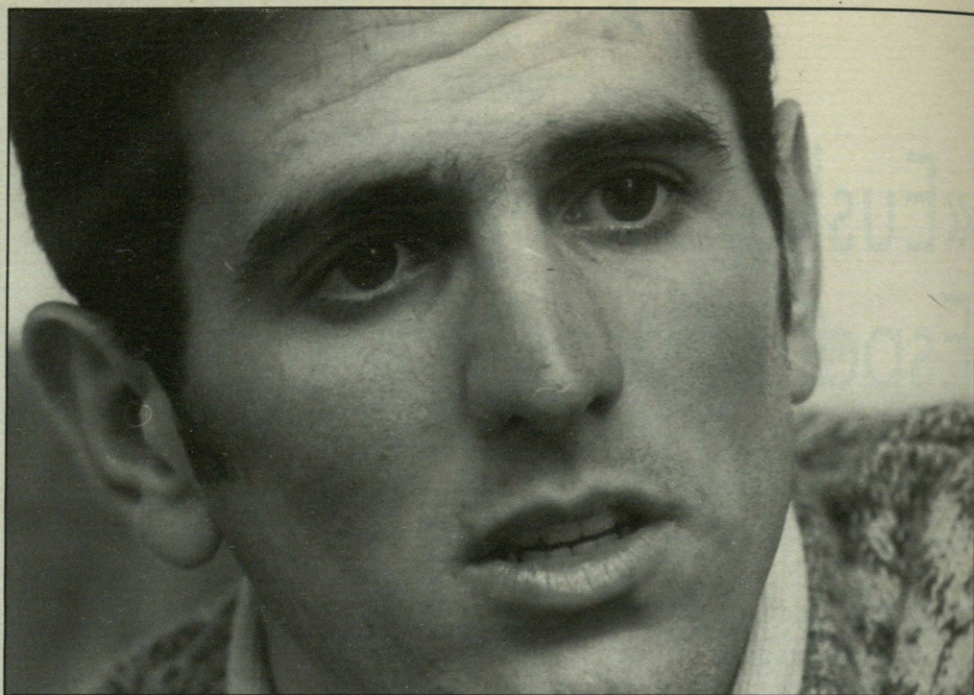
ruhaustea: ez jakitea zer izan zen, orain kristoren beldurra daukat ez dakidalako zer izan zen eta berriro emateko aukera hor dagoelako.

Taldeko sendagileek zer esan zizuten?

Gaixo baldin bazaude ezin duzu korritu, zerbait hartuz gero positibo ematen duzulako. Sendagileari esan nion Frenadol hartu nuela eta lasai egoteko esan zidan, gorputzak asimilatuta edukiko zuela. Baina ez dakit zer gertatu zen. Ez naiz medikua, baina kontrola oso zorrotza izaten da, amarrurik ezin daiteke egin, zeozer hartzen baduzu azaldu egiten delako. Beti esaten da zientzia araudiaren aurretik doala eta kirol batzuetan tranpak egiten direla, baina gure kasuan behintzat ez.

Zer moduzko prestakuntza egin duzu denboraldi bonetarako?

Lehen Iñaki Arratibel sendagile tolosarrarekin aritzen nintzen. Orain Michele Fe-

■ «Lagunik handienei beren unerik kritikoenean egin behar diezu eraso» (Arg: Alberto Elozegi).

rrari italiarrarekin hasi naiz eta San Diegon (Kalifornia) 26 egun pasatu ditut test batzuk eginez. Nola entrenatzen dudana, entrenamenduak nola asimilatzen ditudana ikusteko eta ni aztertze-ko aukera izan du. Batzuek entrenamendu gutxirekin

errendimendu gehiago ateratzen dute, beste batzuek gehiago entrenatu behar dugu, gure gorputz-egitura eta gure entrenatzeko modua desberdina da. Entrenamendu normala izan da, etxekoa bezala, errepidean ibili eta astean bi egun edo

gimnasia. Baina han eguraldiaren abantaila dugu. Talde desberdinetako hamar txirrindulari izan gara: Rominiger, Cipollini, Berzin, Konixev, Lelli... Nire lehenengo aldia zen. Elite horretan sartu nahiko nuke.

Badirudi denboraldi basieran italiarrak oso indartsu dabilzala.

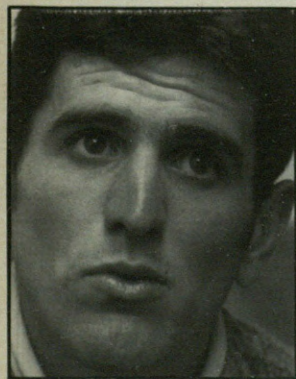
Italiar asko dago, normalean esprinterrek hasiera indartsua egiten dute Girona begira, bere helburua hori delako. Lehen entrenatzera etortzen ziren, baina gaur egun gehienak lehiatzera etortzen dira.

Denboraldi bonetan zein izango dira zure egutegi-ko une onenak?

Sasoì ona izan nahi dut Euskal Herriko Itzulian, %95ean ibili nahi dut. Gero atsedena nahi dut, lasterketak utzi gabe, Tourrerako berriro ondo egoteko, eta azkenik Espainiako Itzulirako punturik hoberenean aritu nahi dut. Aurten denboraldi bukaeran

NORTASUN AGIRIA

- Korritu zuen lehen lasterketa irabazi zuen ● Txirrindularia ez balitz, krosseko atleta eta auto-mekanikaria izatea gustatuko litzaioke ● Kontzentrazioan sei liburu irakurri ditu, gustukoena «Colmillo blanco» ● Normalean ez du botorik ematen hauteskundeetan ●

- Pistan oso ondo ibiltzen zen, baina ez du irtenbiderik ● Orduko marka probatzea ez du alde batera uzten ● OHO bukatu gabe Tolosako ikastola utzi zuen bizikleta tailer batean lanean hasteko ● Profesionaletan lehen garaipena Ordizian lortu zuen ● Txirrindularitzako gauza gogorrena sakrifizioa da ● Azken parranda ezkontza-agurrean egin zuen

izanik, zaila izango da, baina hori guztion arazoa izango da.

Normalean betetzen al dira denboraldi basierako aurrikuspen horiek?

Zuk betetzen dituzu. Gero, emaitzena beste kontu bat da. Gaixotasunak eta erorketak ezin daitezke aurrikusi.

Iaz bete al ziren?

Ondo ibili nintzen, baina ez nuen egutegirik egin. Hori taldeko bost txirrindularirekin egiten da, maila ona dutenekin. Nik ez nuen maila hori iaz.

Zer garaipenekin konformatuko zinateke aurten?

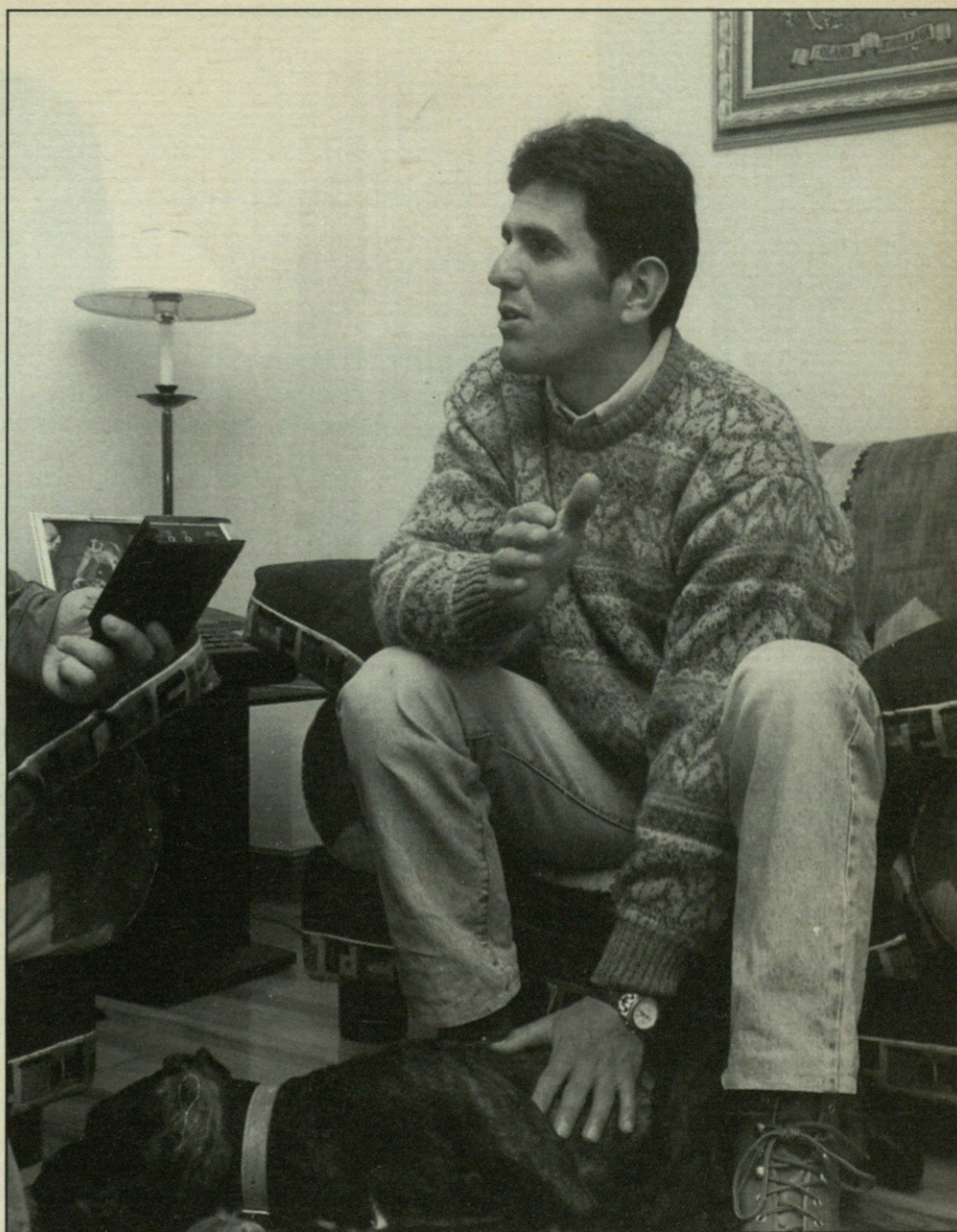
Gustatuko litzaidake Euskal Herriko Itzulia eta Espainiakoa irabaztea. Tourrean podiumean sartzea gehiegi da, nire liderrarentzako lan egitera joango naizelako. Ondo egoteak esan nahi du aurrean egongo zarela eta beti aukera dago. Baina lana eginda, gero zaila da. Lehengo urtean hasieratik egin nuen lana, aurten espero dut azkeneko momentuetan egitea, eta helmugetara erreserba gehiagorekin iristea. Taldean gero eta posizio hobean egonda, lana beranduago egiten duzu.

Erraz onartzen al duzue taldeko diziplina?

Normalean asimilatu egiten duzu zure lana. Badakizu zure momentua iritsiko dela, ihesaldi bat edo. Normalean ez dago istilurik.

Zer moduko giroa duzue tropelean?

Denak gara lagunak, baina une jakin batean etsaiak. Gure kirola halakoa da. Nahiz eta oso laguna izan, lagunaren unerik kritikoean eraso egingo diozu. Lagun handiena taldean daukat, Manuel Fernandez

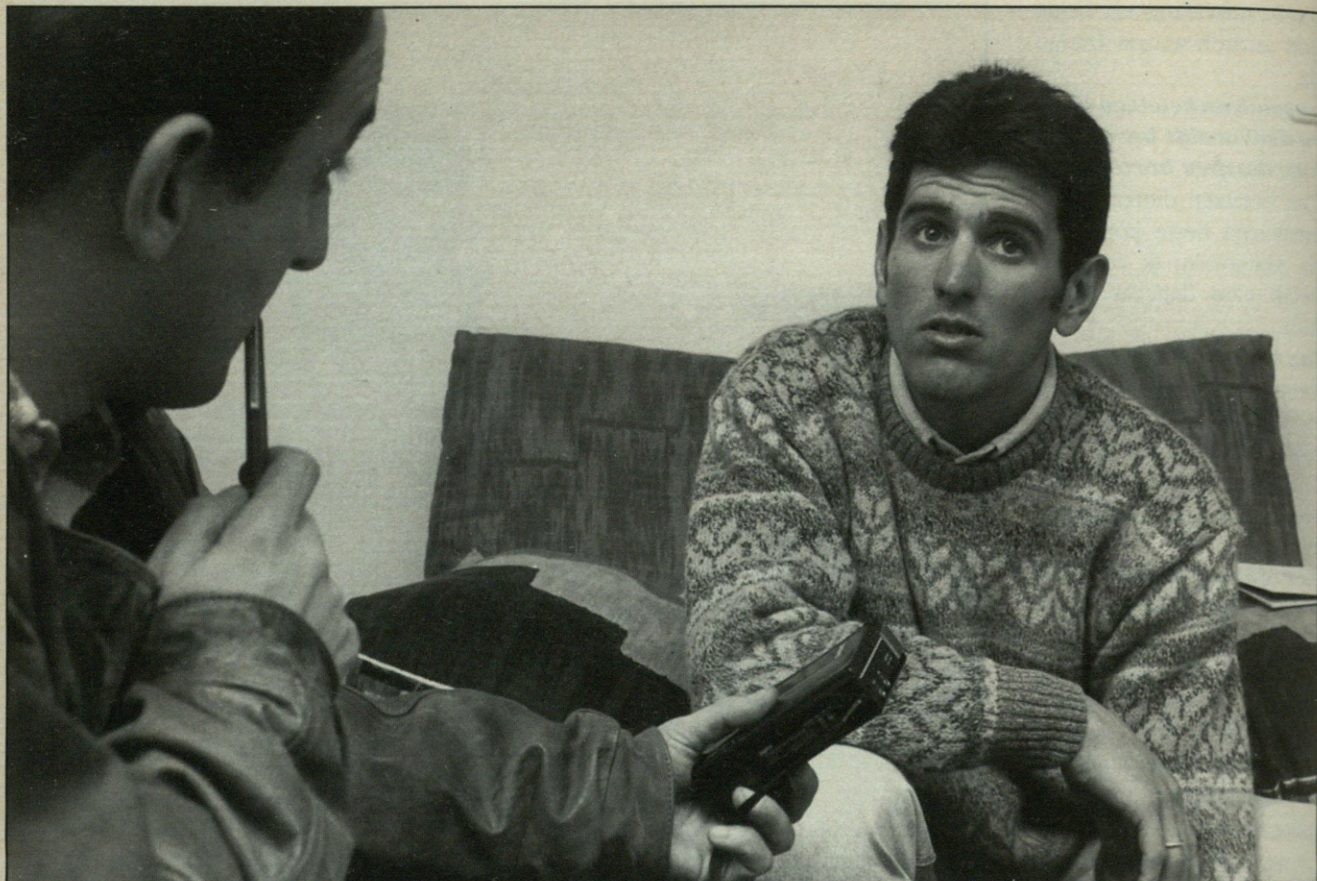
Gines granadarra da. Normalean gela berean izaten gara. Aitor Garmendia, Mikel Zarrabeitia lagun onak ditut. Atzerritarren artean Claudio Chiapucci, Bugno, Cipollini oso jatorrak dira.

«Denboraldiko momentu onena Espainiako Itzulian izan nahi dut»

Indurainekin beste guztiekin bezala hitz egiten dut, beti zeozer bada hitz egiteko, gai askotaz hitz egiten dugu. Rominger da, niretzat, onena, nire maisua da eta pertsona bezala primerakoa. Lasterketan oso ernejoan ohi da, nahiz eta minutu askoko abantaila izan. Horretarako txarra da, baina taldekoentzat jauna da. Karmelek dio oso suitzarra dela: korrektua, detaileak gustatzen zaizkiona...

«Lehengo urtean hasieratik egin nuen lana, aurten espero dut azkeneko momentuetan egitea, eta helmugetara erreserba gehiagorekin iristea. Gero eta posizio hobean egonda, lana beranduago egiten duzu». (Argazkia: Alberto Elozegi).

«Ni pasatu nintzen urtean bostek eman genuen jauzia profesioaletara. Garai batean 30-40k egiten zuten. (Arg: A. Elozegi).

Txirrindularitzan ez da gertatu goi mailan zebeilen batek kirola nazkatuta uztea, Iñaki Alaba futbolaria bezala, nabiz eta gero Realera itzuli.

Normalean profesioaletara iristerako pasatu duzu okerrera. Ez baduzu utzi, ez duzu utziko. Afizionatueta sosik kobratu gabe dedikazio ia osoa ematen diozu. Entrenamendua gero eta gogorragoa da. Nire emazteak esaten du futbolariak gaizki ohituta daudela, entrenamendu gutxi, jai asko... egunero 5-6 orduko entrenamendua egiten jarriko lituzkeela..

Batzuen ustez afizionatueta ondo dabilen txirrindularia gero profesioaletan ez da bain ondo ibiltzen.

Ez da horrela. Ni ondo ibili nintzen afizionatueta. Kasu batzuk badaude. Afizionatu batzuek profesioalek baino gehiago entrenatzen dute eta bizitza metodikoa ermaten dute. Horiek ze hobetuko dute profesioaletan? Ez dute hobetzeko aukerarik. Nik pisu handia nuen afizionatueta eta ondo ibili nintzen. Gero argaldu, nire neurietan jarri eta gehiago errenditzen hasi nintzen. (Karmelek 86 kilo zituen garaiko argazkia erakutsi digu. Entrenatzen

zintzo hasi, 100 kilometro egin, medikuekin hasi eta oraingo 75 kiloetara jaitea lortu zuela argitu digu). Batzuk suete txarra izaten dute. Adibidez, Xabier Lazpiur gaixotasun batekin ibili da. Baneston bi urte egin ondoren, orain beste aukera bat eman diote Euskadi taldean. Beste batzuk ez dira afizionatueta nabarmen esprinterrak ez direlako eta gero profesioaletan hor dabilta.

Zer deritzozu Euskadi txirrindulari taldeari?

« Afizionatu batzuk txirrindulari profesioalek baino gehiago entrenatzen dute. Horiek zer hobetuko dute gero profesioaletan? Ez dute hobetzeko aukerarik »

Idea oso ona da, baina hasieratik ezin daitezke txirrindulari onak eduki, dirua behar da horretarako. Ni bezalako batzuek lehendabizi nola funtzionatzen duen ikusi nahi dugu. CHCSn jardun nuen eta gaizki aterazen. Ez dut berriro ere hura pasatu nahi. Irtenbide ona da afizionatueta, itxaropena emateko. Pena da, adibidez, Luis Mari Urizar bezalako txirrindulari on batek profesioaletara pasatzeko aukerarik ez izatea, eta utzi behar izana. Ni profesioaletara pasatu nintzen urtean bostek eman genuen jauzia, eta lehen 30-40k egiten zuten. Orain berriro kopuru hori handitzen hasi da.

Euskadi taldea Tourrera joatea zaila ikusten dut, bai-

na ate bat irekitzea izango litzateke. UCIn indar handia du taldeak. Bere mailako beste talde batzuek ezin dute atzerrira atera. Beraiek mugitu eta ateratzen dira. Espero dut txirrindulari on bat ateratzen bada, beste talde batera ez pasatzea, bertan gelditzea, taldea hobetzeko. Bestela inoiz ez da hobetuko.

Zer sentitzen duzu soinean bandera bori-gorria daramazunean?

Ez duzu ezer sentitzen. Jendearentzako oso inportantea den lasterketa irabazi duzula sentitzen duzu. Mailot bezala ez da karga nerretzat. Beste estatuetako txapeldunek beren bandera eramaten dute eta normala da federazioak hori eramatera behartzea.

Euskal Herriko selekzioa posible ikusten al duzu?

Gustatuko litzaidake, baina hori ez dago nire eskuetan. Zaila ikusten dut.

Kirola aldetik, orokorrean, nola ikusten duzu Euskal Herria?

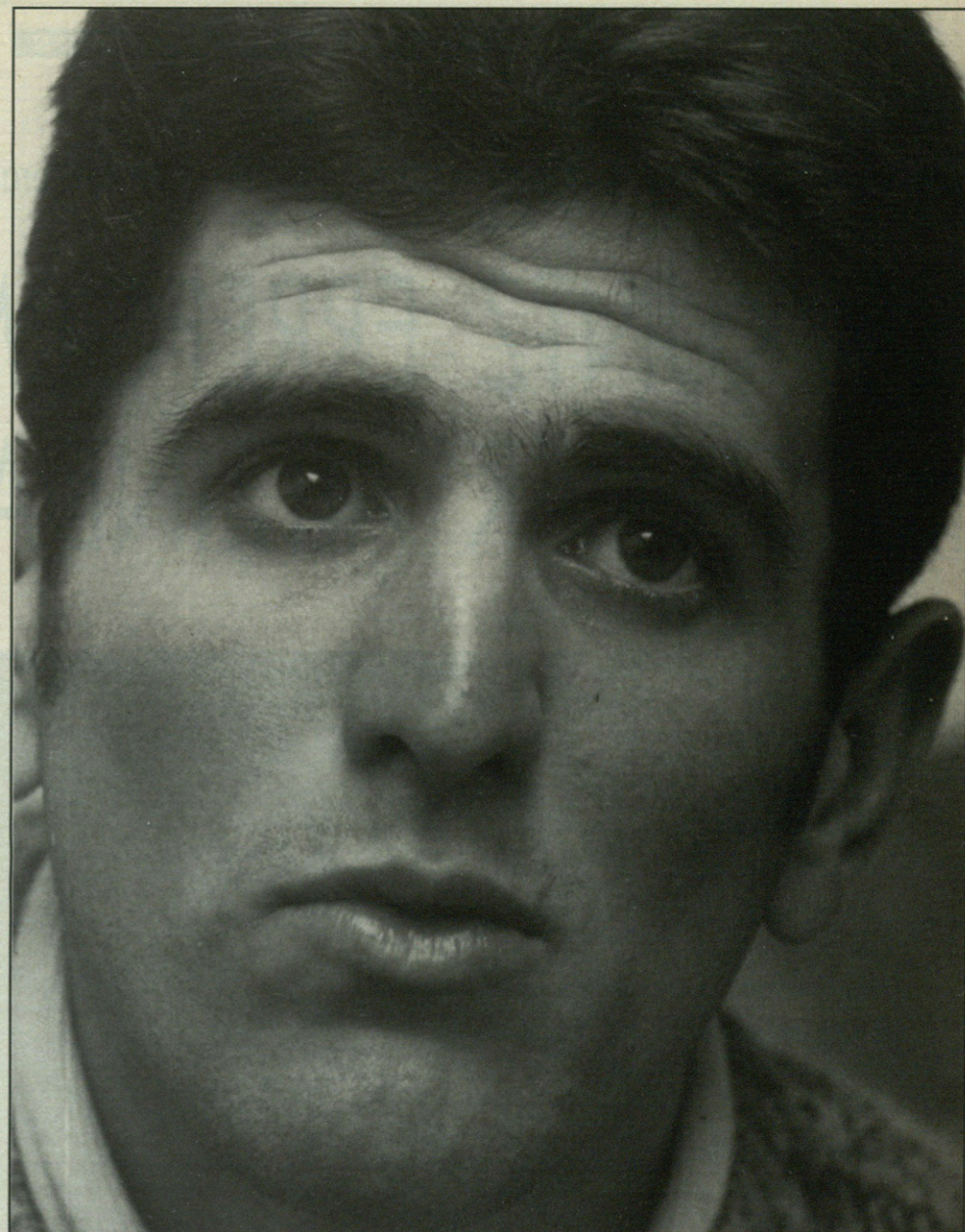
Potentzia da estatuan. Bi selekzioak lehiatuz gero, Euskal Herriak irabaziko luke.

Eta kulturalki?

Ez dut gehiegi ezagutzen.

Nola ikusten duzu egoera ekonomikoa?

Hobetzen, baina oso gaizki egon da orain dela urtebete. Gure lanean ere badu eragina: ez badago dirurik, ez dago babeslerik. Baina dirudienez buelta ematen ari da. Lehen egon den presioa ez da nabari orain. Orain ez doa beherantz, geldituta dago. Lehen hemengo txirrindulari talde gehiago zegoen. Afizionatuuen mailan ere nabari da, oso talde gutxi daude. Diru gutxiago dago

«Espero dut Euskadi taldean ondo dabilena beste batera ez joatea». (Argazkia: Alberto Elósegui).

eta saltsatan sartu baino lehen bi aldiz pentsatzen dira gauzak.

Euskal Herriko egoera politikoaz zer diozu?

Ekonomikoa bezala, gaizki. Hauteskundeak daudenean dena konpoduko dutela esaten dute, baina... Normalean ez dut botorik ematen, ez dut horren emaitzarik ikusten.

Ezkonberria zara. Se-

me-alabaren bat izateko aukerarik ba al duzue txirrindulariek?

(Karmelek protesta egin du oso gaztea dela argudiatuz). Nik ezin dut umea hazi, urte erdia kanpoan egiten dudalako. Txirrindulariek edo oso gaztetan edo bukaeran edukitzen dituzte. Emaztearekin lasterketak ikustera joaten denean baino ez naiz egoten, kontzentratuta gau-

denean ere ezin dute sartu. Meritu handia dute txirrindularien emazteek.

Euskarak ba al du presentziarik tropel profesionalean?

Euskaldunon artean egiten dugu. Fede, Aitor eta biltzen garenean jolas polita izaten da besteak seko harrituta uzteko.

JOXEMI SAIZAR

Gobernuaren argibiderik ezaren aurrean, ikastolak erronkari erantzuteko prest

HEZKUNTZ ERREFORMAN IKASTOLAK AITZINDARI

LOGSEN araututako Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzaren lehenengo fasea Nafarroan datorren ikasturtean martxan jarriko bada ere, ikastolek aurrera egiteko hartu duten erabakia da orain arteko gauza argi bakarra.

Berako Labiaga ikastolakoek DBHren apostuari aurre egitea erabaki dute. (Argazkia: Edurne Koch).

Aurematrikulazio bezperan eta oraindik Nafarroako Gobernuak ez du behinbetiko erabaki ofizialen berrir eman, zurrumurru, tirabira nahiz egonezina areagotuz. Estatuko Parlamentuak 1990ean Hezkuntza Sistemaren Aldaketa Orokorra- ren Legea aurrera atera zue-

netik ikastetxe guztiek araudi berrira egokitze lanetan sartu ziren buru belarri. Haur Hezkuntza nahiz Lehen Hezkuntza abiadan dira dagoeneko, salbuespenak salbuespen, eta legeak 1996-97 ikasturterako aurrakusten du Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzaren (DBH)

ezarpen orokorra. Era ezberdinetan baloratu izan bada ere, Nafarroako Gobernuak erreforma prozesua azkartu duenez, datorren ikasturtean (1995-96) hasiko da aplikatzen herrialdean lehenengo fasea (12-14 urte artean). DBHren bigarren fasea, 14 urtetik 16 arte,

1996-97 ikasturtean ezarriko da Nafarroan, Estatuko gaitz nontzeko herrialdeetan baino urte bat lehenago.

Nafarroako Gobernuak Hezkuntza Departamentuak Javier Markotegi buru izanik, legearen ezarpen aurreratuarekin garapena eta kudeaketaren egokita-

Ikastolek herrialdeko eskualde ezberdinetan erantzungo diote DBHri balizko traba guztien gainetik

suna saldu nahi izan duten bitartean, hezkuntza arlo ezberdinetan mesfidantza da nagusi, ez baitute horrelako presarekin ibiltzeko arrazoirik ikusten hainbat gauza zalantzan dauden bitartean: eskolen mapa eta irakasleentzako prestakuntza ikastaroak, besteak beste.

Denboraren pean

IKASTETXE pribatueta eta ikastoletan nabarmena da, bestalde, egonezina, besteak beste aurrematrikula datak gertu daudelako eta bitartean, eskola mapa ez denez egin, aldaketa nahiz irizpide berrien zurrumurruak bazter guztiak astintzen dituztelako. Gurasoak argibideak nahian, irakasleak lanpostuak galtzearen beldur (ikastetxe pribatuetan larriago, noski).

Nafarroako Gobernuak Hezkuntza Departamentuak agindutakoa betetzen badu, hilabete honetan bertan jakingo da eskolen maparen berri ofiziala baina, aurrematrikula epea martxoaren 20an zabalitzen denez, hainbat eskoletan hasi da ikasle merkatua bereganatzeko kanpaina, klaseak emango dituzten ziurtasunik ez izan arren.

Iragan abenduan Nafarroako Ikastolen Federazioaren eta Hezkuntza Departamentuaren artean burutu ziren elkarrizketa

Klaseak emango dituzten ziurtasunik izan gabe, ikasle merkatua zabalik da. (Argazkia: Jontxu).

saioretan Federazioak bere proiektuen hitzeko onarpena ez lortu arren, ikastolek herrialdeko eskualde ezberdinetan erantzungo diote Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzari balizko traben gainetik. Hezkuntza Postobligatorioari dagokionez (16-18 urte artean), hiriburuan kokatuko dira hiru ikastetxeak.

Bera eta Lesakako ikas-

tolek Bortzirietako DBH egitasmoa lantzen lau urte eman ondoren aurrera ekiteko erabaki tinkoa hartu dute, aurrikuspenak ez baitira txantxetan ibiltzeko modukoak. Oraindik ofiziala ez bada ere, Hezkuntza Departamentuak aurreratu die ez dutela DBHrako baimenik izango eta asmo horrekin jarrituz gero dirulaguntzak ezabatzearekin

mehatxatu du.

Sakanako ikastolen printzipioz DBH zentru batean ezartzeko baimena lortu dute eta ezusteko aldaketa-rik gertatu ezean Etxarri Aranatzeko kokatuko da. Lizarran DBHko beste ikastetxe bat egongo da eta bertan bilduko dira Sartaguda, Lodosa nahiz Bianako ikasleak. Behin-behineko egoera da bai Tafallakoa, bai Zan-

Berritua edo zaharrak berri

LOGSEren aplikazioak ekarri beharko lituzkeen aldaketen aurrean itxaropen eta eszeptizismoaren artean mugitzen dira irakasleak. Gazteenek baidakortasunez eutsi diote zamari irakaskuntzaren erreformak garrantzizko gauza berriak dakartzala konbentziturik. Hezkuntza munduan urte gehiagodaramatenek ordea, egoera berrira moldatu bai, baina sakoneko aldaketa gutxi igartzen dituzte. Izan ere, irakaslegoia bera izango da, praktikan gelako ikasle kopurua ez da jaitsi eta ez dute uste

berrogei orduko ikastaroa nahikoa denik hainbat urteetako ohiturak aldarazteko.

Lehenengotik hasita, nabarmena da azken urteetako jaiotza tasen beharakada. Ikasle kopurua murriztu denez, asko mugatu da ere irakasle berrien aukera. Beraz, irakaslegoa gero eta zaharagoa da. Bestalde, Nafarroan DBHren ezarpena aurreratuenek prestakuntzan eragin txarra izango duen ustea zabala da irakaskuntzan. Zentru pilotoez ez dute aparteko jarraipenik izan, presta-

kuntza ikastaroak lan ordutik kanpo antolatu dira eta oraindik urrats guztietara egokitutakoak ez dituzte burutu, guztia kontutan izan gabe ikastaroaren eragin erlatiboa.

Nafarroako ikastolek testu liburuetan nabaritu dezakete hutsunea, argitaletxeek DBH Autonomi Elkartean ezarri arte ez baitituzte aterako liburuak. Dena den, oraingo liburu batzuk balio dute eta Elkar argitaletxeek diotenez *«ez da aldaketa nabarmenik egongo»*.

gotza-Irunberrikoa, izan ere bi urtez OHOk zazpigarren eta zortzigarren urratsak irakasteko baimena baino ez dute. Bien bitartean, gerora proiektu amankomuna osatzeko lanean ari dira.

Tuterako ikastola legez esistitzen ez denez, Haur Hezkuntza eta Lehen Hezkuntza finkatzera zuzenduko dituzte indarrak, aurretiaz DBHren eskaintzari eusteko oinarriak erakiz. Azkenik, DBH gain, Postobligatorioko hiru ikastola egongo dira Iruñean: Paz de Ciganda, San Fermin eta Francisco de Jaso.

Egokitzapen prozesua

DBH emango duten gai-

nontzeko ikastetxeak bezala, ikastolen egokitzapen prozesua azken urteetan eman da eta lehenengoa izateak beti ere zirrara sortu arren, ez da aparteko arazorik espero. Irakasleak prestakuntza ikastaroetan aritu dira eta argitaletxetako liburuak datorren ikasturterako prestatu gabe egongo badira ere, Nafarroako Ikastolen Federazioa Elkar Autonomoarekin elkarlanean aritu da materiale diktikoa prestatzen.

Azpiegitura moldaketak ere burutu dira ikastola batzuetan, beste batzuetan hasi dira lanean bere egunerako dena prest egon dadin. DBHra egokitzeko laborategiak, talde lanetarako ge-

lak eta beste hainbat ekin-tzetarako gune bereziak prestatu behar dira, honek dakarren inbertsio ekonomikoarekin. Nafarroako Ikastolen Federazioa baikor agertzen da etorkizunari begir, DBHko lehenengo fasean hasiko diren 800 ikasleak hartzeko zain, beste batzuren lanetik ikasteko aukera izango ez dutela onartu arren.

Oraindik Nafarroako Gobernuak eskolen maparen berri eman ez duenez ezinezkoa da aztertzea zertan geratuko den kontzertu ekonomikoa (ikastolek eta gainontzeko zentru kontzertatuek lau urtetik berritzen dutena, alegia). Beraz, egungo kezka nagusia ikasle kopurua lortzea da. Jaio-tze Tasaren beherakadan Nafarroa Europako buru izateak atzean utzi ditu haur oparotasunezko garai haiek.

Beste urte batzuetan hainbat ikastetxek aurrematrikulazio garaian publi-

zitate kanpainak antolatzen zituzten eran ekin diote ez aurtegoan baina egon badago Hezkuntza Departamenduak eskolen mapatera ez izana giroa nahasteko erabili duenik. Berako Labiaga ikastolakoak, halarere, DBHren apostuari aurre egitea erabaki dute eta horrelaxe adierazi dute ofizialki. Ikastolaren aurkako kanpaina zabaldu zen Altsasun, batzuk itxi izan behar ziren leloa etxez etxe eramatera ailegatu zirelarik. Agidanez, D ereduko ikastetxe publikoak ikaslerik gabe geratuko diren beldurra zabaldu da. Dena den, ikastetxe erlijiosoei zuzendu dizkiete ere antzeko erasoak.

Egoera honen aurrean, Nafarroako Ikastolen Federazioak bere Hezkuntza Proiektua askatasunez defendatzeko eskubidea aldarrikatu du. Begoña Errazti-zuzendariaren hitzetan *«guk ez dugu istiluetan sartu nahi. Urte mordoak daramagu lanean, D eredukoak ez ditugu etsaitzat hartzen, utzi gaitzatela pakean gurean aritzen eta kitto»*. Elizak antzera erantzun du, hezkuntza eredu ezberdinetan ikasteko aukera errespetatadila exijituz.

Publikoa, baldintzak, pribatuak, herritarra, aukeratzeko eskubidea, diru publikoaren erabilera eta beste kontzeptu ezagun batzuk hartzen dituen eztabaida zabaldu da berriro. Badago, ordea, agerian egon arren gutxi agertzen den beste arrazoi bat, gurasoen eskubide eta baliabide publikoen erabileraren azpian izkututzen den lanpostuen danda.

MIKEL ALDASORO

Hezkuntza Departamenduak agindutakoa betez gero, hil honetan jakingo da eskolen maparen berri, baina aurrematrikula epea martxoaren 20an zabaltzen denez, hasi da ikasle merkatua bereganatzeko kanpaina

Arabako euskararen ponentziaren inguruko eztabaida harrotu du Tabula Ven inkestak

ARABARREN EUSKARA GALBAHE ARROTZ BATEAN

Arabako Batzar Nagusietako euskarari buruzko ponentziak eskatuta, ikerketa soziolinguistikoa egiten dihardu Tabula Ven presak. Emaizten garrantzia dela eta, hizkuntzaz kanpoko galderek eztabaida piztu dute.

Arabako Bnatzar Nagusietako Mahaiak enpresa bakarrari eskatzea gomendatu zuen. (A: Jontxu.)

ARABAKO hizkuntz politika birplanteatzeko proposamena aspaldidanik Herri Batasunak azaldu bazuen ere, gerora PP, UA eta PSE-EE alderdiek azpimarratu zuten ikerketa soziolinguistikoko baten beharra. Beren ustez, ordura arte erakunde

ofizialek egindako ikerketak ez ziren egokiak. Arabako Biltzar Nagusietan euskara aztertzeke dagoen ponentziak, beraz, Mahaiari herrialde honetan bi ikerketa ezberdin egiteko proposamena egin zion, emaitzak kontrastatu ahal izateko.

Izan ere, ponentziak berak ezin du kontrataziorik egin.

Biltzar Nagusietako Mahaiak, ondorioz, deialdi publikoa egin zuen enpresak kontratatzeke. Deialdi honetara hiru enpresa aurkeztu ziren, baina Tabula V Madrilgo enpresa madrilda-

rra bakarrik kontratatzea erabaki zuen Mahaiak, diru eta denbora arrazoiak bide. Alderdi abertzaleek ez zuten begi onez ikusi aukeraketa, enpresaren zuzendaria, Amando De Miguel soziologo, katalanaren normalizazio legearen aurka azaldu

izan delako eta PP alderdiarekin loturak dauzkalako. Bigarren ikerketa Siadecok egiteari hasiera batean atea irekita utzi bazioten ere, otsailaren 9an Mahaia berriz ere bildu zenean bigarren azterketa Eustatek egitea erabaki zen, nabardura batekin: Eustati denborarik ematen ez badio, Tabula Vek bakarrik egingo du.

Liskarraren ondorengo urratsa euskarari buruzko ponentzian gertatu zen otsailaren 20ko bileran, Victor Martinez lehendakaria UA, PSE-EE eta PPK errefusatu zutenean, hain zuzen ere. Hala ere, azkenean UAk errefusa atzera bota zuen «Mahaia prozesu formalegia eskatzen zuelako eta gertakariari larritasun gehiegi emango liokeelako».

Ponentziak, azken bilkuran, hilabete honetan, euskararen inguruko gaiak jorratzeko beste erakunde bat sortzeko asmoa azaldu du, ponentziak berak hauteskundeetara arte soilik iraungo baitu. Lau bileratan amaituko da euskararen ponentzia: bilerotan alderdi bakoitzak beren ikuspuntua azalduko du, baita Tabula Ven ikerketa nola erabili argitu ere. Dena den, Amando de Miguelen enpresak eginitako inkesta, hau amaituta izanda ere, oraindik liskar iturri dute abertzaleek edukiak direla eta.

Siadeco eta Tabula Ven ikerketak

ARRAS ezberdinak dira kontratatutako Tabula V eta atzera botatako Siadecoren azterketa ereduak. Lehenengoa inkesta pertsonalean oinarritzen da eta Roberto Barbeita koordinatzailearen arabera, «euskarari buruz Arabako biztanleriak

Kike Amonarriz Siadecoko partaidea. (Argazkia: Edurne Koch.)

dituen jarrera eta iritziak aztertu nahi ditu batez ere». Azterketaren memoriaren arabera, honen oinarria zera da: «Erroldatan agertzen diren euskararen ezagutzari buruzko datuak gainbaloratuak egon daitezkeela». Ikerketa egiteko zazpi aste epea aurkeztu zuten, 2.200 inkesta pertsonal egiteko eta sei milioi pezeta pasatxo eskatu zituzten lan honetarako (250.000 libera).

Siadecok aurkeztu zuen ikerketa «orokorragoa, osatuagoa eta kontrastatua» da bertako partaide den Kike Amonarrizen arabera. Hiru zatitan aurkeztu zuten ikerketaren egitasmoa, «bakoitza bere aurrekontuarekin eta birurak batera egingez gero aurrekontu murritzago batekin». Inkesta pertsonala litzateke lehenengo zatia, euskararen erabilera errearen neurketa bigarrenarena, ahozkoa nahiz idatzia eta zonaka banatuta. Hirugarren zatian

«sektore sozial ezberdinetako ezagupen eta erabilera neurtzea» proposatzen zuen Siadecok Amonarrizek dienez. Irakaskuntza eta helduen alfabetatzea, merkataritza sektorea, administrazioa, komunikabideak eta adar asoziatiboa lirateke hauek. Hauetako bakoitza bakarka hautatzea proposatu bazuten ere, «guretzat osatuena birurak batera egitea zen».

Siadecoren azterketak zortzi aste epea eskatzen zuen, Tabula Vekoak baino bat gehiago. Bestalde, diru diferentziari dagokionez, «inkesta pertsonala diruz garestixeagoa zen gurea, milioi erdi pezeta inguru eta inkesta gutxixeago zeuzkan» dio Siadecoko partai-

deak. Tabula Ven inkestaz baloraziorik egin ez badiu ere, «ez dugu ulertzen zergatik esan zen hasieran bi enpresa pribaturi emango zitzaiela eta azkenean guri ez ematea diferentziak hain txikiak izanik».

Inkesta istilutsua

EUSKALTZALEEN mundutik kritika ugari jaso ditu Araban euskarari buruzko azterketa egiteko Tabula Ven inkestak. Hizkuntzari buruzko galdereaz gain, «kutsu politikoa» duten galderek salatu dituzte talde abertzaleek. Paradoxa da UAk HPIN eta Euskaltzaindiaren datuak atzera bota-tzerakoan, azterketa berria eskatzeko, hauek autobalo-

«Ez dugu ulertzen zergatik esan zen hasieran bi enpresa pribaturi emango zitzaiela eta azkenean SIADECOr ez ematea diferentziak hain txikiak izanik».
KIKE AMONARRIZ

«Arabako euskararen erabilera neurtzeko enpresak ondu duen galdekizuna erabat gaitzesten dugu» EUSKALTZAINDIA

razio subjektiboan oinarrituta zeudela arrazoitzen zuela; inkesta honi orain leporatzen dioten gauza bera, hain zuen ere. Bestalde, euskaraz egindako inkestak hizkera traketsa eta akats ugari eta nabarmenak biltzen ditu.

Euskaltzaindiaren adierazpena

ARABAKO euskarari buruzko bigarren adierazpena kaleratu du Euskaltzaindiak ere azterketak sortutako liskarren harirā. «*Larri-larritzat*» jotzen du Batzar Nagusietan Euskaltzaindiaren laguntza baztertu izana, bi lege testuetan «*Euskaltzaindia euskarari buruzko abolku-erakunde gisa*» hartzen dela argudiatuz. Adierazpenean «*erabat gaitzesten*» dute, gainera, Arabako euskararen erabilera soziala neurtzeko enpresak ondu duen galdekizuna, «*zenbait galderek ez dute hizkuntzarekin zerikusirik*». Horrelako jokabidea huts izugarritzat dute eta gizabana-koaren eskubideak zapaltzea. «*Iraganarekiko erdeina*» ere ikusten du Euskaltzaindiak: «*Arabako hizkuntza-historiari buruz ezjakintasuna dagoela argi dago*».

Arabako euskarari buruzko ponentziaren inguruan sortutako gatazkak oihartzun nabaria izan du oro har gizartean, «Errexala»,

Amando de Miguel soziologoaren enpresak prestatutako inkestak hase-reak sortu ditu, euskaltzaleen artean batez ere, galdera batzuk hizkuntzarekin zerikusirik ez dutelako:

- ✓ Independentzia edota Espainia hitzek zer ekartzen dizute gogora?
- ✓ Arabar, espainiar, europar edo euskaditar kontsideratzen duzu zure burua?
- ✓ Simpatia edo antipatia sortzen dizute hauek? Abertzalea, Ertzaintza, Goardia Zibila, Intsumisioa, Gesto por la Paz.

Beste galdera batzuk 'intentziodunak' izatea le-

Liskarra bizteko galderak

poratzen diete inkestaren egileei:

- ✓ Hizkuntza bat ikasterakoan ahaleginak egin behar dira *bai* denbora eta diruaren aldetik. Suposa *dezazun* zuk seme edo alaba bat baduzula (iloba) bakarrik gaztelania *jakiten* eta aukera bat duela beste hizkuntza bat ikas-teko. Zure ustez zein izango *zen* hoberena? Euske-ra, Ingelesa, Frantsesa, Beste bat.
  - ✓ Zure bizitzan gogortzen *zara* egoera txar bat (zure etxean, eskolan, lanean, kalean...) zuk eus-kara edo gaztelania hitz egiteagatik?
- Bi eredu erabili ditu Tabu-

la V enpresak inkestak egiteko: euskarazkoa eta gaztelarazkoa. Euskarazko ereduari hizkuntz akatsak nabarmenak dira:

- ✓ *Gastelaniaz*
- ✓ Orain egiten diren oposaketa batzuetan. Nola *puntatu* behar izango *zuen* euskera?
- ✓ Nahiz eta irakurri ala ez irakurri. Aurreko egunkariak *kausitu* egiten zaizkizu?
- ✓ Zerez sentitzen *zara* hobe hitz egiteko orduan?
- ✓ Demagun seme edo alaba bat (iloba bat) baduzula haur hezkuntza has-teko. Nola gustatuko li-tzaizuke bere irakaskun-tza *ikasteda*?

«Arabako Euskaraz» eta «Tolerantzia eta Elebitasunaren Aldeko Plataforma» mugimenduek eztabaida honer erdian ikusi dute argia. Alderdien artean ere eztabaida politiko bihurtu da. HBk «*ponentzia euskararen aurkako gordeleku*» bihurtu dela salatzen du, baita PP, UA eta PSEk «*fronte anti-euskalduna*» osatu dutela ere. PSEk, berriz, «*desprestijio kampania*» burutzea leporatzen die HBri eta EAjri.

Arabako euskararen azterketa honek bere emaitzak hauteskunde bezperatan azalduko dituela eta, konpromezurik hartu ezean alderdi batzuek hauek kampanian erabiliko dituztela aipatu izan dute, PSE eta UA kasu. Erabakigarri suerta daitezke, beraz,ugarra piztu duen Tabula Ven inkestaren emaitzak.

ARANTXA ERASUN

MAIZPIDE euskaltegia

URTE OSOAN, EUSKARA IKASIZ EUSKARAZ
BIZI BARNETEGIAN NAHIZ
KANPO-IKASTAROETAN ALFABETATZE ETA
EUSKALDUNTZE MAILA GUZTIAK

ESKATU INFORMAZIO GEHIAGO
HABEREN DIRU-LAGUNTZAZ

20210 LAZKAO (Gipuzkoa). Tel.: 88 92 31 - 88 92 32

Kulturaren industria eraikitzen

IKERKETARAKO Euskal Institutuak (IKEI), kultur sektorea eta erregio garapena aztergai harturik antolatu dituen jardunaldietan hainbat datu jaso ahal izan ditugu kultura, musika, liburu, arte, ikus-entzunezko eta aisia- ren nondik norakoez eta alor hauetan mugitzen diren industrien garapen ekonomiko eta sozialean betetzen dituzten eta bete beharreko funtzioez. Mami osoko gaia beraz, hizpidera ekarri dutena.

Donostiako Koldo Mitxelena Kulturunean, hainbesteko mugimendua erakusten duen gune kulturean, bete zen zita, instituzio, kultur erakunde eta errealitate honekin loturarik dutenen parte hartze zabalaz. Zera, kultur industriaren egungo eta etorkizuneko antolamenduan zer esanik eta eginik izango dutenen ordezkaritza erakutsi zitzaigun bere anitzean.

Errealitatearen diagnostikoan oso ezagunak zaizkigun ajeak mahaieratu ziren jardunaldi hauetan, hau da, sormen handikoak baina produkzio eskasekoak gara, erakundeek ez dutela estrategia amankomunik, ez dagoela nazio ikuspegirik eta bakoitza bere aldetik dabilela..., eta integrazio soziala lortzeko kulturaren zeregina funtsezkoa dela, zentzu honetan apenas eman dela urratsik azpimarratuz edo. Egia handi hauen ondotik ordea, birikez estu eta gorputzez ahul dabilen kulturgintza bere burua aurrera ateratzeko prest agertu zen XXI. mendeari begirako ekitaldian.

Atal bakoitzak bizi ditu bereak: musikagintzan egoera ona dela azpimarratu zen eta hemengo merkatua eredugarria ingurukoekin konparatuz gero. Ikus-entzutekoen sektoreari berri, ETBrekiko menpekotasuna,

kanpoko merkatuetara zabaltzeko joera eskasa eta espezializazio falta azpimarratu zitzaizkion. Edizioaren munduan, dibertsifikatu eta aberastu egin dela liburugintza, idazleak ugalduta eta profesionalizatu egin direla eta banaketa eta salmentetan asko aurreratu dela adierazi zen, entzundako ideia nagusien artean.

■ IKEIren saioa
baliagarri gertatu da
kulturaren garrantzia
azpimarratu eta bere
inguruan hedatzen ari den
industriaren zimenduez
ondo jabetzeko

Gipuzkoako Bertsolari Txapelketako kontuak zehazten hasiak dira. 38 bertsolarik eman dute izena, eta bi fasetan jokatu da. Apirilaren 29 eta 28an, eta maiatzaren 5, 6 eta 13an lehen fasea, eta bigarrena, urriaren 20, 22 29an eta azaroaren 1ean. Azaroaren 19, 26 eta abenduaren 3an izango dira finalaurreak, eta finala abenduaren 17an, Donostiako kiroldegian. Arratsaldez beteko dira saio guztiak. Lehen fasean jende berriari egin zaio tartea eta zabaldu zaizkio aukerak.

Gardentasuna eta gogoeta

Zailagoa gertatu zen ordea, etorki-zunaren ezpaletik gauzak zehazten hastea. Fundazioek bete dezaketen papera eta lekua azpimarratu zen, ekimen pribatuaren partu hartu beharra (Mari Karmen Garmendia berak argi zabaldu zuen mezu hori) eta kulturegintzan informazioaren aroan sartzea goazena. Atzerrira jauzi egiteaz ere luze eta zabal mintzatu zen.

Hau guztiarekin, IKEIk antolatutako ekitaldiotan kultur eragile askoren iritzi eta asmoen berri jaso ahal izan dugu. Halako ekitaldiek ez dute agian ate handirik zabalduko bizi dugun egoera gainditu eta urrats berriak bideratze aldera, baina arras baliagarriak gerta daitezke kultura beraren garrantzia azpimarratu eta bere inguruan hedatzen ari den industriaren zimenduak zertan diren jabetzeko. Hainbestera balioko izan du, eta jaso duen oihartzuna dugu horren lekuko.

HALARIK ere, eta eremu zabaleko ikuspegia jaso eta, zaila egiten da ulertzen, kulturaren industriari hain enpresa esanguratsua gertatu dena, Eusko Ikaskuntza, 'kiebra' jotzeko zorian dagoela entzutea. Aste honetako kultura orriotan bildu dizuegu honen berri.

Jasotzen dituen dirulaguntza urriek apenak ematen diote aukerarik buruan dituen proiektu hainbat aurrera eramateko, eta aitortu zaigunez, Madrilgo gobernuaren eskutik ari da batipat, hemengo iturriak itxi egin baitzaizkio, funtzionatzen. Ez da kontu berria honakoa; Joseba Arregiren garaietatik zailantzen jarri zitzaion eginkizuna ez du bere onera ekartzerik izan ahal Gregorio Monrealen taldeak, eta egun, oso oharkabea pasatzen den erreferentzia dugu Eusko Ikaskuntzarena, erakunde publikoek beren saioetan kontuan hartzen ez dutena.

Hauteskunde garaia iritsi zaio gainera, oraingoan, eta ikusteke dago, nahiz eta etxean alde dituen, Gregorio Monrealek jarraitzeko gogorik izango duen. Zaila jarri diote oso...

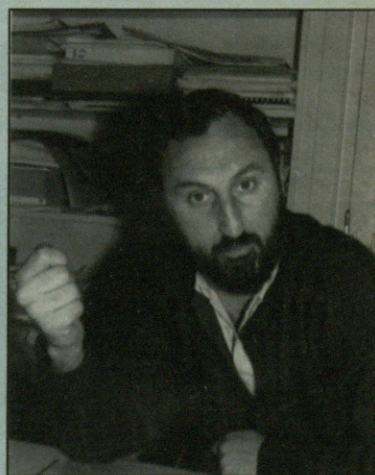
J.J. PETRIKORENA

K **URSAALI** buruzko ika-mikak mahai desberdinetan jaten du. Mahai estetikoan, hiriaren erdigunea ukiezina dela pentsatzen dutenek beronen fisionomia aldatzeko proiektu orori aurka egiten diote. Sentimendu hori baliatu zuten lehen San Bartolomeko harreria botatzearen aurka egoteko, eta orain Moneoren eraikinari aurre egiteko. Neroni komentzitura nago mota honetako ika-mikak ebitezinak eta amaitezinak direla, abiapuntuko jarrera mugigaitza baita.

Baina mahai ekonomikoa ere badago. Duela bost urte proiektu honetaz hitzetan hasi zenean 3.600 milioi pezetako inbertsioaz mintzo zen, eta gaur egun, ogasun larriago bat daukagula, hiru aldiz gehiagoko kopuruaz hitz egiten da. Zentro mota hauetan, ordea, hasierako inbertsioa baino inportanteagoa da funtzionamentu-kostuen gaia, kultura garestia baita eta kultura mota bati ematen zaiona beste bati kentzen baitaio.

GUGGENHEIM Museoaren gaian, adibidez, bisitako 1.500 pezetako ordainduko zituzten milioi bisita egongo zirela urtero aurrikuspen ergela egin zen, horrela artifizialki mantenu-defizita jaitziz. Joseba Arregi moduko teologoak baino ez zezakeen egin zifrok sinesten zituela eta asmoa izan besteok sinets gunitzan.

Urteko 218 milioiko defizita aurrikusiz egin da amarrua Kursaalaren, baina noski urtero kultur ekintzatan 96 milioi irabaziko dituela hipotesia oinarri hartuta; eta hau txantxa baino ez da.

JAVIER OLAVERRI
Donostiako Udaleko zinegotzia

EUSKO Jaurilaritzan hitz egiten zen Kursaalaren urteko defizit erreala 1.000 milioi ingurukoa izango zela, eta horrek azaltzen du proiektuan sartzeko arazoak izana. Neronek egindako saioan, gaur egun Victori Eugenia darabiltenei galdetuz, atera dut urteko defizita 600 bat milioikoa dela, aintzat hartzeko zifra hau ere eta berau finantzatzeko moduaz gogoeta eskatzen duena. Horregatik garaioak, politikari elektoralistentzat izan ezik, zuhurtzia, gardentasun eta gogoetakoak dira.

TXUTXU - MUTXUKA

UDABERRIKO SOLASALDIAK

UDABERRIAREKIN batera, literaturaren gaineko solasaldiak loratu ohi dira Iparraldean, Maiatz elkartearen eta Euskal Kultur Erakundearen eskutik. Baionako Bilxokon eta hiru egunez segidan antolatu izan dira orain artean, baina aurren, solasaldien hazia leku berrietan landatzea deliberatu dute. Martxoaren 30ean, Uztaritzen, duela 10 urte zendutako Piarres Lafitten literatur ondareaz arituko dira. Apirilak 6an, «Olerkiaren eskutik» gaiari helduko diote Senperen, Amaia Iturbide, Aurelia Arkotxa, Luis Berrizbeitia eta Agustín Zamorak. Azkenez, apirilaren 13an, saia-kera izango dute mintzagai Xan Irigarai eta Jokin Apalategik.

NOR - NORI - NOR K

XABIER SALDIAS

IZren estudioetan sartu da Egan talde berriarekin diskoa grabatzera. Maiatzaren lehen hamabostaldian kaleratuko dute lana, orain arte egindakoaren aldean ezberdina gertatuko dena. Izan ere, bertsioak alde batera utzi eta taldeak propio konposatutako doinuez osatuko dute diskoa. Teknikari berriz, Daniel Lazerus amerikarra izango da, Joe Cocker eta Peter Gabriel moduko izarrekin aritua ●

AIZPEA GOENAGARI

Ane Gabarain eta Elena Iruretaekin batera antzezlan berria estreinatzen doala entzun diogu. «Poti, Kiki eta Kiriki» izena ipini diote hiru urtetik hamar urtera bitarteko umeentzako pailazo ikuskizunari. Muntaia oso sinpleaz (ez argirik, ezta soinu ekiporik ere ez daramate), eskoletan eta areto txikietan emateko prestatu dute. Martxoaren 18an estreinatuko da obra, Elgoibarko Kultur Etxean ●

MIKEL ELIZAGAK

astebete barru kaleratuko du bere bigarren bakarkako lana, «Apaiz gaztea» deitua, Patziku Perurenaren «Iraingo apaiz gaztearen kantutegi zaharra» liburuko hainbat pasarte musikatu konposatua. Badira Gabriel Celaia eta Joseba Sarrionaindiaren bi letra ere. Hamar pieza bildu ditu guztira, eta zortzi musikariren laguntza izan du. Berak ekoiztua, Gorrek banatuko du diskoa ●

TEILAK

■ AMERINDA JAIALDIA

PASAIAKO Udaleko Gazteria departamenduak eta Hegoaren Sareak Amerinda Zine eta Bideo Jaialdia antolatu dute, apirilaren 4tik 6ra bitartean. Hainbat arrazoi direla medio ilunetan gertatzen diren eta argitara ateratzen diren irudien plaza izan nahi du bigarrenburutako den ekimen honek, hots, zinema alternatiboa eta dokumentuzko irudiak hedatzeko arazoak dituzten zinemagile, elkarte, produktio etxe eta gizarte mugimenduen lanak ezagutarazteko topaleku. Izan ere saioak bat egiten du Europako eta Amerikako hainbat herrialdetan zinema konprometituari ateak zabaltzen dizkieten ekitaldiekin.

«Maxakali kantuen herria» Marcelo Brum zuzendariaren filmeak emango dio hasiera, martxoaren 4an, Amerindari. Egun berean, Delvair Montagner-en «Gorputz-pintura eta giza-azala» eta Julio Azcarateren «Zuruaha, pozoinaren herria» lanak ikusi ahal izango dira, brasildarrak guztiak. Apirilaren 5ean, «Hesia hautsi: ezkutuko gerra bateko errefuxiatuak», Thomas Walter eta Uli Stelzner zuzendarien filme alemaniarra pantailaratuko dute, Guatemalako indiar nekazariez mintzo dena. Apirilaren 6an, azken egunean, «Chiapas: Ejido Moreliaren testigantza» (Mexiko) Julio Azcarateren dokumentalari egingo zaio tarte, eta ondoren, «Kraho: Lurraren semeak» Luis Eduardo Jorgeren bideoari. Filme guztiak Antxoko Kultur Etxean erakutsiko dira, 19.30etan, eta bertaratzeko denak Amerikako indiar herrien errealitatea izango du begi aurrean.

Jon Sudupek «Ilustrazioaren kriseilupean» errepasoa egin dio arrazionalismoari

«Euskaldunak ez gara ilustratuak izan, ez gara hain modernoak»

Axular saria jaso zuen azkoitiarrak Alberdanian publikatu duen obraz. Bere burua pesimista teoriko eta optimista praktikotzat duen Sudupek Ilustraziora jo du arrazoiaren argi eta itzalen bila.

PARIS 'iraultzaile' hartan filosofiari lotua, Zumaiaiko ikastola sortu berritik deia jaso zuen, «irakasleak behar ziren hasiera hartan». Orain lankide duen emazteak ere erabakian pisurik izan zuen: «Zirkunstantziek agintzen dute askotan» esan digu arrazoiak luze mintzo den Sudupek. Patxadaz heldu dio gaiari, Kandinskiren erreproduzio baten geriz-

pean, beti ere liburua al-tzoan. Eskuen imintzioez arrazoituz azalpena, denbora hartzen du erantzunak emateko.

Liburua berak irakurri nahi izandakoa omen, eta inork idatzi ez duenez, berak idatzi du. Azkenekoa

izkiriatu zuenetik urte batzuk, presarik ez du hurrengorako. Afizioa baitu berak pentsamentuarena.

Esakerak dio filosofia baino hobe dela oilozopia.

Herri honetan egon den kultura beti izan da, industrializaziotik hona, teknika

aldetik jo duena; humanistika aldetik ez dago tradizio-rik, ez da egon unibertsitate-rik; ez da landu.

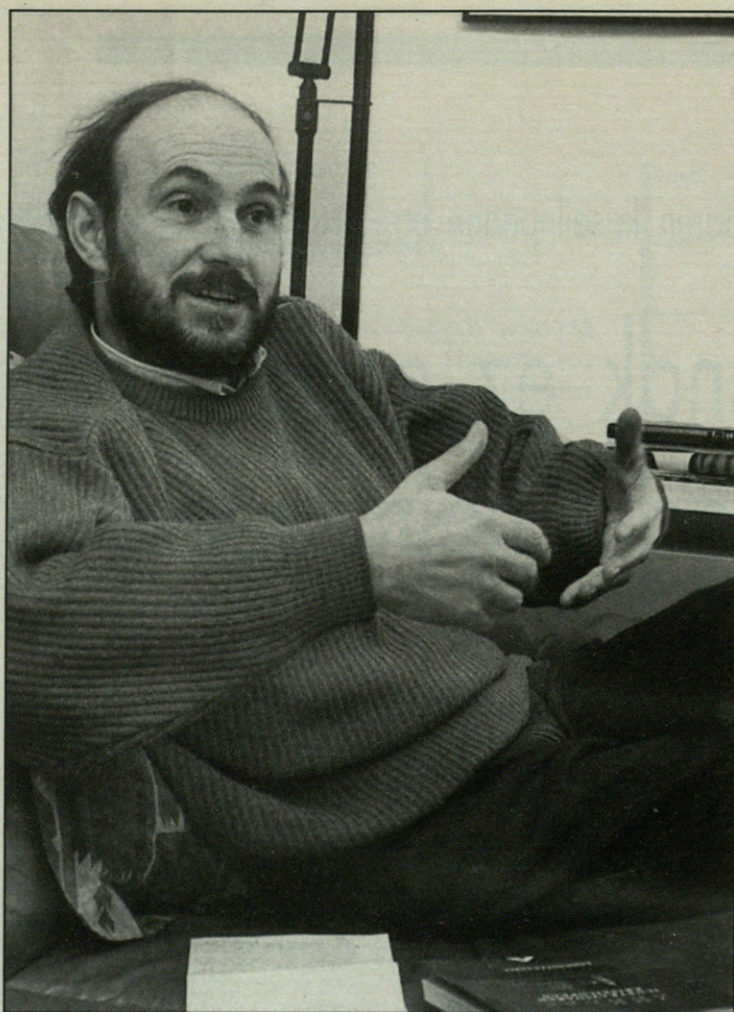
Landu ez izanagatik ere, euskaldunek 'pentsatzen' al dute?

Badirudi ezetz. Ez dakit, publikatzen dena behintzat

Liberalismo eta sozialismoaren puntu onenak hartuz oreka bilatu behar dela dio. (A.: A. Elozegi).

«Entedimendu
batera iristea da
hizkuntzaren
egitekoa» adierazi
du Sudupek
hizkuntza alorrean
muturreko
jokabideak
gaitzetsiz.

oso gauza urria da. Alde horretatik izan dugu hutsune handi bat eta horrek badauka zerikusia liburuan aipatu dudana gaiarekin. Euskal Herrian saio bat egon zen XVIII. mendean Azkoitiko Zalduntxoekin Ilustrazioaren ideiak hemen sartzeko, baina ahalegin hura hutsean geratu da. Tradizio ilustratu hori faltatu izan da hemen. Hemengo modernitatea ez da ilustratua izan, nolabait erromantikoa izan da, hizkuntzaren eta nazionalismoaren inguruan. Ez da egon jende ilustratua. Unibertsitateak eza eta aipatu-tako hutsune horiengatik.

Euskal Herriko egoerak izango du, baina, euskarri ideologikorik?

Euskaldunak ez gara ilustratuak izan, ez gara hain modernoak. Europar Ilustrazioa eta gero nagusitu diren baloreak, pentsakerak -demokraziaren eta parlamentarismoaren kontua, tolerantzia eta pluralismoa- hemen ez dira inoiz finkatu eta sendotu. Hemen nazionalismoaren sorrerarekin eta gerra ondoren diktaduraren garapen bat egon da, lehen esandako nazionalismo aleman horren ildotik.

«Habermasen haritik pixkat, minimoen abertzaletasun bat proposatzen dut, minimoen euskaltasun bat; gutxieneko puntu batzuetan, balore komun batzuetan kontsentsu batera iristea»

Uste dut Euskal Herria oso desintegratuta dagoela. Baina, hor zein da irtenbidea? Nik, pixkat Habermasen ideietan oinarrituta, proposatzen dut minimoen abertzaletasun bat, minimoen euskaltasun bat... Zer da hori? Puntu minimo batzuetan, balore komun batzuetan kontsentsu batera iristea.

Liburuan, hala ere, balore boriek garatzeko aukera ageri duzu.

Uste dut euskaldunak, no-

labait, oso irrazionalak izan garela eta horretan oraindik pauso handiak eman ditzakegula; eta ari da pixkanaka sartzen. Orain tolerantzia gehiago dago, demokraziaren printzipioa gero eta zabalduago...

Posmodernoeak, adibidez, esaten dute dena erlatiboa dela, ez dagoela ezer finkorik. Baina arrazionalismoak aurrera egiteko aukera ematen du. Giza eskubideen aldetik, kasu, denok onartzen ditugun printzipio batzuk daude, sexuen desberdintasunen aurka gaude, natura zapaltzearen aurka... Hor aurrerapena dago.

Hainbeste 'arrazoiren' aldamenean zenbateko garrantzia dute sentimenduek?

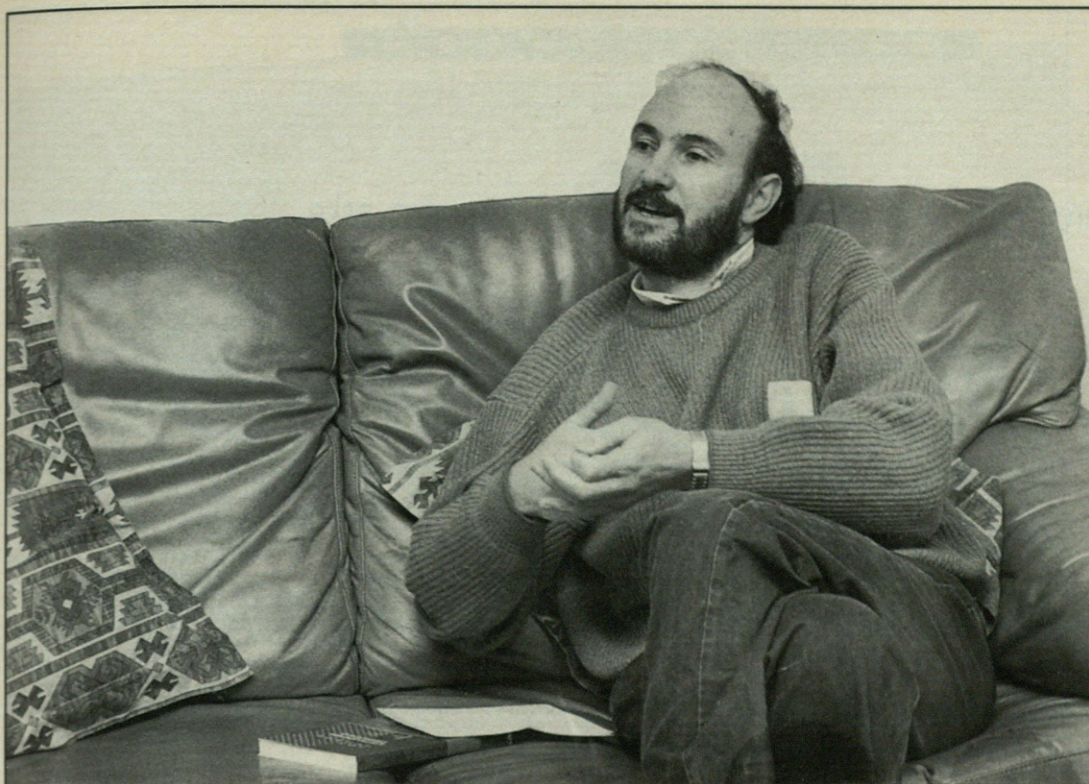
Liburuan zehar aztertzen dut Horkheimer eta Adornok nola esan zuten Ilustrazioak dialektika bat duela, alde iluna. Berrehun urteko distantzia horrekin, konturatzen gara Ilustrazioak izan dituen akatsez. Ilustratu guztiak, hala ere, ez ziren izan inozoak eta haiek ere konturatzen ziren, Diderot bat adibidez, eta garrantzia ematen zioten naziotasunari...

Dena den, sentimenduen arloan muturretatik ihes egin behar dugu. Horrelako dialektika batean mugitu behar dugu, unibertsaltasuna eta berezitasunaren dialektika horretan.

Gizakiaz ari nintzen, tesi horretan pertsonak duen garrantzia

Ni ez naiz, eremu horretan, sekula existentzialista izan, eta teoria hauek ere, finean, ez dut uste gizakia dutenik abiapuntu. Gaur egun mundua horrelako sistema konplejoa da, ekonomia eta egiturak, eta hor badago

Arrazoia balore nagusien artean du azkoitiarrak. (A.: A. Elozegi).

Adam Smithek ekonomiaz hitz egiten zuenean aipatzen zuen 'ezkutuko eskua'. Ez dut uste historian gizakia sujetu nagusi bat denik. Orain denok posmarxistak garela eta...

Posmarxistak denok?

Historian zehar eman diren maisu handiak, Galileok esan zuena, Einsteinek esan zuena... egiaren zati handi bat zuten. Horren kontra joatea ez zaio inori okurritzen. Marxek esan zituen gauza askorekin ere berdin. Komunismoa erori denetik ohitura dago Marxi errua botatzekoa, baina gauzak ez dira hain sinpleak. Ez dago halako hausturarik pentsalari handiekin. Ez dago Mediterraneo deskubritzerik.

Munduan ez al da nagusi demokratziaren eredu liberal, burgesa?

Ilustraziokoak burgesak ziren. Liberalismoa burges horrek gero bide bat egin du, sozialismoaren eta marxis-

moaren eraginez ongizate estatua etorri da, sozialagoa.

Nik uste gaur egun zentro aldera bilatu behar dela oreka. Liberalismoaren eta sozialismoaren puntu onenak hartu, bien arteko balore onenak uztartu. Eklektizismo batera goaz. Sozialdemokrazia da nagusi Europan, estatu eta alderdi guztietan. Erdibide batean.

Eta erdibide borretatik aldentzen dena nabitaez fundamentalista edo dogmatikoa omen da.

Gauzak ez dira horrela. Gaur egun hiru korrante nagusi azaltzen dira: batetik fundamentalismo dogmatiko

“Hemen modernitatea ez da ilustratua izan, erromantikoa baizik; nazioaren ingurukoa”

goitik beherako hori; bestetik, posmoderno erlatibista hauek, eta tartean arrazionalismo hau.. Baina azkenean arrazionalismo hau ere, hau defenditzea ere fundamentalismo modu bat da. Hala ere, nik uste arrazoi gehiago daudela arrazionalismoaren alde egoteko beste fundamentalismo batzuen alde egoteko baino... Nolanahi ere, hor ezin da esan besteak fundamentalista batzuk dira eta gu ez. Nik uste dut egia askoz ere banatuagoa dagoela.

Konponbide borretan zer ekarpen egin dezake kulturak.

Handia. zenbat eta ilustrazio gehiago, zenbat eta eskolatu gehiago dudarik gabe nagusitzen da moderazioa, pluralismoa eta elkarrekiko errespetoa; eta hori azken batean kultura kontua da.

Kultura, bidenabar, hizkuntza dela-eta zenbateraino da bereizgarri.

Bereizgarri da eta batzaile. Beti ere, ilustrazio zaleok edo gehiago azpimarratzen dugu elkartzen gaituena, eta nazionalistek edo bereizten gaituena... Hizkuntza hitz egitea da; entedimendu batera iristea da nagusiki hizkuntzaren egitekoa. Egia da, bestalde, hizkuntzak neurri batean bereizten gaituela. Hain zuzen hurrengo saioa horretaz egin nahi dut, zer den euskal identitatea.

Eta osasunez, produkzio aldetik eta, nola dakusazu euskal kultura.

Nahiko ondo, nahiz saio-gintzan urri. Pentsa, Humboldt看 esan zuen halako batean euskara desagertuko zela, XIX. mendean-edo. Jakina, ez da hala. Kantitate aldetik agian oraindik urri, baina kalitate aldetik hobetzen goaz. Era guztietako itzulpenak, klasikoak... aurrrera goaz.

MIKEL ELORZA

Diru eskasiak eraginda Madrila jo behar izan dute laguntza eske

Eusko Ikaskuntza itolarrian

Sasoi larriak bizi ditu Eusko Ikaskuntzak. Aurtengorako aurrikusita zuten aurrekontuen erdia baino ezin izan dute aurrera atera, eta berau Madrili eskerrak salbatu dute. Euskal Herriko instituzioetatik baino 9 aldiz gehiago jaso dute Madrilgo Kultura eta Hezkuntza Ministerioetatik. Honetaz guztiaz kezkatu azaldu zaigu Gregorio Monreal lehendakaria, eta euskal komunitate zientifikoak duen bilgune beharra nabarmendu digu.

EUSKO Ikaskuntza, euskal kultura eta ikerkuntza mundua jorratzen duen erakundeak une larriak bizi ditu. Alde batetik, proiektu

asko abian jarri ezinik gelditu zaizkio, horietarako 150 milioi pezetako (5,7 milioi libera inguru) dirulaguntzak ukatu zaizkionez. Bestetik,

aurtengo aurrekontuen zatirik garrantzitsuenak Madrilgo Kultur Ministerioak -50- eta Hezkuntzak -20- luzatutako 70 milioiek osatu dute. Izan

ere, oraingoz Euskal Herriko erakunde publiko desberdinek erakutsitako sentsibilitate eskasa medio, Madrilén bilatu behar izan dute aurtengo aurrekontuak salbatzeko ezinbestekoa zuten laguntza, Madrilgo bi ministerioen artean ia aurtengo aurrekontu erdia osatu dutela.

Laguntza urriak etxean

KONPARAZIO baterako, iaz euskal erakundeek luzatutako dirulaguntzak hauexek izan ziren: Arabako Diputazioak 6 milioi pezeta, Bizkaikoak 10, Gipuzkoakoak 12, Nafarroako Gobernuak 10, eta 18 EAEko Jaurleriak.

Egoera honen ondorioz, asko izan dira gauzatu ezin utzi behar izan dituzten egitasmo eta ikerketa lanak; besteak beste, Euskal Herriko ahozko historiaren azterketa, 10 lagunek burutu beharrekoa eta 15 miloi pezetako aurrekontua duena; Euskal Herriko hiztegi biografikoa, 30 lagun artean egitekoa eta 50 milioikoa; Euskal Herriko hiztegi geografiko-historikoa, 30 lagun artekoa eta 57 milioikoa;

Gregorio Monreal: «Madrildik Euskal Herritik baino bederatzi aldiz gehiago jasotzen dugu»

Zer egoeratan dago Euskal Herriko komunitate zientifikoa?

Ez dago egituratutako komunitate zientifikorik. Lau unibertsitate sortzearen ondorioz 5.000 pertsona zientziatik bizi dira, baina komunitate desberberatua da, eta erakargune desberdinekin. Gaur egun ez dago biltzeko gunerik gainera.

Kalitatezko baliabideak ez biltzearen ondorioz, euskal ikasketak gainbeheran dira. Euskal kultu-

raren nazioarteko proiektuorik ez dago, ezta unibertsitate arteko ikerkuntza mailako elkarlanik ere.

Nola ikusten duzu Eusko Ikaskuntzaren etorkizun burbila?

Bertako administrazioek batere ulertzen ez gaituztela bizi gara. Lurralde banaketaren aurka lanean ari gara, historikoki lurralde guztietan baikaude. Aniztasuna da gure erronka. Baina Madrilgo Gobernu eta Parlamentutik Euskal Herrikoetatik baino be-

deratzi aldiz gehiago jasotzen dugu. Hala ere, Estatutu espainiar osoan bazkideengandik -guztira 2.500- guk adina -11 milioi- jasotzen duenik ez dago. Gizartearen laguntza honek administrazioetan ere eragina izango duela espero dugu. Behar bezala baloratzen jakingo dutelakoan gaude. Madrilgo Parlamentuko talde politiko guztiek horrela ikusi dute, baita han ordezkaritza duten euskal taldeek ere.

600 lan inguru burutu ditu sortu zenetik Eusko Ikaskuntzak. Azken urteotan ordea, hainbat proiektu aurrera atera ezinean ditu. (Argazkia: Xouse Simal).

Euskal Herriko udalerrien atlasa (Europa osorako ere Bruselatik bultzatzen ari dena), 9 lagun eta 23 milioi-koa; Euskal Herriko neka-zaritzaren historiaren azterketa, 4 lagun eta 5 milioi-koa; Euskal Herriko biztanleriaren berreraikuntza historia-koa, 2 lagun eta 4 milioi-koa; Euskal Herriko historiaren konpendio kronologikoa, urtez urtekoa, 16 lagunek egin beharrekoa eta 10 milioi aurrekontua duena. Denak inolako laguntzarik gabe garai hobeekin zain gelditu dira, Eusko Ikaskuntza osatzen duten 15 lan sail desberdinek ikertzaile taldea prest eduki arren, bideratu ezinean.

Egoera larri hau areagotzen duen eragile nagusia, bestalde, erakundearen etorkizuna bera kolokan jar lezakeena, dirulaguntzak arautzeko irizpide falta litzateke, bere garapena errotik mugatzen duena, gainera. Aurrekontu gehiena diru publikotik hartzen

du Eusko Ikaskuntzak eta finantzabidean diputazio eta gobernuen aldetik aurretik zehaztutako gutxieneko baldintza batzuk betetzeke ditu. Honek gerora arazo larriak eragin liezazkioke, nahiz eta duen aurrekontu osoaren %20 baino ez izan egitura-gastuek eragindakoak, bertan diharduten langileak barne. Beste %80, beraz, ikerketa lanek eragindako argitalpen eta antolaketa gastuak dira.

Gabezia honen ondorio dira udalekin ziurtatu nahi dituzten gero eta laguntza handiagoak, momentuko egoera politikotik kanpo horrek lan eremu egokia ahalbidetu diezaion. Tes-tuinguru honetan, aipamen berezia merezi du egun

Hondarribian Ramery Jau-regian itxita duen Euskal Herriko Historia Garaikide-ko Dokumentazio Zentruaren egoera, zabalik mantentzeko adinako aurrekonturik ziurtatu ahal izan ez duenez.

Datorren urtekoak airean

AURTEN Madrilgo Kultur Ministerioak eskainitako laguntzak, arlo honetako eskuduntzak gobernu autonomikoei dituztenez, airean gelditi litezke hurrengo urtean. Ez ordea, Hezkuntza Ministerioak luzatutakoak, ikerkuntza mailako eskuduntzak Madrilgo Gobernuak bere esku baititu.

Datozen urteetan, beraz, batzuen eta besteen en-

tzungorkeriak oinarritik oztopa lezake Eusko Ikaskuntzaren ikerlanen produktzioa ez ezik baita antolakuntza eta dibulgaziozko oinarritzko lanak ere. Bere eginbidea argi baino argiago goraitatu dutenen artean, berriz, Juan Cruz Alli Nafarroako Gobernuak lehen-dakaria dugu; lehengo urteko irailaren 24an Iruñean esan zuenez, «Eusko Ikaskuntzaren garrantzia, zorroztasun intelektuala eta kultura integratzailearen foro gisa» azpimarratu zuen. Besteak beste, «egiaren bilaketa, aurriritzi eta egoera politikoen gainetik jartzen jakin duelako, batetik, eta mugaz gaindiko proiektzio garbia duenez, proiektzio horrek jarrera probintzialisten gainetik dagoen instituzio baten abalekin kolektiboa islatzen duelako, bestetik».

Hauen adibide, Euskadiko Kutzaren laguntzaz antolatutako Giza eta Gizarte Zientzien saria aipa daiteke.

Egoera larriaren eragile nagusia, erakundearen etorkizuna kolokan jar lezakeena, dirulaguntzak arautzeko irizpide falta da, bere garapena errotik mugatzen duena gainera

«Komunitate zientifikoa egituratzeko dago». (Arg.: A. Gillenea).

Bertako epaimahaian Euskal Herriko unibertsitate errektoreek parte hartuko dute -EHU, Deustua, Nafarroako publiko zein pribatua eta Pabekoa-.

la 600 lan kalean

ALDERDI kuantitatiboari dagokionez, obren kopurua, guztira, argitaratutakoa 600 lanetan zifratu daiteke sortu zenetik 77 urteetan; horietatik, 110 monografia, 69 bilduma, 268 aldizkako agerkari edota 111 sailkako agerkari nabarmen daitezke. Eusko Ikaskuntza osatzen duten hamabost sail desberdinak dira horren lekuko garbiena; gaiak, era askotakoak: antropologia/etnografia, arte plastikoa, natur zientziak, ekonomia, zinematografia, zuzenbidea,

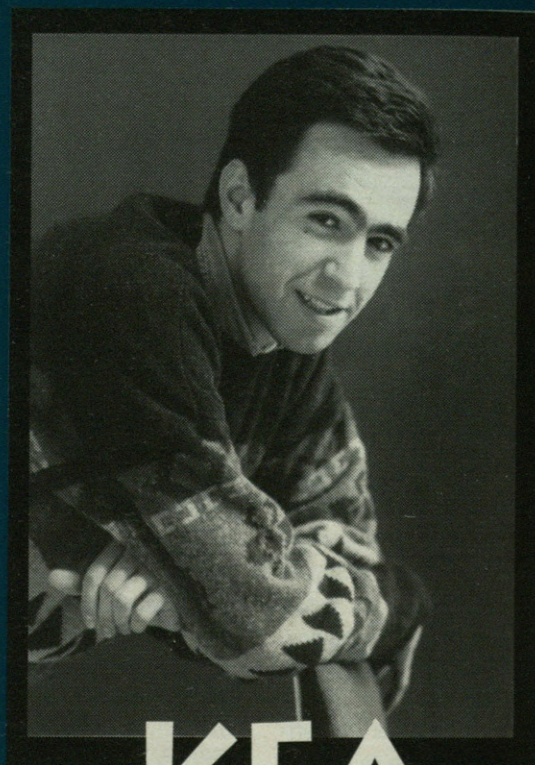
hezkuntza, folklorea, historia/geografia, literatura, komunikabideak, musika, historiaurrea/arkeologia, medikuntza eta fisika, kimika eta matematika.

Gaur egun bere 2.500 bazkideekin, horietatik 500 inguru zeregin desberdinetan aktiboki inplikatuak antolaketa, ikerketa edota argitalpen produkzioan, etorkizuneko kultur historian proiektzioa erabakigarria izateko oinarri sendoak ditu: Euskal Herrian garatua, ikerkuntza arloan espezialdua eta diziplinazidun izaera du. Halako askoren faltak, bestalde, erakunde publiko bat baino gehiagori zer pentsatua eman beharko lioke.

PATXI SARRIEGI

HARKAITZ CANO

idazlearen lehen liburua

KEA BEHELAINOPEAN

Errealitatearen galtzak jazten dituen hitza da poesia sentsibiltatearen eta lanaren patrikez osatua. Irakurleak atseginik badu eskua sar dezan Poesiatik bilatu nahi izan ditu Harkaitz Canok hinarren egunerokotasunari darian kea eta gizartearen behelainoa

Liburu hau ke bafada bat baino zerbait gehiago izango da gure literaturaren behelainopean

GARIKOITZ BERALSUZE

SUSA industrialdea 1-2 Lasarte ☎ 37 15 45

«El Mundo» hiztegiaren abezedarium erratua

A talka banatzen ari den hiztegia plazaratu du «El Mundo del Pais Vasco» egunkariak. Hainbat euskaltzale eta adituk beren kezka azaldu digute, baina, lan taldea arrotza dela, mamia akatsez datorrela eta promozio erasokorra egin dutelakoan.

«EL MUNDO del Pais Vasco» egunkaria, otsailaren 25etik aurrerantzean, astelehen, asteazken eta ostiralez kaleratzen ari den hiztegiari kritika handiak egin zaizkio euskal kulturaren mundutik. Hiru dira kritikaren ardatzak: produktua burutu duen taldea euskal kulturarentzat arrotza izatea, hiztegia bera akatsez ateratzea eta egunkariak kaleratutako publizitatean, aurretik egin dako hiztegingintzari buruz erakutsitako jarrera eraso-tzailea.

Euskarari hegoak...

HAUSPO handiz eragin zioten «El Mundo» egunkari-ko arduradunek erdarareuskaraz hiztegiaren jaio-tza-ekitaldiari, «una gran obra para Euskadi» eta «este diccionario pone alas al

euskara» moduko leloak baliatuz. Aurretik plazaratutako hiztegiaren bat kopia-tzeari bizkar eman eta lan orijinala egin dutela zioten. Juan Arriola zuzendaria, nazioarte mailan gorai-patutako linguista gisa aurkeztu ziguten. Promozio kanpaina, hiztegi aspergarriak alde batera uzteko gonbiteaz mintzo zen...

Produktua nola saldu den ikusita, erdal mundutik euskara salbatzera datorren paratxutismo-operaziotzat jotzen du Inaki Irazabalbeitia Elhuyarreko lehendakariak «El Mundo»-rena: «Marketin-operazio bonen sustatzaileen aldetik, euskal hiztegingintzan, konkretuki, eta euskaigintzan, orokorrean, lan mardula egin duten eta egiten ari direnekiko errespetu eta begirune eskasa ikusi da adierazpe-

Hiztegiaren kalitatea ere kritikatu dute. (A: Alberto Eloseggi).

netan. Adibidez, ni 'Diccionario Retana de Autoridades del Euskara' ren argitaratzailea izango banintz, ez nintzateke oso pozik egongo adibide moduan nire lana nola erabili duten

ikusi eta gero». Kexu agertzen da bestalde, euskalgintzan diharduten agentekin ere zabarki jokatu dutelako: «Guk, Elbuyarren esaterako, prentsaren bidez jakin genuen Donostian

aurkezpena egin zutenik, eta kasu berean daude, guk dakigunez, euskal kulturako beste erakunde batzuk. Izan ere, Bilbo eta Donostia-ko aurkezpen publikoetan euskarazko kulturaren ordezkari oso gutxi agertu ziren.

Bartzelonan egin

HIZTEGIARI dagokionez, arduraduna, «prestigioso lingüista» moduan aurkeztu zaigun Juan Arriola, ezezaguna da euskal hiztegin-tzaren munduan eta euskal kulturaren. Arantzazun ikas-ten aritua, Erroman ere ego-na, ez ditu ordea, linguistika ikasketak burutu, eta 17 urte daramatza Madril en ospitale bateko administrari gisa. Duela hamar urte, Anaia argitaletxeak kaleratutako «Diccionario de las lenguas de España» izenekoan euskarazko hiztegia osatu zuen, 14.000 sarrerakoa. Honetan afizioz ari dela honetan, dió. «Ez da gezurra jende ezezaguna garenik» aitortuz mintzatu zaigu: «Badakit Euskal Herrian eta kanpoan ni baino adituagorik badagoela; normalizazioaren seinale ere bada, ordea, ni honetan aritzea. Gaztelaraz perretxikuak bezala sortzen dira hiztegiak eta ez dituzte akademian edota unibertsitatean daudeneke egiten. Gure artean ere, kanpotik datozen gauzak onartzen obitu behar dugu».

Bartzelonako Bibliotex enpresaren esku burutzen ari da proiektua. Katalunian prestatutako gaztelaniazko hitz zerrenda batetik abiatu dira egileak. Juan Arriolak bere kasa jarduten du Madril en eta euskal filologia bukatu berri duen Nerea Atxagak osatzen dizkio bere lanak Bartzelona bertatik.

Xabier Kintana, euskaltzain eta hiztegi-gilea: «Izugarrizko txapuza egin dute»

Gure iturriek adierazi digutenez, hiztegi hau egin aurretik eskaintza egin zizuten «Hiztegia 2.000» berrargitaratzeko. Hala al da?

Iazko uda hasieran hiztegia publikatu zitekeen esan zidaten, eta erantzun nien «Hiztegia 2.000» honezkero ez dela nire, Zabaltzenek erosi zuela eta egile eskubideak horra salduak nituen ez gero, ez nintzela hori negoziatzeko. Baina, Zabaltzenekoekin akordioa eginez gero, prest egon nintekeela berrargitaratzeko; hori bai, gauza asko aldatuta, urte asko pasatu baitira burutu nuenetik, eta batez ere Euskaltzaindiak emandako arauarekin bat etortzeko. Gerora ez dut ezer jakin.

Zer ekarpen azpimarratuko zenioke?

Hiztegia ez dago bukatuta: «Joan den udan hasi ginen eta orain jo ta su ari gara, azkarregi agian». 20.000 sarreretatik gora izango ditu eta erdal munduarentzat pentsatua dago batipat.

Ez dutela ezer berririk sortu, dió Juan Arriolak, eta hiztegiak izan dezakeen hedapena eta maketazio aldetik egindako saioa nabarmentzen ditu. Euskaltzaindiarekin ez du tratatu zuzenik

Oso iritzi negatiboa dut. Alde batetik ideia oso ona iruditzen zait, egunkari batek bere tirada gehitzeko halako kultur ekintza printzipioz serioa bultzatu nahi izatea. Beste batzuek ibilaldi ekologiko eta mikologiari buruzko gauzak ateratzen dituzten bitartean, «El Mundo»-k gutxienez euskararekin erabat loturik dagoen gauza bat publikatu du.

Nahiko triste iruditzen zait, ordea, «El Mundo»-ko arduradunek euskaraz ez dakitelako, hiztegi baten egin beharra hiztegi gintzan eta kulturaren munduan ezezagunak diren pertsona arrotz batzuen eskuetan uztea. Hiztegi gileak baditugu, esperientzia dutenak, eta ez dira kontuan hartu. Hori arduragabekeria larria iruditzen zait.

Lanaren mamiari buruz zer iritzi duzu?

Izugarrizko txapuza dela. Pertsona horiek ez dute esperientziarik eta nabaritzen zaie. Triste da hain presentazio txukun eta atsegina izanik, definizioetan egundoko hankasartzeak topatzea. Gero, deskoordinazio handia azaltzen da, inoiz agertzen diren irudiek eta horien azpiko hainbat definizioek ez daukate zer ikusirik. Ortografia okerrak ugari dira ilustrazioetan, badirudi inork ez dituela zuzentzen.

Hiztegi gileek gauza gehienak kopia egiten dituzte, baina hauek kopiatzen ere ez dakite eta hori triste da. Azken batean «El Mundo»-ko arduradunen kontrol ezak erabat babesik gabe utzi du irakurle arrunta, hau da, hiztegia

izan eta zalantzarik hitzak egokitu direnean «arau-emaile bezala Elbuiar» aukeratu du: «Lan mardula, izugarritzak egin baitu», argitu digunaren arabera.

Mamia kritikagarri

PATXI Uribarrenek, Bostak Bat taldeko kidea eta Adorez hiztegien egileak, esku artean dugun eskaintzaren azterketatxo egin digu: «Erdarazko partea duela urte

batzuk ateratako hiztegi baten erdi kopia da; metodo bera erabiltzen dute: balako definizio errazak, sinonimoak eta antonimoez hornituak, eta osagarri moduan euskara alboan. Erdal atala zebazten du laburki, aitzitik euskarazkoa berren geratzen da. Aurkezpen polita du, erakargarria, baina erabilgarria ote? Hutsune handiak daude. Ez da liburudendetan saltzeko modukoa, egunkariarekin batera banatzekoa baino. Prentsaren aurrean borralako boom bat egiteko kaleratu dutela iruditzen zait, eta nola aurkeztu duten ikusita borretarako eskubiderik ez dagoela uste dut.

«Hiztegia paratxutismo-operazioztat jo daiteke; erdal mundutik euskara salbatzera etorri omen dira 'el diccionario pone alas al euskara' moduko leloez»
INAKI IRAZABALBEITIA

hain polita ikusirik sinetsi egiten dituzte bertan ageri direnak. Erantzukizun negargarria hartu dute beraz, lana pertsona ezgaien eskuetan uztean.

Tirada handitu du hiztegiarekin, jendeak ondo erantzun dio -hor ikusten da jendearen euskaltzaleatasuna-, baina atera duena baino etekin handiagoa atera zezakeen, arduragabekieraz jokatzegatik.

Promoziorako baliatu den publizitateak ere zer esanik eman du.

Aurreko hiztegi guztiak aspergarriak direla eta an-

tzekoak esan dituzte, baina pertsona hauek nor dira hori esateko? Bat, jakin du-danez, orain Euskal Filologia amaitu berria duena, eta bestea, zuzendaria, fraile izandakoa, baina sekula santan, inongo euskal aldizkaritan artikulurik idatzi gabea. Inolako kurrikulum eta ibilbide kulturalik ez duten pertsonak bat-batean horrelako hiztegia egiteak erabat kezkatzen nau.

Gauzak bonela badira, zer dela eta erakutsi dio Jean Haritzelbarrek bere babesa?

Haritzelharrek, ekintza hori berez euskararen aldekoa denez gero, bere ongi-ikusia eman eta txalotu du. Baina aurkezpene egiteak ez du esan nahi hiztegia ikusi duenik, ezta bere mamiarekin bat datorrenik ere, nahiz eta hori «El Mundo-k publizitate-rako baliatu duen, eta ez da zuzena.

Juan Carlos Pascual «El Mundo-ko marketin ardura-dunak dioenez, egindako publizitatearekin inor mintzeko arrazoirik ez dago: «Gure produktua bereizten baino ez gara saiatu: arina, erabilgarria, ilustrazioez josia, ezagutzen ditugun biztegien aurrean ikusgarria dela azpimarratzen aritu gara, ez besterik. Ez dutela inongo kopiarik egin argitu digu jarraian: «Erdal biztunari begirakoa da eta ez dut ezagutzen antzeko besterik merkatuan. Orain artekoetatik ezberdina da eta barro gaude emaitzarekin. Harrera ezinboba izan du, pentsatutako marka guztiak hautsi ditu».

Marketinerako erreminta egokia aurkitu badute ere, hiztegiaren apustua euskal kulturaren alde jorratzen ari diren saioen baitan kokatzen du Juan Carlos Pascualek: «Aurretik 'Atlas Historikoa' atera dugu, euskal antzerkia eta zinema babesten ditugu... Honakoa beste urrats bat gehiago da».

Inaki Irazabalbeitiak, baina, zalantzan jartzen du ekimenak euskal kulturari egiten dion mesedea: «Euskalgintzak beste maila bateko biztegiak behar ditu, egunero lanean euskara erre-minta dugunon beharra asetuko dutenak».

J.J. PETRIKORENA

La Casa del Café

— Juan Irujo S.A. —
DONOSTIA

MARTXOAK

17

ostirala

■ «FAUNA TXIKI BAT BERTSO BERRITAN»

SARASUA anaiek iazko Durangoko Azokan plazaratutako «Fauna txiki bat bertso berritan» emanaldia **Lasarte-Oriako Kultur Etxera** ekarriko du Ttakun kultur elkarteak, martxoaren 17an, 22.30etan.

MARTXOAK

19

igandea

■ TXAPELKETA BARAÑAINEN

NAFARROAKO Bertsolari Txapelketa aurrera doa. Aldude eta Donezteben egindako kanpo-

raketen ostean, **Barañainen jokatu**ko da **finalaurrea, polikiroldegian**, 16.30etan. Bertan, A eta B taldeetan 3, 4, 5 eta 6. postua lortu duen zortzikoteak kantatuko du. Horietarik 4 pasatuko dira Leitzako finalera, aurretik bi kanporaketan zuzenean klasifikatu diren 4ekin txapela jokatzera.

■ TAUPADA TALDEA GASTEIZEN

BATIPAT haurrentzat lanean, eta euskara hutsen, trebatu den Elgoibarko Taupada taldeak **«Zaldi bat, bi kotxe eta hogeita hamar ile»**

B E G I B E L A R R I

A N T Z E R K I A

TALDEA: Tanttaka. IZENBURUA: «Denak errudun». EGILEA: Martine Tartour. ITZULPENA: Cristina Lasa. ZUZENDARITZA: Pere Sagrista. ANTZEZLEAK: Teresa Calo, Mireia Gabilondo, Garbi Losada, Amaia Cuende.

Emakumeen kontua

Baita gizonona ere, azken finean denok izan baitugu emakume bat ama, eta emakume batekin zer bait egin beharko dugu umetxo bat gure bizitzan jarri nahi badugu. Eta hauxe da izan ere, «Denak errudun» antzezlanaren gaia: haur baten jaiotzaren inguruan sortzen diren aldaketak, ilusioak, proiektuak..., jaio berriaren aitzakiaz antolatzen den parafernalia osoa labur esanda.

Jakin badakigu bai emakumeen bai gizonen kontua izan behar dela honako hau, baina emakumeek, ez dakit zelan esan, partehartze apur bat aktiboagoa daukate arlo honetan, nolabait inplikatuagoak balira bezala ematen du nik ez dakit zergatik, eta horren ondorioz normal ikusten dugu lau emakume taula gainean egoitea eta bostgarren izen femenino bat lanaren egilea izatea, Martine Tartour-ena hain zuzen ere. Frantziar kazetari honek idatzi zuen nobela

moduan obra honen oinarri argumentala bere lehen semeak bi urte zituela, eta Pere Sagrista zuzendari katalanak hartu zuen jatorrizko testua eszenatokitara eramateko. Ez da batere lan makala berak egindakoa, Tartouren testuak inolako egitura dramatikorik ez baitu, eta arlo honetan Sagristak sortutako dramaturgiak erritmo biziko antzeslana bihurtzen du berez bakarrik luzea izan litekeena.

Lau antzezleak bestalde, publikoaren aurrean daude denbora osoan, eszenatokitik irten gabe, taula gainean beste ezer ez dagoela lau antzesleaz eta hitzez gain, testuaren mamia bere horretan preziatu ahal izateko moduan, baita ere Tanttaka taldeko aktoreen freskotetasunaz, begikotasunaz eta interpretazioaz gozatu ahal izateko.

AGUS PEREZ

bere azken ikuskizuna aurkeztuko du martxoaren 19an Gasteizen, Printzipal antzokian, 18.30etan. Giani Rodariren ipuin batean oinarritua dago lana eta Edurne Lasa eta Joxemari Larrañaga arituko dira antzezle gisa, Diego Murcianoren zuzendaritzapean.

MARTXOAK

20

astelehena

■ AHOZKO EUSKARA, ATZO, GAUR ETA BIHAR

URDULIZEKO Euskara Taldeak «Ahozko euskara, atzo, gaur eta bihar» titulupeko **ikastaroa antolatu du martxoaren 20tik 31ra**. Inaki Gaminde eta Jon Andoni Uriarte izango dira irakasleak, eta azken egunean, Arrasateko AED, Tolosako Galtzaundi, Durangoko Berbaro, Mungia Euskaldunduz eta Urdulizeko taldeek beren eginkizunez jardungo dute.

MARTXOAK

24

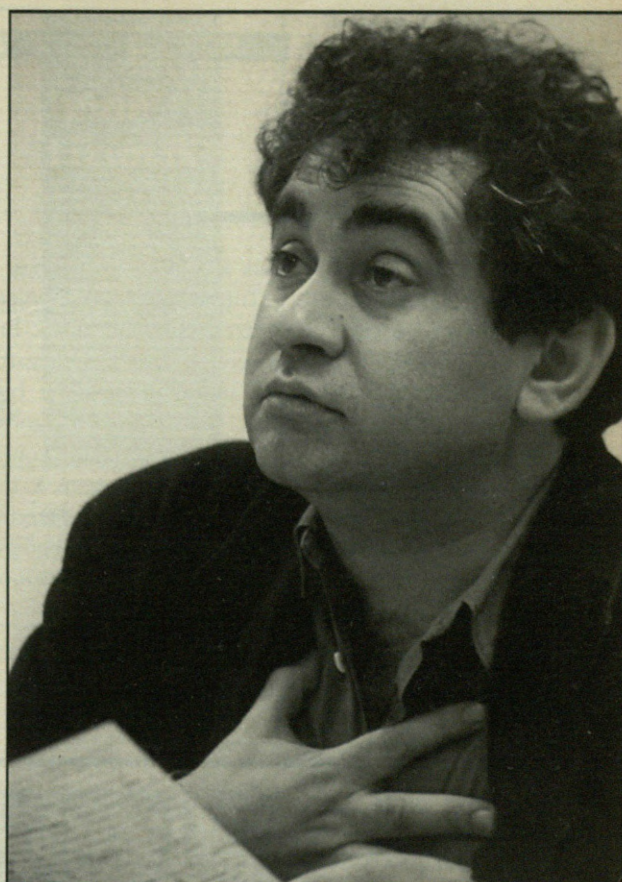
ostirala

■ DZANGA DANTZA TALDEA LUGARITZEN

DZANGA dantza konpainiak Yolanda Arrietaren «Bihozkada» **ikuskizuna erakutsiko du** Donostiako Lugaritz Kultur Etxean, martxoaren 24 eta 25ean, 20.00etan. Dantza, antzerkia eta poesia eskutik hartuta datoz bost aktoreen parte hartzeaz –Amaia Cuende, Ainhoa Alman-do, Nagore Orbelzu eta Izazkun Lopetegi– burutu den lan honetan.

■ HAMABOSTALDI ANTIMILITARISTA

BIDASOALDEKO Hamabostaldi Antimilitaristaren baitan, hainbat ekitaldi antolatu dira Irun, Hondarribia, Hendaia, Bera, Lesaka eta Etxalarren. **Irunen**, martxoaren 24an, **diapositiba emanaldia eta kartel erakusketa egingo dira Mosku Plazan**, 19.30etan, eta Noise Hole talde beratarrearekin rock kontzertua Miguel ostatuan, 22.00etan.

MARTXOAREN 20tik 26ra, «Bi Harriz, lau xori» izenburupeko ekitaldiak burutuko dira Miarritzeko Koliseo antzokian. Martxoaren 21ean, pasa den urteko urriaren 15-16an Irisarrin estrainekoz zabalduko «Euskal Herrian bizi eta eraiki» erakusketaren aurkezpene egingo da, 18.30etan, eta jarraian, 20.15etan, okasio hartan jasotakoez mintzatuko dira. Martxoaren 23an, In Franganti antzeztaldea arituko da, 21.00etan. Martxoaren 24an, Bernardo Atxagarekin solasatzeko aukera izango dute bertaratzen direnek, 17.00etan Bookstore liburudendan, eta 20.30etan Koliseon emango duen hitzaldian. Martxoaren 26an, bertsolariak taularatuko dira, Txomin Ezpona eta Xanpun batetik, eta Andoni Egaña bere azken ikuskizunarekin bestetik. Miarritzeko Udaleko Kultura sailak eta Euskal Kultur Erakundeak bete dituzte antolatzaile lanak.

ARGITALPEN BERRIAK

"ZENTZUMENAK" BILDUMA

- ENTZUMENA
- DASTAMENA
- IKUMENA

AUKERA ZABALA!!

Pasiotarrak - 48290 ● EUBA ☎ 6308036 FAX: 6308028

L I B U R U A K

OTTO

ERRINOZERONTEA

OLE LUND KIRKEGAARD

ITZULPENA: MIKEL

GARMENDIA

ALFAGUARA ZUBIA 96 or.

Arlo desberdinetan lan egin duen idazlea dugu Ole Lund Kirkegaard; telebista eta irratirako gidoiak, antzezlanak, ipuinak eta eleberriak. Baina haurrentzako libu-

ruak idatzi ditu gehienbat.

Topper han eta hemen ibiltzen da beti gauzak biltzen eta arkatz miresgarri bat aurkitzen du egun batean. Bere laguna Viggorekin batera errinozeronte erraldoi bat margotzen du etxeko horman. Handik aurrera egoera xelebreak biziko dituzte Otto errinozerontearekin batera ●

MIKEL LABOA

PELLO URZELAI

AEK ETA ELKAR 192 or.

Korrikaren 9. edizio honetan euskal kulturari egin dion e-karpenagatik omenduko dute Mikel Laboa. Hau dela eta euskal kantariari buruzko liburua argitaratu dute.

Xabier Leteren hitzaurre batek irekitzen du liburua eta Pello Urzelai kazetariak

idatziriko Mikelen biografia dakar ondoren. Joxán Artze eta Joseba Sarrionaindiaren artikulu bana berreskuratu eta idazle ezagunen beste zenbait artikulu ere biltzen ditu. Koloreztatutako txuribeltzeko argazki zaharrek, 24 kanta eta 18 partiturek, Mikel Laboak izan dituen kartelek eta abarrek diseinu erakargarria osatzen dute ●

B E G I - B E L A R R I

D I S K O A K

Balerdi Balerdi: Ez dira galdu

Balerdi Balerditarrak etziren rock munduan herenegun sartu, urte asko daramatzate musika egiten proposamen ezberdinekin, eta Balerdi Balerdi izenpean aurkeztu diguten proiektua sendoa da.

Gauzak lasai hartzen dituzte (horretarako aukera badute, beraien zigiluan argitaratzen baitituzte diskoak), eta lehenbiziko lana aurkeztu zutenetik L.P. honetaraino hiru urte pasatu dira; hortxe agian izenburuaren gakoa, «Ez gara galdu». Denbora alferrik pasa ez dela argi geratzen da disko osoa entzun ondoren, lanak osotasun handia du. Badaude abesti batzuk besteen gainetik nabarmentzen direnak, baina soberan dagoen abestirik ez da entzuten.

Gaztetxo batzuk ez izateak eta musika egiten urte asko daramazkitela jakiteak, beraien proposamena hobeto ulertzea eraman gaitzake; egun modan edo behintzat gehiago entzuten ditugun estiloak ez dira lan honen eredu; Balerdi Balerditarren musikaren sustraiak denboran urrunago daude, rock-and-roll klasikoan, pop-rockean, gitarren rockean. Honen

adibidetzat jar dezakegu bersioneatzeko aukeratu duten abestia, The Smitheers taldearen «Time and time again», beraiek «Behin eta berriz» izenarekin berbataiatu dutena, nahiko ondo jarraituta dagoelarik. Konposizioak sinpleak dira, errax sartzen diren horietakoak, abesti guztiak bide bere bat jorratuz, teknika, demostrazio handirik egin gabe, egungo musikan gehiegitan gertatzen denaren kontrakoa.

Diskoak «Ez gara galdu» abestiak irekitzen du, irratifor-mula guztietan Hit izugarri bat izan beharko lukeen abestia, baina txo! hau euskal musika duk!; du-darik gabe diskoko abestirik hoberena eta euskal musikaren historian ere lekutxo bat merezi duena.

Erdialdean, «Mary, Mary» azaltzen da, umore beltzarekin eginiko maitasun adierazpena, mandolina eta guzti; beste abesti garrantzitsu bat. «Gabe jauna», «Aizu mutil»... sekzio erritmikoa beti sendo, zauririk gabe, gitarrari protagonismoa utziz.

Lan biribila Balerdi Balerditarrak aurkeztu digutena, baina dena ez da larrosa

«EZ GARA GALDU»

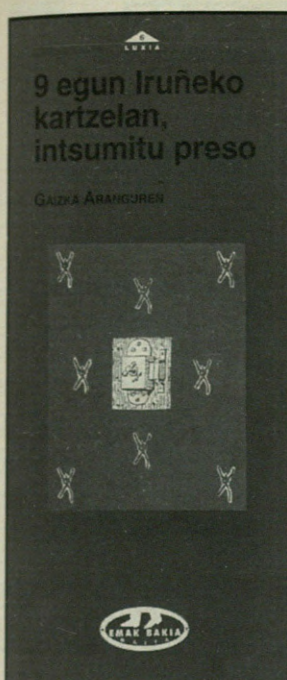
BALERDI BALERDI. GOR

kolorekoa; ahotsa batzutan nekatzera iritsi daiteke tonu eta melodiak oso antzekoak gertatzen baitira, baina hau letrekin konpontzen da. Beste akats bat teklatuaren presentzia eskasa da, gitarren rocka egitea ondo dago, baina teklatu bat izanda joko gehiago atera beharko liokete.

Proposamen interesgarri eta ausarta da eta ea ez diren beste hiru urte pasatzen beraien urungo lanaz gozatzeko aukera izateko.

JON MARTIJA

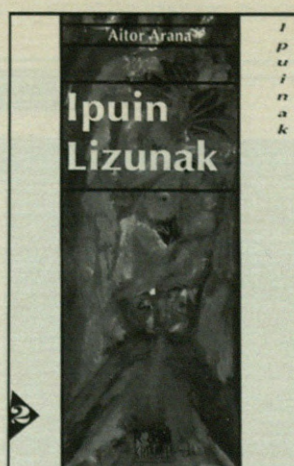
**9 EGUN IRUÑEKO
KARTZELAN,
INTSUMITU PRESO**
GAIZKA ARANGUREN
PAMIELA ETA EMAK
BAKIA BAITA 24 or.

Kartzelako egonaldian ikusi eta sentitutakoak kontatzen ditu Gaizka Aranguren. Intsumitu izateagatik epaitu eta kartzelan sartu zutenean, hirugarren gradua lortu baino lehen iragan zituen bederatzigunak. Hainbat gaztek pairatzen duen egoera «*superrealista eta injustoa*» eza-gutarazi nahi du ●

**ZAZPIKI, ZINE ETA
BIDEO PAPERAK**
DONOSTIAKO KULTUR
ETA EUSKARA
PATRONATUAK 8 or.

Hemendik aurrera zinemari buruzko euskarazko informazioa jaso ahal izango dute donostiarrek. «Zazpiki» hiruhilabetekaria da eta euskararen arloan eskainiko diren euskarazko zine emanaldien berri ematearekin batera, beste hainbat gai ere jorratuko dira. Joserra Beloki eta Jose Luis Rebordinosen zuzendaritzapean izen ezagunak arituko dira artikulugintzan, Jordi Costa, Andres Gostin, Koldo Izagurre, Anjel Lertxundi eta Begoña del Teso. Kolaboratzaile sarea ere izango du. Doan banatuko da eta etxean ere jaso ahal izango da ●

IPUIN LIZUNAK
AITOR ARANA
KRISEILU 160 or.

Lizunkeria eta alberdania bezalako gai 'labankorrak' darabilzki idazle legazpiarrak. Bi helburu dituzte ipuinok: zentzu edota esanahi ezkutu gabeko gauza jostagarri batez naturaltasunez gozatzea eta gure hizkuntza normalizatu nahia.

Egileak esan duenez, egiazko bizitzatik ateratakoak dira istorio gehienak, eta edonori gerta dakizkiokeenak. Gomendio bat ere luzatu du, ipuin guztiak segidan ez irakurtzea, alegia. Hobe da gaur bat eta beste momentu batean beste istorio bat irakurtzea ●

K A S E T A K

**JALGI HADI
EUSKARAZ!**
KORRIKA 9. AEK

Jadanik gure artean dago 'Jalgi hadi euskaraz!' lelopean egingo den Korrikaren 9. edizioaren kanta biltzen duen kaseta. «Bizi ganoraz» kantaren musika Kepa Junkerak egin du, Edorta Jimenezek jarri dio letra eta Exkixu taldeko Alex, Maixa, Itziar eta Garbiñe eta Sorotan Beleko Gorka dira abeslariak ●

Hontza
LIBURUDENDA

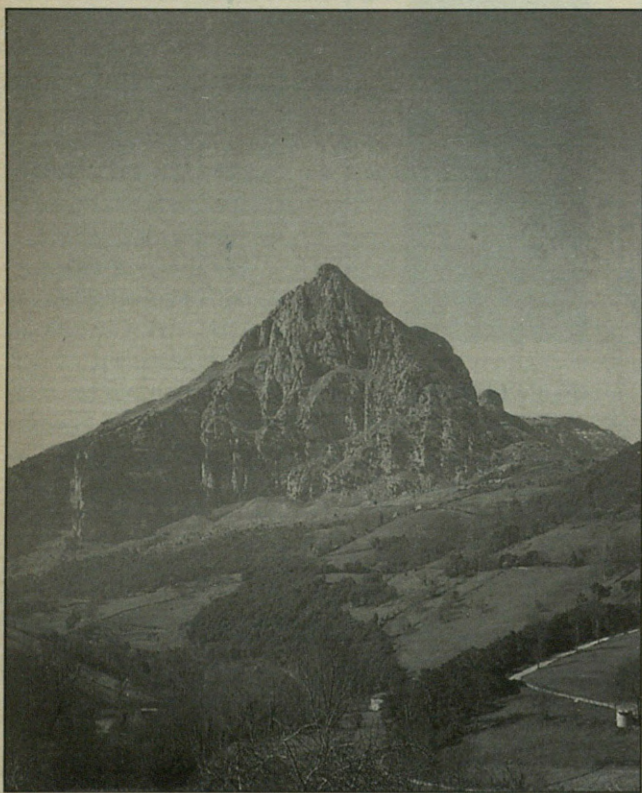
Okendo kalea, 4
Tel. 42 82 89 Faxa: 43 12 56
20 004 DONOSTIA

PAUSOZ PAUSO

Gailur harkaitzua

Proposaturiko ibilbidea leku interesgarrietatik igaroten da eta bi ordu inguru irauten ditu.

Kantabria ekialdean kare-harrizko San Vicente gailurra altxatzen da. Polita baino oso harkaitzu eta arriskutsua da. Markatua dagoen ibilbidea jarraituaz gero ez da inongo arazorik egoten, baina bidetik ateratzeak arrisku handia suposatzen du.

Aipatu bidea hegoaldetik abiatzen da, Manzanedan dauden etxeetatik. Mendia ikusgarriagoa da beste aldetik, baina errazago igotzen da alde honetatik.

Soba haranean dagoen Rozasen hasi eta bukatzen da ibilbidea eta bi ordu inguru irauten ditu.

Rozas herria pasa eta iparralderuntz doan pista hartu behar da. Bidegurutze batera iristean, eskubiko bidea hartu eta Rosario auzoa pasa. Bidexkak igotzen jarraitzen du eta segituan Manzanedara iristen da. Bertatik, ekialderantz begiratu eta

Gandara erreka beste aldean Busta Gailurra ikusten da.

Manzaneda zeharkatu, eta azken etxeen ondotik pasatzerakoan, lapiaza pasatzen duen bidexka ikusiko dugu ezkerrean. Mendiaren azpikaldean utziko gaitu bideak. Margoturiko markak jarraitu eta Ekialdeko harkaitzetatik igoko gara. Igoera erraz eta entretenigarria da, eta zenbait puntutan eskuak ere erabili beharko dira igoeran laguntzeko.

Gailurrera iritsi aurretik, behekaldea ikusteko leku burtzoragarriak daude. Gandara erreka eta errepidea ikusten dira bertatik.

Segituan iritsiko gara gailurrera. Goikaldean bi oroitzen plaka daude. Inguan dauden mendi garaia goak direla eta ikuspuntua ez da oso zabala ■

PROPOSAMENA

Oiartzunetik Hechoraino

Martxoaren 25 eta 26ean Hecho aldera abiatu nahi baduzu, Oiartzungo Girizia Mendizale Elkartek aukera bikaina eskaintzen dizu. Irteera martxoaren 25ean, arratsaldeko 2.30etan Oiartzungo enparantzatik egingo da. Joan nahi izanez gero aldeztu aurretik Amazkar tabernan edo Girizia Elkartearen izena eman behar duzu.

Gaua Hechoko kanpineko aterpean igaroko duzu. Igandean, goiz jeiki eta De-

vesa sakanetik barna, Vedao mendizerrara, mendi kate hau hegoaldetik iparralderuntz erabat gurutzatuko dugu, Punta del Raso (1657 m.), La Piyota (1.902 m.) e.a. igaro eta La Pedrizara (1.925 m.) heldu arte. Hemendik Alano mendi kateko Paso del Chandalanetik barrena Petraitxako sakanetik Zurizako (1.227 m.) kanpinera iritsiko gara. 2.500 pezetagatik izango duzu asteburu honetarako bidai-txartela ■

Igande goizean 7 ordutako ibilbidea egingo duzu Zurizaraino.

HURA OTORDUA!

KEPA JUNKERA
Trikitilaria

**Notadun
janaria**

Musirekin harreman es-
tua duela nabari da, jana-
ria eta musika etengabe
gonparatzen baititu. Mu-
sikan bezala, sukaldean
ere gustu asko dartzaten
direla dio. Musikari esker
herrialde askotan egon
da eta guztietan ondo jan
du.

Ez du inoiz ezer pres-
tatzen, bere ama izaten
du beti sukaldari. Sukal-
daritzarekin izan duen
harreman estuena Argi-
ñanoren saiorako musika
egin izana dela aitortu du.
Hala ere ohitura hau lais-
ter aldatu beharko du,
beste etxe batera bizitze-
ra joan behar baitu.

Ekialdetik mundu osora

Zuriak edo horiak, ilunak
edo argiak, luze edo boro-
bilak, kolore eta forma des-
berdinak agertzen dituzte
arroz mota desberdinetako
aleek.

Arrozak ekialdean du ja-
torria eta egun guztiz heda-
tua dago mundu osoan ze-
har. K.a.ko 3.000. urteaz ge-
roztik kontsumitzen den zi-
tua da arroza. Mota desber-
dinak daude baino *Oryza*
sativa izenekoak da ezagun
eta hedatuena. Greziarrek
sartu zuten Europan eta ara-
biarrek zabaltu zuten medi-
terraneean zehar.

Arroz alea guztiok eza-
gutzen dugu, baina arroz
landarea osorik, arroza
egoera naturalean, ikustean
zein landare mota den be-
reiztea zaila da askorentzat.
Fruituak zati desberdinak
dauzka: kolore horia duen
kanpoko leka, kutikula edo
barneko azala, almendra
edo arroz alea eta enbrioia.
Enbrioia ez da erosten du-
gun arrozan ikusten, komer-
tzializatu aurretik kendu
egiten baitzaio.

**Prestatu nahi den janariaren arabera, arroz mota desberdinak
erabili behar dira. Batzuk besteak baino lehenago biguntzen**

Arrozak balio nutritibo es-
kasa du, garbitu eta azala
kentzeko prozesuan pro-
pietate asko galtzen baititu.
Kalaria asko ditu (362 ka-
loria ehun gramoko), baita
almidoi asko ere. Jan ondo-
rez astuntasun sentsazioa

nabaritzen bada ere, erraz
digeritzen den elikagaia
dugu. Arroz integralaren fi-
bra aportazioa handia da,
baina bestea baino man-
txoago digeritzen da. Duen
B bitamina taldea ere aipa-
garria da ■

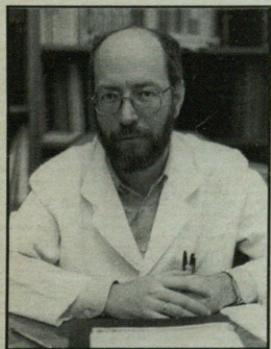
Kaskazuri Kalea Tel. 49 32 26 OIARTZUN

Kaskazuri Kalea Tel. 49 32 26 OIARTZUN

BATA ZURIA ERANTZITA

J.M. RODRIGUEZ
IBABE

Titulazio berriak

Urte urte gure inguruko unibertsitateetan titulazio eta espezialitate berriak martxan jartzen ari dira. Duela bi urtetik honuntz aldaketa horiek oso nabarmenak izan dira. Unibertsitatea gaurkoratze-prozesu batean sartua dago, eta beste aldaketen artean (urte kopurua, baliokidetasunak, etabar) titulazio berriena aipatu behar dugu.

Aldaketa hauek fakultate guztietan gertatzen ari dira, zientzia eta teknologiarekin erlazionatutako karreretan ere bai, beraz. Neurri handi batean, zientziak eta teknologiararen inguruan ematen ari diren aldaketek unibertsitatearen berrikuntza bultzatu dute nahitaez. Hala ere, hori oso egokia izan arren, unibertsitateko ikasleek ikuspuntutik, aldaketa horiek mota desberdinetako zalantza ere ekartzen dituzte.

Especialitate bat aukeratzean, neurri handi batean, gai desberdinei buruzko informazioa jaso dezake ikasleak (beste lagunek emandakoa adibidez). Orain, erreferentzia hori ez da ematen, eta gainera, aukeratu baino lehen askotan, ikasleak ematen zaion egita-

rauarekin ikasgaiaren edukina nahikoa ezezaguna izaten da. Arazo horiek fakultate bertan konpon daitezke informazio egoki baten bidez (hori ere ez da beti posible izaten). Hala ere, titulazio berriek askoz latzagoa den beste arazoren bat badaukate.

Orain arte erabili diren titulazioak nahikoa ezagunak izan dira lan-munduan (titulazio askok urte dextente zerraman aldatu gabe). Lantegi batean lanpostu bat bete behar denean titulazio konkretu batzuk eskatzen dira. Eskakopurua kontutan hartuta, behin baino gehiagotan karrerako ikasleek espezialitateak aukeratu dituzte. Titulazio berriekin, aldiz, ez dago erreferentzia hori. Ikasle batek espezialitate bat aukeratu dezake, lan-merkatuan bere irtenbidea nolakoa izango den jakin gabe. Horrez gain, lantegietan ere titulazio berriak erabiltzeko zailak dira, hasieran ez da hain erraza izango lan-eskaerak bide horretatik abiatzea. Urte batzuk pasa ondoren, portaera guztiz alderantzizkoa izan daiteke. Titulazio berri horiek teknologia berrietan oinarritzen baldin badira (gehienak asmo horrikin eratzen ari dira), industriarentzat interesgarria izango da bere lan-taldeetan halako espezialistak edukitzea.

Egoera horretan, ikasle bati zuzen portaera gai orokorrak aukeratzeko izaten da. Lantegi txikien kasurako, portaera hori interesgarria bada ere, zientzia eta teknologiararen arloan etorkizuna ikusita, Euskal Herrian espezialisten beharra gero eta handiagoa da. Nahiz eta epe laburrera zalantzak izan, titulazio eta espezializazio berriak eskaintzean, unibertsitateak, nere ustez, etorkizunaren bidea hartu du.

Zabor nuklearra eta zabortegiak

Mundua zabor atomikoz gainezka dago eta zabor-hontzat zabortegi aproposa bilatu behar da lehen bait-lehen. Urte askotan zehar itsasora bota izan dira hondakin atomikoak baina egun galerazia dago. 1994ko urtarrilaren 1ean eginiko munduko akordio batek ordurarte jokoera galerazi egin zuen.

Zabor hau desagiteko aurkitu den bidea lurperatzea da eta 2010 urtetik aurrera hasiko dira lurperatzen. Erabakia hartua dago baina oraindik ez da ezer eraiki. 500 eta 1000 metro bitarteko sakoneran egongo dira zabortegiak eta estatu bakoitzak bere hilerri nuklearraren kokapen egokia bilatu beharko du. Izotz polarraren azpian lurperatu eta espazioara edo ilara bidaltzea ere aztertuta dute, baina arrisku izugarria dela eta bide hauek oraingo ez erabiltzea erabaki dute.

Zabor nuklearra leku batetik bestera eramateko

itsasuntziak erabili ohi dira. Garrai mota hau egiteko erabiltzen diren itsasuntziak, benetako ur gaineko gotorlekuak izan behar dira. Segurtasuna areagotzeko satelite bidezko jarraipena ere izan ohi dute. Garraio hau oso arriskutsua da eta Greenpeace bezalako talde ekologistak guztiz aurka agertu dira. Segurtasun neurriak nahikoak ez direla eta sute bat egonez gero kontaminazioa izugarrikoa izango litzatekeela da aurka egoteko ematen dituzten arrazoiatariko batzuk.

Hondakin erradiaktibo gehienak zentral nuklearratan sortzen dira eta oso arriskutsuak dira, ikutzen duten guztia kontaminatzen dute. Bi talde handitan banatzen dira hondakinok: aktibitate erdi edo baxukoak eta aktibitate altukoak. Lehenengoei, 300 inguru urte behar dituzte arriskua guztiz desagertzeko, besteek berriz, milaka urte, eta blindajea askoz ere potenteagoa izan behar da ■

Herrialde garatuak zabor nuklear ugari sortzen dute eta honen arriskua dela eta oso zaila eta beharrezkoa da zabortegi apropos eta ziurak eraikitzea

Landareen balio izkutua

Medikuntza natural edo alternatiboak jarraitzaile ugari dauzka. Gero eta pertsona gehiago dira sendabide alternatiboetara jotzen dutenak. Arrazoi desberdinak direla eta, medikuntza 'ofiziale' urrundu eta medikuntza alternatibora jotzen duen jende asko dago, beste sendabideak bilatzen dituzte, gaixotasunak sendatzeko bide desberdinak. Medikuntza alternatiboa ez da bakarrik, adar edo arlo desberdinak dauzka: akupuntura, digipuntura, homeopatia, naturopatia, bioenergia, ozonoterapia, belar tradizionalak, begiko irisaren bidezko diagnostikoak eta abar.

Egun 2000 gaitz baino gehiago daude erregistratuak eta guzti hauek 500 ingururek zergaitik baino ez dira ezagutzen. Hauek sendatzeko dauden printzipio aktibo edo droga basikoak ez dira 150 baino gehiago. Baina aberasteko nahia dela

Akupuntura, digipuntura, homeopatia, naturopatia, bioenergia, ozonoterapia, belar tradizionalak... gaixotasunak sendatzeko medikuntza alternatibo ugari dago.

eta, izen desberdina duten gai berdin ugari asetzen dituzte botikak munduan dauden sendabide laborategiek. Gizarte Segurantzako medikuek gaixoari eskaintzen dioten denbora ere gutxiegi izaten da gehienetan.

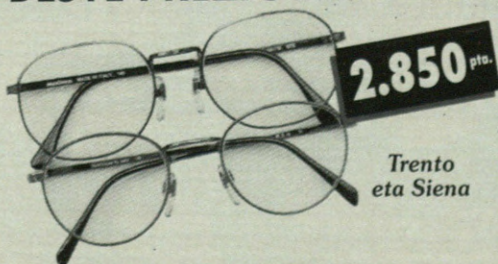
Medikuntza alternatiboa egiten duten mediku edo

gizakiek gaixoa entzun eta azterketa osoa egiten diote. 'Ez dago gaixotasunik, gaixoa baizik', leloa da beraien filosofia. Gaixotasuna gaixoarekin buruan dagoela uste dute, gaixotasun gehienak psikologikoak direla, alegia. Naturismoa labide bat baino gehiago da berarentzat, bizitzeko modu bat

da.

Aztiak direla esaten da askotan, baina sendagile hauek gehienek ikasketak jarraitu dituzte dakitena ikasteko, belarrek dituzten propietate edo posibilitateak ikasteko. Medikuek ez direnez, behar baino gutxiago baloratzen dituztela uste dute ■

BESTE PREZIOEKIN EZER IKUSTEKORIK EZ

450 saltegi baino gehiago dituen Estatuako lehen erakunde optikoak bakarrik eskaini diezazkizuke betaurreko bildumarik eskusiboak 2.850 pezetatik aurrera. Eta garrantia guztiekin, jakina.

**ZINKUNEGI
OPTIKA**

MULTIOPTICAS

ZERBITZU OPTIKOETAN 1Zba.

Hernani, 4 - DONOSTIA

ARGIAko bost harpidedun BAQUEIRA BERETera

TEP-Bidaiak agentziarekin elkarlanean, neguko azken elurrak gozatzerantz bidali nahi izan ditugu ARGIAko bost harpidedun "historiko" Urtez urte ARGIArekin leial jarraitzen duzuen harpidedunak milaka zaretenez, lotura horri hamar urte baino gehiagoz eutsi diozuenen artean zozkatu ditugu bost bidaia horiek.

Zorteak nahi izan du sarituak, bostak, giputzak izatea:

JUAN LABAKA, Donostiakoa
JON OIARTZABAL, Irungoa
JESUS MARI MENDIZABAL, Hondarrabikoa
JOSE ZUMETA, Donostiakoa
ANTTON IZTUETA, Abaltzizketakoa

Gure bost harpidedun irabazle hauek Pirineoetako Baqueira Beret eskia-estazioan dohainik pasa ahal izango dute asteburu eder bat, azken elurteek dotoretu dituzten paisai eder horietan.

Argazkian ageri direnak, ezkerretik hasita, Juan Labaka, Antton Iztueta, Jone Egia eta bere senarra Jon Oiartzabal, Jolanda eta Marta (Jon Zumetaren ahaideak), eta ARGIAko Olatz Korta.

Zorionak egokitu zaizuen bidaiagatik, eta mila esker zuen informazio tresnatzat astero ARGIA hautatzeagatik.

Ixiar Arteaga: «Konexioak egitera kalera joan ezina da gure kezka

Goizero Egin Irratiko «Kale gorrian» magazina gidatzen dute Ixiar Arteaga eta Ane Osak. Eguraldia, sexualitatea, ekologia, arrazakeria, aktualitatea... asko dira astean zehar jorratzen dituzten gaiak. Saio honi buruz eta dituzten arazoetaz mintzatu gara Ixiar Arteagarekin.

Zaila al da «Kale gorrian» bezalako saioa egitea?

Lan talde txikia garenez, nahiko estresantea da, zaila da eguneroko lanari eustea. Egunerokoan itsu-itsu sartuak

ibiltzen gara eta erritmo horretara eginak gaude. Estresantea, baino entretenigarria da oso. Gu entretenitzen gara, ez dakiguna da entzulea entretenitzen dugun edo

«Gu entretenitzen gara, ez dakiguna da entzulea entretenitzen dugun.». (Argazkia: Alberto Elozegi).

irratia itzali egiten duen.

Egunero biru ordu bete-tzeak lan asko ematen al du?

Gaiak arloka banatu ditugu eta lankidetzak fijoak ere baditugu. Aktualitateko beste elkarrizketa laburrak ere egiten ditugu. Orduan, bai, ordu asko eskatzen ditu goiz guztia eramango duen saio bat, magazin bat prestatzea. Denetatik piska bat dago eta prestatzeko ordu asko eskatzen ditu.

Zer jarri edo kenduko zenioke saioari?

«Kale gorrian» du izena eta ezin dugu kalera joan. Hau da gure kezka nagusia. Hori da betiko esperantza, egunen batean lan taldean gehiago izango gara eta kaleko konexioak ere freskura eman ahal izango dio saioari.

Estudioa ere beste nonbait jarriko nuke. Hemaniko leku honetan egoteak asko mugatzen gaitu. Donostiako zentroan bageunde gonbidatuekin zuzenean elkartzea askoz ere errazagoa litzateke. Hamar minutuko elkarrizketa egiteko ezin diegu honeraino etortzeko eskatu.

Zein elementurekin jokatzen duzue?

Telefonoarekin gehienbat, bai prestaketan baita saio barnean ere. Egunen batean telefonikak grebaren bat antolatzen badu jai dugu. Telefonoz jende gehiago sartzen da zuzenean baino.

IKUSITAKOAK IKUSITA

Piperra

Ez dirudi erraza arrakastaren sekretua atzematea. Non datza saio batzuen onespena eta besteen porrota? Galdera honen erantzuna haizean dabil eta sarritan nekez azal daiteke hizkuntzak ematen dituen baliabideekin. Nik nahia-godut faktorea aipatzea. P aktorearen magia barik ideia oso onak zapuztu dira telebistaren historian. Hor dago goia jotzearen koska.

Goi mailan Goenkale dago. Telesailak ikusle, programatzaile, egile eta kritikari gehienak besaulkira josita dauzka. Ez dago beste munduko dekoraturik, aktore franko nahiko kaskarrak dira eta errerealizazioa nahiko arrunta da. Hala ere, harriturik utzi du euskal gizartea. Erdaldunak ere hasi dira honi buruz hitz egiten. Denok saiatu gara eskuratu duen mi-respena azaltzen. Gidoi landua, euskara hurbila, identifikazioa... O.K. baina horrez gain sormen lan guztietan arrakastaren muga gainditzen duen osagarri miresgarri hori dauka.

Begira bestela, *A ze pareta*. Kalitateari dagokionez ona da. Aktoreak hobeak dira, gidoiak egundoko arrakasta lortu zuen Erresuma Batuan eta errerealizazioa landua dago baina niri ez dit gauza handirik bizten. Osagarriak primerakoak dira baina nire gusturako ez du ez gatzik ez piperrik.

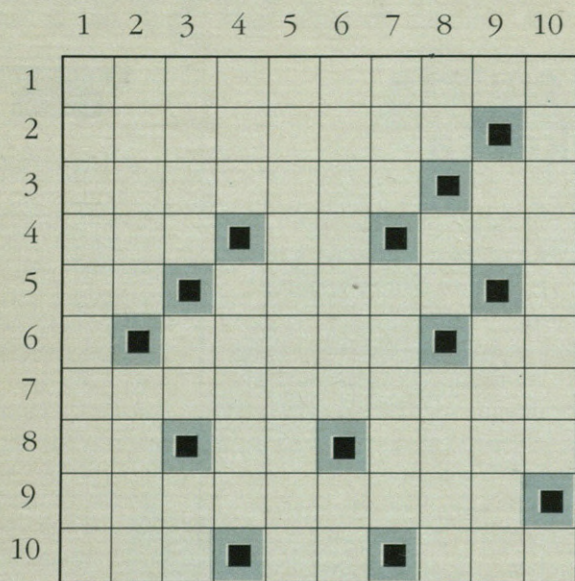
IMANOL AGIRRE

AINHOA GERRA

Denborapasa

Gurutzegrama

EZKERESKUIN: 1.- Mugimendua. 2.- Deliberazioa. Hidrogenoaren sinbolo kimikoa. 3.- Militarrek edo erlijiosoak ez direnak. Errepikatuz, gorotza. 4.- Nire. Euskal Batasuna. Ohorezko hitzmate. 5.- Herri hizkeran, eta. Hunoen errege. Tona. 6.- Lehenengoa. Xumea. Ukatzeko. 7.- Monjen etxe. 8.- Utik! Ez eme. Gipuzkoako ibaia. 9.- Neskatoa. 10.- Emakume izena. Suari dario. Eguzki.

GOITIK BEHERA: 1.- Hezearen nolakotasuna. 2.- Labore hautsa. Moztu, geldiarazi. 3.- Barik. Alderantziz, jainko egiptiarra. Selenioaren sinbolo kimikoa. 4.- Igarobide. Igelaren lehengusuak. 5.- Kalekoak. 6.- Esku itxia. Infusio mota. 7.- Naizen honek. Aleazio mota. 8.- Dago. Zamorako ibilgailuetan. Intsektu mota. 9.- Bokala. Modu atzizkia. Gezurrak ez direnak. 10.- Ahaztua. Bat.

Kate hitzak

Letra kopuru desberdineko hitzak ageri zaizkizu ondoan. Helburua zera da, eskuineko taula osatzea, puzzlea bailitzan. Pasa ezazu hitz bakoitza dagokion lekura, kontuan harturik hitzok ezker eskuin eta goitik behera joan daitezkeela.

8 letra

Alukeria
Bakartia
Estualdi
Garapena

7 letra

Amerika
Azalera
Ezertan
Izekoak

4 letra

Apez
Aran
Arno
Arro
Atal
Azaio
Dago
Dama
Dino
Ezer
Ibia
Ikur

Ilar
Ipar
Irun
Itza
Izua
Okin
Oria
Otan
Piko
Saio
Sara
Zuri

2 letra

Ak
Az
En
IM
Ni
Pi
Ra
St

3 letra

Are
EIK
Ert
Iro

ERANTZUN zenbakidunak bete ondoan, pasa ezazu letra bakoitza dagokion goiko taulako laukira eta grabatuan ageri den pertsonaiaren izena, gipuzkoar maratoilari baten izena ageriko zaizu.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16				

	Ezagutzen zituen	Lapurdiko herria	Bizk. enari	Oroitu
	Gazte lerdena	Ez geza	Ospe	
Agintzeren ondorioak	Ematen du	Kartetan aritzeko		
Kultura	Batuketaren emaitza	Musika nota	12	
		11		8
Apartaldeko eskualdea			Suitzako ibaia	
Erabere	10	14	Lau	15
		Potasioa	49	500
		Irtén	Bizkaiko herria	Burdinazko lokarria
Fietarietako ehendukari				Errep. gorotza
Euri aldia				Marfila
			Lehen bukoitia	
			Pinu mota	2
Jainko eragipetarra	Non atzizkia	Eratziki		
Masuricua	Alkoholén bukaeran	Baldintzetan	6	
	Zakur	Hegazti mota		Kontsonantea
1	Bokala	Kontsonantea		
Ipar berri-suak				
		5	3	

Bosteko ttipiak

1. Nafarroako ibaia
2. Erahil
3. Aran mota
4. Ulisesen uhartea
5. Argi gutxikoak

	1		3		5
1		2		4	
	2				
3					
	4				
5					

1. Arabako ibaia
2. Hitz motel
3. Gazte arra
4. Landare mota
5. Gela zaintzaile

—Hieroglifiko a—

IN-e I

Eta zure lagun zaharrak?

Aurreko asteko soluzioak

Gurutzegrama

			P	A	B	L	O			
			G	O	R	S	A	B	E	
			●	A		I		B	●	
			E	R	I	Z	A	I	N	
●	I	●	O		A	P	A	R	R	A
I	G	A	R	O	B	I	D	E	A	K
●	A	L	E	M	A	N	I	A	●	A
A	L	E			E	R	I	A	●	O
●	K	A	I	N	●	A		I	S	
B	I	K	I	A	●		I	L	E	A
●	Z		I	L	A	U	R		T	E
Z	U	T		D	I	R	U	D	I	K
●	N	A	H	I	A		N	O	A	

EZKERESKUT: 1. Albistegia, 2. Leizua, Ar. 3. Ag.

Os, Irin, 4. Batzarkide, 5. Arto, Au, IK, 6. Ir, Al

Sake, 7. Zai Askea, 8. Ukatu, A. Ti, 9. N. Izamua.

10. Aro, Abilak.

GOTTIK BEHERA¹, Alabsazuna, 2. Legarrak, R.

3. Bt. Tr. Iajo. 4. Inozna. Tr. 5. Susa. Laviza. 6. Ta.

Ra. 8, Ab. 7, E. Ikusari, N. Gari, AE, TL 9.

Insidierung 10. A. Nether in K

Hieroglifikoa:

Bi oilar

Kate hitzak

E	G	I	A	G	A	B	E
A	L	A	K	B	L	A	G
G	A	R	A	P	E	N	L
U	I	S	O	T	A	M	A
R	E	T	Z	I	E	Z	A
O	L	O	A	A	N	T	Z
E	I	L	F	I	D	A	X
S	O	K	A	T	I	R	A
A	N	A	A	K	E	T	Z
N	A	T	O	A	E	I	R
K	U	K	U	A	L	A	N

Bosteko ttipiak

A 1. Amboto, 2. Belar, 3. Bolero

4. Tarot. 5. Goritz.

B.1. Akaitz, 2. Arrea, 3. Berrin.

4. Teila 5. Izanaki

Zenbaki bakoitzeko hitz bat eta bera

	1		3		5
1		2		4	
	2				
3					
	4				
5					

1. Arabako ibaia
2. Hitz motel
3. Gazte arra
4. Landare mota
5. Gela zaintzaile

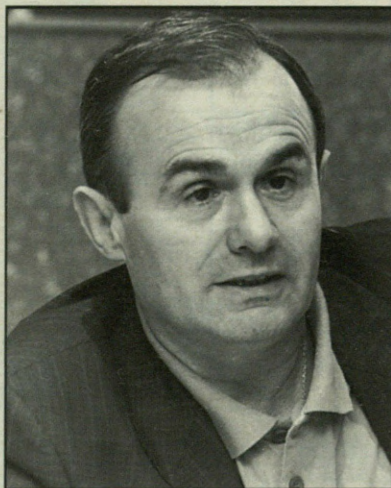
Hizkuntza politika argitu beharra

EUSKAL HERRIKO hiritarrak ordezkatzen dituzten alderdien adierazpenak irakurrita, askotan badirudi euskal biztanleria osoa dagoela euskararen alde. Normalizaziorako eguneroko ardurak, oster, jarrera kontraerriak sortarazten ditu behin baino gehiagotan. Demagun, beraz, 'euskararen alde' egoteko modu ezberdinak daudela eta modu horietako bakoitzak hizkuntza politika jakin bat suposatzen duela. Hizkuntza politika horien arrasto nagusiak azaltzea da artikulu honen marea.

Euskal Herriko hiritar batzuentzat euskara gure kultura ondarearen erlikia da, kosta ahala kosta eta mendez mende guregana iritsi den kultura ondarea, egun hitz egiten den lekuetan, ez beste inon, gorde beharrekoa. Izaera kontserbazionista duen hizkuntza politika honek euskara historiari gehiago lotzen dio etorkizunari baino.

EUSKAL hiritarren beste multzo handi batentzat euskara, gure kultura ondarearen muina izateaz gain, etorkizuneko hizkuntza da batipat, normaldu beharreko hizkuntza, aldeko ekintza politika eskatzen duena. Bigarren multzo honetan ere, hizkuntz politika ezberdinak daude. Politika hauen oinarritzko abiapuntuak argitzea lagungarria izango da euskararen inguruko adostasuna indartzeko.

Euskararen aldeko ekintza politika onartzen dugun guztiok ez dugu era berean balioztatzen Euskal Herriko hizkuntza ondarea. Zenbaitentzat euskara da Euskal Herriko hizkuntza nazional bakarra, gizarte estatus normaldua izan beharko lukeen hizkuntza bakarra. Euskal hiritar gehienentzat, berri, euskara, gaztelera eta frantsesa dira Euskal Herriko hizkuntzak, eta onarpen honen ondorioz, gaztelaniarekin eta frantsesarekin euskara elkarbizitzeko da hizkuntza politikaren helburua. Iritzi

J. M. ZEBERIO BEGIRISTAIN

Hizkuntz Politikarako idazkari nagusia

hauek ez dira hutsalak, ezta ondoriorik gabekoak ere. Alderantziz, gure etorkizuna ezezik historiari egiten dugun irakurketa eta batez ere orainaren eguneroko jarduna baldintzatzen dute guxti-asko.

Euskal Herriko hizkuntza aniztasuna maila estrategikoan onartzearen baitan egongo da, hein handi batean, Euskal Herriko gizarte integrazioa indartzea eta lurraldeen arteko loturak estutzea, hiritarren artean eta lurraldeetan hizkuntza sentsibiltate ezberdinak baitaude. Jokuan dagoena euskal gizarte bakarra eraikitzea da eta ez, kultura eta hizkuntza arrazoiak direla medio, Euskal Herria zatitua.

ELEANIZTASUNEAN, hizkuntza ezberdinen elkarbizitzan sinisten dugu. Hala ere, ez dugu uste ukipenean dauden hizkuntzen gizarte erlazioa eta egoera estatikoak direnik. Etengabe aldatzen ari dira adinaren arabera, gune geografikoaren arabera, funtzio soziolinguistikoen arabera eta abar luze baten arabera. Guztien gainetik, hiritarren

borondatearen arabera ari dira aldatzen batez ere. Prozesu dinamiko honek ez du zertan eragotzi behar hizkuntzen arteko elkarbizitza demokratikoki burutzen bada, jakina.

Hizkuntzen arteko elkarbizitzan sinisten dugu hiritarren arteko elkarbizitzan sinisten dugulako. Guretzat erdaluna ez da etsai potentziala, euskararen aldeko bidelagun potentziala baizik. Gehiago sinisten dugu persuasioan presio sozialean baino, tolerantzian intolerantzian baino, elkarlanean konfrontazioan baino, eta honek ez garmatza konformismo inozo batera, hizkuntza egoera aldatzeko lan handiagoa egitera baizik.

Ez gara hizkuntzen fundamentalistak. Ez dugu euskara balore guztien gainetik jartzen. Euskararen bidez gizarte aberatsagoa nahi dugu, demokratikagoa. Ez dugu euskararen alde egiten den guztia onartzen. Sistema eta balore demokratikoen barruan kokatzen dugu euskararen aldeko lana. Ez baita nahikoa Euskal Herria euskaldunagoa izatea askeagoa ez bada.

BI erronka nagusi ikusten ditut. Batetik hizkuntza normalkuntzan jarritako baliabideei ahalik eta etekin onena ateratzea. Bestetik, hizkuntza normalkuntzan beharrezko den gizarte giro egokia sortzea eta esparru honetan dauden gai korapilotsuei irtenbide adostuak bilatzea.

Hiritarrak hizkuntza normalkuntzaren garrantziaz sentiberatu nahi ditugu, administrazioaren eta gizartearen arteko elkarbizitza sendotu eta euskararen ezagutza eta erabilera sustatu.

Aurrera egingo dugu euskararen aberastasuna, batasuna eta eguneratzea lortzeko corpus-eko lanei ekinez, familiarren eta eskolaren bidez, belauneko euskararen jarraipena bermatzeko eta euskal hiritarrek administrazio publikoekin harremanak euskaraz izan ditzaten.

AUTO ASEGURUA

- Segurutik zuregandik hurbilago gaude, zu hobeto zerbitzatzeko
- Segurutik noranahi joanda ere, Laguntzarako Telefonoa izango duzu
- Segurutik Bidaietarako Laguntzan Estaldurarik Hoberenak izango dituzu
- Segurutik Peritazioa Azkar baino azkarragoa izango da
- Segurutik zure Hobariak kontuan hartuko ditugu
- Segurutik gure prezioen truke ez duzu estaldura hoberik aurkituko

SEGUROS LAGUN ARO
ASEGURUAK

Euskadiko Kutxa Taldekoa

ASEGURATU ZEUREA. GUZTION MESEDERAKO.

Etxebizitza, enpresa, denda edo ibilgailua egoki aseguratzea, batez-beste, ez da urteko milaka pezeta gutxi batzuk baino gehiago kostatzen.

Milaka milioi pezeta ari zaigu kostatzen gipuzkoarroi behar bezala aseguratuta ez egotea*. Eta ezin diogu aurre egin. Baina bai aurrea hartu.

Gipuzkoar guztion segurtasuna ziurtatzeko, hauek dira Gipuzkoako Foru Aldundiaren aholkuak:

- Asegura itzazu zeure ondasunak

eta erantzukizunak behar bezala.

- Eskatu aholku egokia. Zoaz beti *Aseguru-Erakunde batera edo Aseguru-Bitartekari batengana, nahiz agente nahiz artekari izan.*
- *Kontratua formalizatu aurretik, irakurri ondo baldintza guztiak.*

- Aseguratuta baldin bazaude, berrikusi eta eguneratu zeure poliza aldian behin.

* 1992ko uholdeak eragindako kalte orokorren gutxi gorabeherako balioespena: **4.444.720.000 pta.**

Aseguratu zeurea. Guztion mesederako.
Mezu-emailea:

**Gipuzkoako Foru Aldundia
Diputación Foral de Gipuzkoa**

Lehendakaritza eta Arauzintza Departamentua
Departamento de Presidencia y Régimen Jurídico

COLEGIO DE MEDIADORES
DE SEGUROS TITULARES
DE GIPUZKOA

PREVENTIVA S.A.

AGF AGF UNIÓN FÉNIX

winterthur

GRUPO
VITALICIO

SEGUROS LAGUN ARO
ASEGURIAK
Grupo Caja Laboral

VASCONGADA
DE SEGUROS

FINTEC MUTUA DE SEGUROS

PAKEA

MAPFRE

AURORA
SEGUROS

ZURICH

GENERALI
Compañía de Seguros

CAHISPA

«La Suiza»

CATALANA
OCCIDENTE

OCASO, S.A.

MN MULTINACIONAL
ASEGURADORA

SANTA LUCIA

Mutua General de Seguros

900.111.234.

Informazio gehiagorako,
hatsagin telefono honetara:

Ordutegia:
9:00etatik 14:00etara eta
16:00etatik 19:00etara